పుష్కరాల రేవులో పుల్లట్లు

నవలిక

బి.వి.ఎస్. రామారావు

గోదావరి ప్రవాహానికి అడ్డు, ఆపు, అలసట లేదు. కాలంలా ప్రవాహం నిరంతరం. సాగిపోతుంది. ఈ ప్రవాహకాలం చరిత్రను సృష్టిస్తుంది, సాగిస్తుంది, మారుస్తుంది, మాపుతుంది, తిరిగి కల్పిస్తుంది.

History repeats itself.

ప్రవాహంలో తరంగాల్లా ఎన్నో జీవితాలు కాల ప్రవాహంలో సాగిపోతుంటాయి. తరంగానికి దిగువ మనకు కనబడని మరొక తరంగం వుంటుంది. ఆ తరంగశక్తే మనం చూస్తున్న తరంగాన్ని నడిపిస్తుంది. అలాగే మనమెరిగిన వ్యక్తుల జీవితాల వెనుక మన మెరుగని ఎన్నో బాధలు, కథలు దాగివుంటాయి. ఆ సాగే కథలకు పారే గోదావరే సాక్షి.

పన్నెండేళ్ళ కొకసారే కళకళలాడే పుష్కరాల రేవు మామూలు రోజుల్లో బోసిపోయి వెలవెలపోతూ వుంటుంది. నీడల్లా కదుల్తున్న, నలుగురైదుగురు బైరాగులు, బిచాణాల్లేని బిచ్చగాళ్ళు, అచ్చోసిన ఆంబోతులు, దిక్కుమాలిన కుక్కలు మినహా ఆ రేవులో ఎలాంటి సంచారం వుండదు. బూజుపట్టిన సింహద్వారాలు, చీకటి గుహల్లాంటి మండపాలు, నాచు పట్టిన సిమెంటు మెట్లు, రావి చెట్లపై వేళ్ళాడే పక్షులరొద, వాటికి సాయం ఉండుండి గుండెలదరగొట్టే రైలు వంతెన మోతతో, రేవు ఎప్పుడూ బిక్కుబిక్కుమంటూ, భయంకరంగా వుంటుంది.

అలాంటి రేవుక నిత్యం కిటకిటలాడే జనంతో కళకళలాడేలా దశ పట్టించింది పుల్లమ్మ పెట్టిన పుల్లట్ల దుకాణం.

మొదట్లో పడవలు, లాంచీల బాపతు కళాసీల కోసం ఒక పొయ్యి వెలిగించి పుల్లట్లు వేసి పెట్టే పొట్ట గడవడానికి ఒక పుంజీడు రాళ్ళు సంపాదించేది పుల్లమ్మ.

కొన్నాళ్ళకి లాంచి పాసింజర్లు కూడా అట్లు వేయించుకోడంతో ఆ పొయ్యికి సాయం మరో పొయ్యి వెలిగించింది. దరిమిలా అట్ల రుచి మరిగి రద్దీ పెరగడంతో మరోపొయ్యి గూడా వెలిగించడం జరిగింది. రేవు కెదురుగా వున్న టాక్సు ఆఫీసు బాపతు వాళ్ళో తరగతి ఉద్యోగ సిబ్బంది కూడా పుల్లట్లు రుచి మరగడంతో మరో పొయ్యి వెలిసింది. మరికొన్నాళ్ళకి ఎన్.జి.ఓ.లు కూడా పుల్లమ్మని ఆదరించి మరో పొయ్యి పెట్టించారు. టాక్సాఫీసులో పడిగాపులకు విసుగెత్తి పచ్చిగాలి పీల్చుకోడానికి రేవులో కొచ్చిన కాతాదారులు గూడా అట్లు తినడం అలవాటు చేసుకొనడంతో నానారకాల జనాభా అట్లు మరిగి బాగా పబ్లిసిటీ పెరిగి రేవులో రద్దీ ఊహించని విధంగా పెరిగిపోయింది.

దాంతో విగ్రహం చుట్టూ గుడి కట్టినట్టు పుల్లమ్మ చుట్టూ ఎన్నో పొయ్యిలు వెలిసాయి. అలా చుట్టూ పొయ్యిలుంటే అట్లు వేయడం వీలుపడదు గనుక పాతికభాగం వదలి మిగతా ముప్పాతిక భాగంలో మూడు వరసల్లో పొయ్యిల్ని, ఏర్పాటు చేసుకుంది పుల్లమ్మ

ఒకసారి కతికితే చాలు, నాలిక లాగేసినట్టుగా అట్ల విట్టే మరిగేస్తారు ఎవరైనా. అందుకే ఊళ్ళో ఎన్నో పేరుమోసిన హోటళ్ళు వున్నా పుల్లమ్మ దుకాణానికి వున్న గిరాకీ వాటికి లేదు. ఊళ్ళో ఎవరినైనా పట్టుకోవాలంటే పొద్దున్నే పుల్లట్లరేవులో వెదికితే యిట్టే దొరికిపోతారు.

ఏ హంగులూ లేకుండా పేరు తెచ్చుకున్న ఫలహారాలు దక్షిణ భారతంలో రెండు మూడు చోట్లే లభిస్తాయంటారు. మైలాపూరులో అయ్యరు హోటలు ఒక పెంకుల సావిట్లో యిప్పటికీ వుంది. మసిబారిపోయిన యింటికప్పు. గుంటలు పడ్డ నేల, దుమ్ముగా రాలిపోతున్న యిటుకల గోడల మధ్య ఆకు అడ్డంగా మాత్రం పట్టే నాపరాళ్ళ టేబుళ్ళు, నాటు బల్లలూ వుంటాయి.అయితేయేం, ఆ హోటలు

రుచికి, శు(భానికి పెట్టింది పేరు. మడికట్టుకు మరీ వస్తారు అక్కడ టిఫెన్లు మరిగిన జనాభా. అలాగే బెజవాడలో బాబాయిహోటలు ఎరగని వారుండరు.నేతిలో ముంచిన ఇడ్లీని నోట్లో వేసుకుంటే నమలకుండానే గొంతులోకి జారిపోతుందంటారు. అందుకే వీటికున్న రద్దీ మరే హోటలుకి వుండదట.

సిఫార్సుల వలనో, మొహమాటపడో లేక జాలేసో అప్పుడప్పుడు అయ్యరుగారు, బాబాయిగారు రద్దీవున్నా, పార్శిలు కడతారేమో కాని, పుల్లమ్మ మటుకు పుల్లట్లను వస్తే పార్శిలు కట్టి యివ్వదు. ఎంత గొప్పాడయినా రేవులో మెట్ల మీద క్యూలో కూర్చుని అట్లకోసం పడిగాపులు కాయవలసిందే. అయినా, ఆలస్యానికి సిద్ధపడే వస్తారు అట్లు మరిగిన జనాభా.

పుల్లమ్మ పుల్లట్లని మూడు రకాలుగా వేస్తుంది. వాటిని 'దుక్క, దూది, సెల్కు' అంటారు అక్కడికి వచ్చే జనం.

మర్రాకులో మిరపకారం పచ్చడివేసి, నూనెవాడిన దుక్కల్లాంటి అట్లని 'దుక్క' అంటారు.

అలాగే తామరాకులో బెహరా పచ్చడి (శనగపిండి ఉడకవేసినది) వేసి, గానుగనూనె వాడిన దూదిలాంటి అట్లని 'దూది స్పెషల్' అంటారు.

అలాగే అరిటాకులో అల్లప్పచ్చడి వేసి నెయ్యి వాడిన సిల్కులా, పల్చగా, మెత్తగా వుండే అట్లని 'సిల్కు స్పెషల్' అంటారు.

ఈ సిల్కు స్పెషల్‌నే కాస్త పెద్ద సైజులోవేసి అన్ని రకాల పచ్చళ్ళని అరిటాకులో పెట్టిచ్చిన దానిని 'ఎమ్.ఎల్.ఎ. అట్టు' అంటారు. దీనికి జీతాల రోజుల్లో బాగా గిరాకీ వుంటుంది.

ఇన్ని రకాల అట్లు అన్ని అంతస్థుల వారికి ఏ ఆధునిక యం(త్రానికీ సాధ్యపడని వేగంతో వేసి అందిస్తుంది పుల్లమ్మ. అందుకే తినిపోయే జనంతో తిండానికి వచ్చే జనంతో రేవు ఎప్పుడూ కళకళలాడుతూ వుంటుంది.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

రేవు (పక్కనే పెద్దాంజనేయస్వామివారి గుడుంది. ఆ గుడికి కాస్త అసుంటా చిన్న ఆంజనేయస్వామివారి గుడుంది.

పెద్ద ఆంజనేయస్వామివారి కట్టూ బొట్టూ ఉత్తరాది సం(ప్రదాయంలో వుంటాయి. కనుక ఆయనకి హిందీ తప్ప తెలుగురాదు.

చిన్న ఆంజనేయస్వామిగారు పచ్చి పదహారణాల ఆం(ధుడిలా వుంటారు. ఆయనకి తెలుగే వచ్చు.

అయినా అక్కడి జనం పెద్దాంజనేయస్వామివారి గుడికే వెళ్ళి తెలుగులో మొరెట్టుకుంటూ వుంటారు.

రోజూ ఆ గుళ్ళో వెయ్యికొబ్బరికాయలు పగుల్తాయి.

పెద్దాంజనేయ స్వామివారి గుడి పూజారి విష్ణుభట్లుగారు కొబ్బరినూనె డిపో సైడు బిజినెస్సుగా పెట్టుకొని బాగా సంపాదించి దగ్గరలో ఒక మేడ కొన్నారు.

చిన్నాంజనేయస్వామివారి గుళ్ళో దీపం పెట్టడానికి కాసిన్ని నూనె చుక్కలు కూడ కరువవ్వడంతో ఆ గుడి పూజారి కాపశాస్త్రిగారికి బొత్తిగా రాబడి లేక

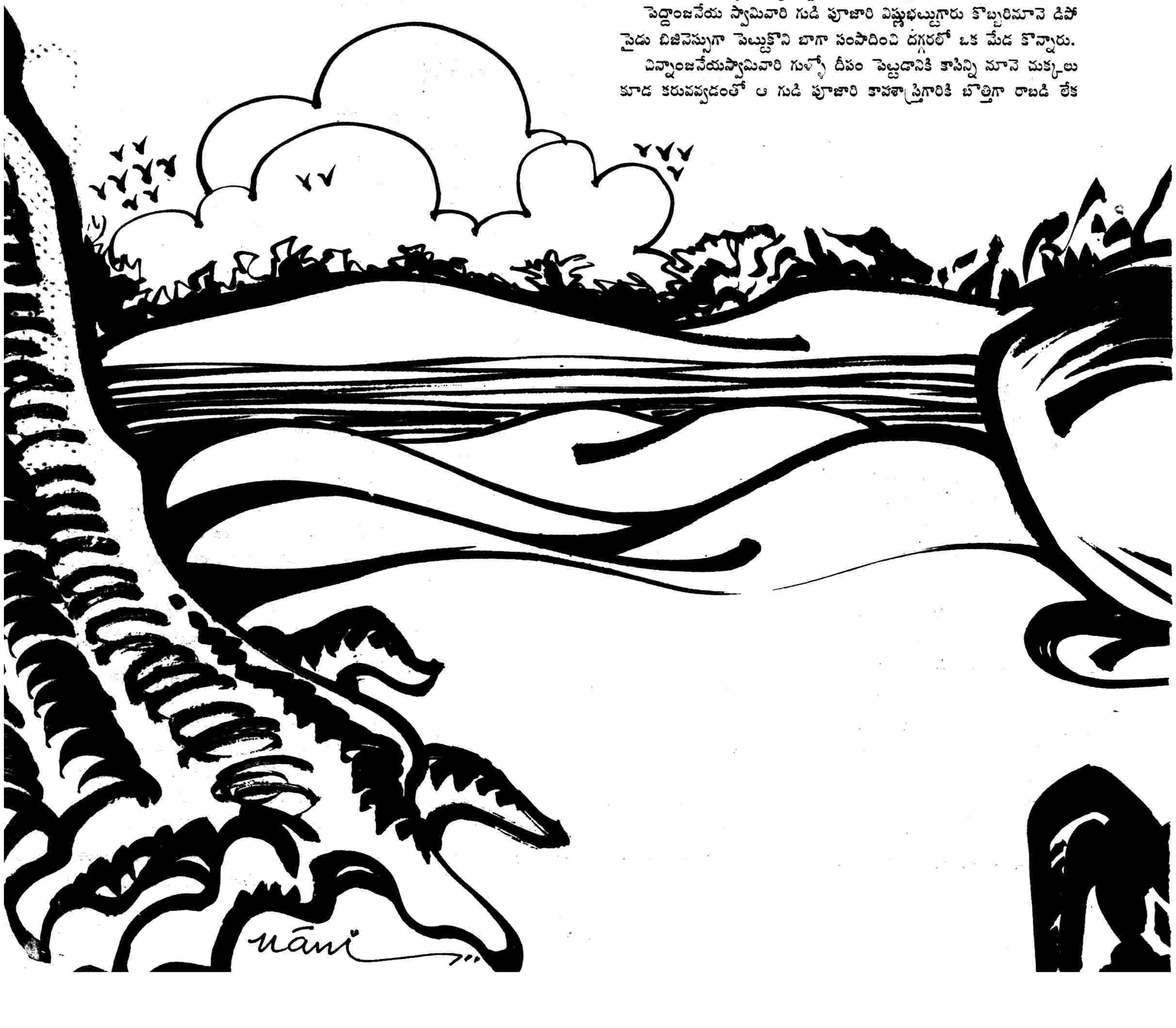

పోయింది. దాంతో విధిలేక రెండుగుళ్ళకీ ఎదురుగా కొబ్బరికాయల టోకు వ్యాపారం మొదలెట్టారు కావశాస్త్రిగారు.

రెండు గుళ్ళమధ్య పచ్చగడ్డి వేస్తే భగ్గుమంటుంది.

అలాగే, కొబ్బరికాయల ధర కూడా మండిపోయి కావశాస్త్రిగారి రాబడి విపరీతంగా పెరిగింది.

అధర రత్నం

కొన్నినాళ్ళకు వచ్చిన నన్ను చూచి
చెలియ మాటాడలేదు, నే జేయి పట్టి
గిలుకుమని మళ్ళె— వెళ్ళి కౌగించు జేర్చి
ఓష్ఠ మాశింప నన్ను బిట్టుటిమి చూచె

అట్లులుమి చూచెడి పడంతి యధరపాన
మాచరించుట యన నిజమైన దేవ
తామృతము ద్రావుటేయగు నవని మీద
తక్కినవి నిక్కమగు అమృతాలు కావు

ప్రక్కలింతలు చిట్లిన గాట్లు పడిన గాని
ధరణి రత్నాల ధర వాల తగ్గిపోవు
కదిసి ముద్దిడునప్పుడు గాటు వడిన
అధర రత్నమ్ము వెల మాత్ర మధికమగును.

(ప్రాకృత కవితకు అనువాదం)

—ఉత్పల

దాంతో విఘ్నభట్లుగారి మేనల్లుడే తనూ ఒక మేడ కొనేశారు ఏదో తింటుండానే.

ఆ రెండు మేడల మధ్య గోడ తనవొచ్చి కావశాస్త్రిగారు, విఘ్నభట్లుగారు బద్ధ విరోధులయ్యారు.

విఘ్నభట్లుగారి మనవడు ఫుల్లమ్మ మేసిన అట్లు ధ్యానంగా తిన్నాడు. ఒకనాడు!

అది చూసిన కావశాస్త్రిగారి మేనల్లుడు కావశాస్త్రికే చెప్పాడు, ఆ సంగతి.

సాక్ష్యాలు చూడగల్గినని, విఘ్నభట్లుగారిని వీధిలో కేడ్చి, సవాలక్ష్లు పెట్టి కక్ష సాధించడానికి ఇదే మంచి అవకాశమనుకున్నాడు కావశాస్త్రి.

అందుకోసం ఫుల్లమ్మని పూజార్ల యూనియన్‌లో మభారం చేయించాడు.

“ఎంత సంప్రదాయమైనా అప్పు మ్రుంగం తప్పక అట్లు తింటాడు మంచి. ఖహ లాభం లేదు. వాళ్ళే పెరేట్ గుడికి తాళం పెట్టేయాలంటుంది.”! విఘ్నభట్లుగారే ఫుల్లట్లు తిన్నంత గట్టిగా పట్టు పట్టాడు కావశాస్త్రి.

మనవడు చేసిన తప్పుకి విఘ్నభట్లుని వెలేయడం సబబుకాదు. అయినా ఈ విషయం హిందీలో విఘ్నభట్లుతో వాదించే ముందు ప్రాయశ్చిత్తం ఏదైనా ఉంటేమో తెలుసుకో మరిదిపైనా అడిగిచూద్దాం అంది యూనియన్.

“సరే, అన్ని శాస్త్రాల క్షుణ్ణంగా తెలిసిన ఘనాపాటి అగ్నిహోత్రావధానుల గారిని అడుగుదాం, పదండి”, అన్నాడు కావశాస్త్రి.

“అయినవాడు పక్కిలో వుంటారు. ఎవరితోనూ మాట్లాడరు. సంధ్యావార్చుకోడానికి రోజూ ఉదయం రేవుకి వెడతారు. రేవుకాడ పట్టుకుందాం”, అంది యూనియన్.

మర్నాడు యూనియన్ ప్రతినిధుల్ని రేవుకెళ్ళాడు, కావశాస్త్రి.

రేవంతా గాలించారు. అగ్నిహోత్రావధానులు గారు ఎక్కడా కనబడలేదు.

రావిచెట్టు కింద ఫుల్లమ్మ.

మట్టూ పొయ్యిల్ని పేర్చి, పెనాలెక్కించి, చింపిన తల విరబోసుకుని అట్లు వేస్తోంది ఫుల్లమ్మ.

ఎడతెరిపిలేని గాడాం స్వర సంపదకి అయినా వివిధ స్థాయిల్లో పెనాలమోత, అట్లు మరియు మరియు, పంపుతున్న విస్తరాకుల పరంపరలు, వాటిలోంచి అట్ల దట్టింపు, పచ్చడి ముంతలో కర గరిటెల చేపుకోడాలు, కాళీ అవుతున్న పిండి గిన్నెల డింకీలు, కొత్తగా పులుస్తున్న పిండి బుడబుడలు, కొరకండుల ఎగసెగం విటపటలు, ఎట్టకేలకు అట్లు అందుకుంటున్నవారి నిట్టూర్పులు, ఎంతకూ అట్లు అందనివారి అరుపులు, వివిధ భంగిమల్లో ఫుల్లమ్మ చిందులు, పెల్లపై పడిన కంకిలు, మధ్య మధ్యన పైన వంతెన దభ దభలు, వీటన్నిటికీ శృతి కలుపుతూ గోదావరి గలగలలు వింటూ జలతరంగం వాయిస్తున్నట్టు ఫుల్లమ్మ హస్త విన్యాసాన్ని దానికి మించిన చేయి తిరుగుడు చూస్తుంటే “ఫుల్లట్ల వేదిక” అన్న ప్రత్యేక పేర కచ్చేరీలో సాక్షాత్కరించిందా అనిపించింది ఆ యూనియన్‌కి. వారిని చూస్తూనే మరుక్షణంలోనే ఫుల్లమ్మ సభనందించారు, యూనియన్ వాళ్ళు పూజార్లు.

యుద్ధానికి పోటమైనట్టు మూలలో పెద్దమనుషులు మట్టూ మెట్లమీద కూర్చుని, పొయ్యి మంటలలోకే చూస్తూ అట్లకోసం పడిగాపులు కాస్తున్నారు.

ఎవరో పట్టుశాలువా ముసుగేసుకొని అట్లు అందుకోడానికి ఫుల్లమ్మ చేసి ఒక అడుగు ముందుకేశారు.

అనుమానం వేసి అటు చూసింది యూనియన్.

వారికి తగిలించిన గంధపెందేరం తళుక్కుమని మెరిసింది.

“అదిగో అవధానిగారు” అంది యూనియన్ ముక్కుమీద వేలేసుకుంటూ.

నివ్వెరపోయారు కావశాస్త్రిగారు. సాక్షాత్తూ అగ్నిహోత్రావధానులు గారే ఫుల్లట్లకోసం అలా వచ్చి పోయినందుకు.

అట్లందుకొని, పచ్చడి ఒలికిపోకుండా శాలువాని ఒదుపుగా పట్టుకొని మడిగా తిందామని కాస్త పక్కకు వచ్చిన అవధాన్లుగారికి యూనియన్ సభ్యులు ఎదురయ్యారు. కాస్త గతుక్కుమన్నా ఇట్టే తమాయించుకొని, ఠీవిగా అడిగారు “అందరూ ఇలా వచ్చారు ఏమిటి” — చిరునవ్వు చిందిస్తూ.

“అయ్యా! మీరు నిష్ఠాగరిష్ఠులు, ఊర్లో పేరుమోసిన ఘనాపాటి అయ్యుండి ఈ రేవులో ఫుల్లట్లు తినడం సబబేనా,” అని అడిగింది యూనియన్.

“అందుకే మూల ప్రతిష్ఠ ఇట్లా బజారు పాలయింది. అయింపే” అన్నారు కావశాస్త్రిగారు గింజుకుంటూ, అక్షరాన్నిటికీ చేసేది పచ్చురేట్టేటు.

విచిత్రాలల్లారా! నేను విషయంలో శాస్త్రాన్ని తెలిగతోవాను. ఇంతే కాదు,

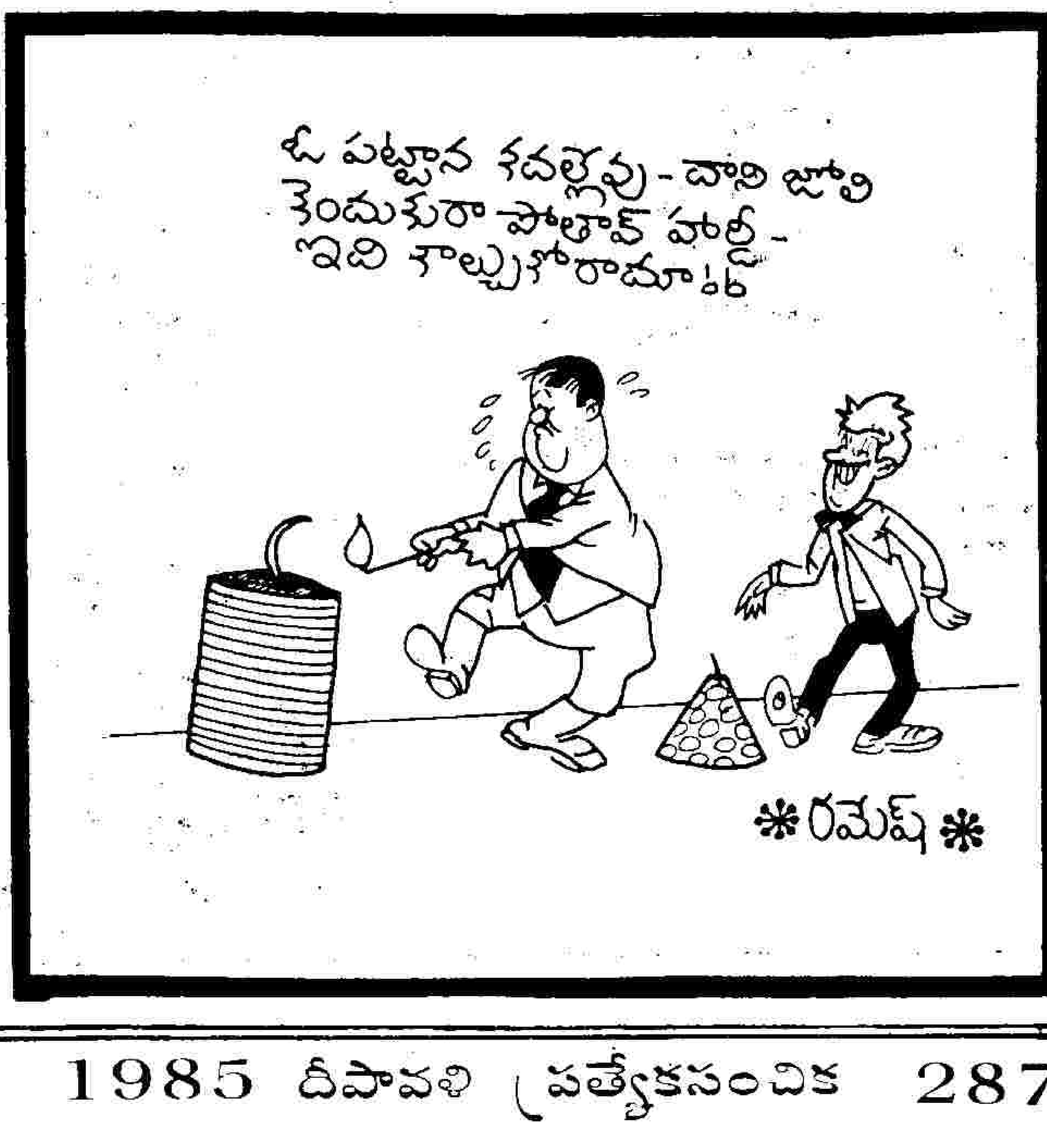

దహించేస్తాడు. ఈ మాత్రం తెలియదా!'' అని కళ్ళెర్రజేసారు అవధానిగారు.

ఇంత చిన్న విషయం తెలుసుకోకుండా అలాంటాయన మీద విరుచుకు పడ్డందుకు నాలిక్కరుచుకుంది యూనియన్.

''మరి పచ్చడి సంగతేమంటారూ దానికి అగ్ని సోకలేదుగా మరీ?'' సమాధానం వుండదన్న ధీమాతో నిలదీసి అడిగారు కావశాస్త్రిగారు.

''తామరాకు అతి పవిత్రమైంది. దానికే మైలా అంటదు. అందులో పడ్డ ఏ వస్తువైనా క్షణంలో పవిత్రమైపోతుంది. అందుకే తామరాకులో తిండం. అయినా ఇందులో మీకొచ్చిన మీమాంస ఏమిటో నాకర్థం గావటం లేదు'' ఐవాళ్లేసినట్ల

రుచిగా వేస్తున్న పుల్లట్లు తినడంలో నాకు దోషం ఎక్కడా కనబడలేదు.'' అన్నారు అవధానిగారు తీరుబడిగా మెట్లమీద చతికిలపడుతూ.

''కులం తక్కువది. వేసిన అట్లు తినొచ్చా?'' అడిగింది యూనియన్.

''పునిస్త్రీ వేసిన అట్లకి కులప్రధానం లేదని తెలియదటోయ్ మీకు?'' విసుక్కుంటూ అన్నారు అవధానిగారు.

''పిండి పులిసిందిక్కడా! పులిసిన పిండి మధువుతో సమానం మంటారు. దీనికేమంటారు?'' సంజాయిషీ అడిగారు కావశాస్త్రి.

''పిండి పులిసినా పెనం మీద పడగానే అగ్నిహోత్రుడు దోషాన్నంతా

న్నారు అవధానిగారు సిల్కు అట్టుకు అంటుకున్న అల్లప్పచ్చడి జుర్రుతూ.

బుర్ర గోక్కుంటూ అవధానిగారి పక్కనే మెట్లమీద చతికిల బడింది యూనియన్. రుసరుస లాడుతున్న కావశాస్త్రిని జబ్బట్టుకు కుదేసి, ''నువ్వూ తిందూగాని కూర్చో!'' అన్నారు అవధానిగారు.

అలా ఆనాడు అవధానిగారిచ్చిన భరోసాతో కుల, మతవర్గ, ఆంక్షలు లేకుండా సర్వం జగన్నాథంగా పుల్లమ్మట్లు వూరంతా చెలామణీ అవ్వసాగాయి.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

పుల్లమ్మ పుల్లట్లేవేస్తుంది తప్ప కాఫీ, టీలు ఇవ్వదు. ఆమాట కొస్తే, మంచి నీళ్ళు కూడా ఇవ్వదు. దాహమేస్తే గోదాట్లో నీళ్ళే తాగాలి.

అందుకోసం అరడజను ఇత్తడి రేకు గ్లాసులకు పొడుగాటి పురుకొసలు బిగించి, చెట్టుకు కట్టేస్తుంది. ఎవరైనా గ్లాసువదిలేస్తే తాడు లాగడంతో గ్లాసు మెట్లమీద పల్టీలు కొడుతూ చెట్టు చేరిపోతుంది.

రెండు దుక్కల్ని అప్పనంగా తినడంకోసం రోజూ తెల్లారకుండా ఒక జంగందేవర తన కంచుగంటతో పాటు రివాజుగా యీ గ్లాసుల్ని కూడా తళతళ మెరిసేలా తోమేస్తాడు. కనుక ఈ గ్లాసులకి సొట్టలున్నా అవి శుచి, శుభ్రతతో ఉంటాయి.

కాఫీ, టీలు కావలసిన వాళ్ళు మండపం వారే వెలసిన ఈశ్వరయ్య టీ కొట్లో తీసుకుంటాయి. కొందరు టీ కోసం కాకపోయినా అట్లు తిన్నప్పుడు దెక్కుతుందే మోనని భయపడి నీళ్ళకోసం గ్లాసులు ఎరువుచ్చుకొని అట్లు తిన్నాక మొహ మాటం కొద్దీ ఈశ్వరయ్య పోసిన టీ అనబడే వేడి నీటిని కాస్త చప్పరించి డబ్బులిచ్చేస్తారు.

దాంతో ఈశ్వరయ్య టీ కొట్టుక్కి కూడా డిమాండు పెరిగిపోయింది.

ఒకప్పుడు పిప్పిపన్నుతో బాధపడుతూ, నీరసంగా మూలుగుతూ అలుకుతో నాచుపట్టిన ఫ్లాస్కుల్లోని కాఫీ, టీ అమ్మేవాడు ఈశ్వరయ్య.

పుల్లమ్మకొట్లో మూడో పొయ్యిపెట్టక మునుపే పిప్పిపన్ను పీకించి బంగారం పన్ను కట్టించి కాఫీ, టీలకు బాయిలర్లు కొనేసాడు నెమ్మదిగా ఈశ్వరయ్య.

ఒక పొయ్యికాలంలో పుల్లమ్మకు రోజుకు ఐదు రూపాయిలు మిగిలేవి. పొయ్యిల సంఖ్య ఎంతగా పెరిగినా పుల్లమ్మ కిప్పటికీ ఆ ఐదు రూపాయలే ఆదాయం. ధరలన్నీ ఆకాశాన్నంటినా అట్లధర పెంచకపోవడమే దీనికి కారణం.

తను వేసిన అట్లు ఎదుటివాడు తిండం చూస్తుంటే పుల్లమ్మకి గొప్ప తృప్తిగా వుండేది. ఆ తృప్తి వ్యసనంగా మారడంతో సంపాదన మీద ఆశకన్నా నలుగురూ తన అట్లు తింటుంటే చూడాలన్న ధ్యాసే ఎక్కువయ్యింది.

అందుకే పుల్లట్లను వచ్చినా పార్శిలు కట్టదు. అట్లు మరిగిన జనం అంతా తన దగ్గరే కూర్చుని తినాలి.

వానాకాలం వచ్చినా పుల్లమ్మ వ్యాపారానికి అంతరాయం ఉండదు. పొయ్యి కొకటి చొప్పున తాటాకు గొడుగుల్ని చెట్టు నుండి వేలాడ దీయించి పెనాలు

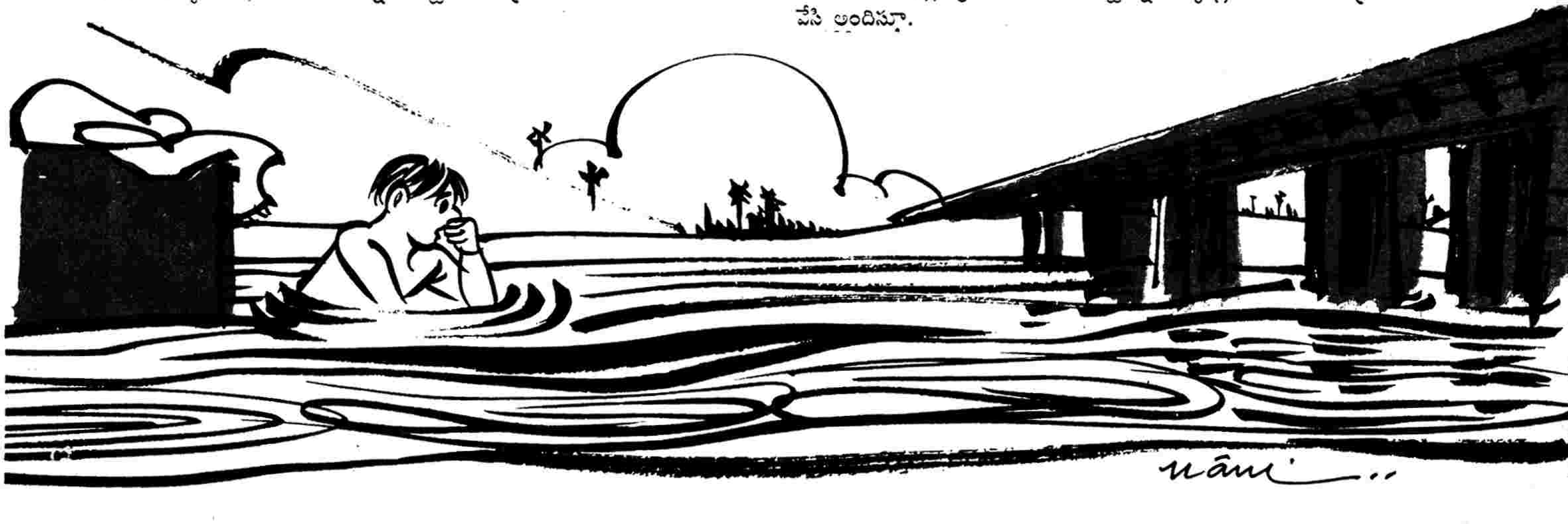

చల్లారి పోకుండా ఏర్పాటుచేస్తుంది.

వానాకాలంలో తిన్న పుల్లట్లు మరీ రుచిగా ఉంటాయిట. తడుస్తున్న కొరకంచుల ఆవిరి వాసన, తాటాకు గొడుగు మీంచి కారే తుంపర వాసన, మెట్ల మీద బురద వాసన, డతిసిన రోడ్డు దుమ్ము వాసన, అట్ల వేడికి ఉమ్మగిల్లిన తామరాకు వాసన, అన్నీ కలసి చిత్రమైన వాసనేస్తుంది. అప్పుడు గొడుగు గట్టుకుని నిలబడి అట్లు తింటుంటే మహా ప్రభో చెప్పలేం అంటారు అలవాటు పడ్డవారు.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

పుల్లట్ల రుచి మరిగిన వాళ్ళెందరో అవి తినడానికి ఏదో వంకన రాజమండ్రి వస్తూంటారు. నిజానికి బాపూరమణలు యీ పుల్లట్లు మరిగే ఎన్నో సినిమాలు గోదాట్లో తీశారు. అంతెందుకు ఒ. యన్. జి. సి. ఆఫీసరొకాయన పుల్లట్లు రుచిచూసి అవి రోజూ తినొచ్చనే గోదావరి ప్రాంతంలో పెట్రోలు తవ్వకం మొదలు పెట్టించాడట.

అలా పుల్లమ్మ వేసే ఆ పుల్లట్లు యీ ప్రాంతానికి ఎంతో ప్రాముఖ్యత చేకూర్చాయి.

మక్కపొడిచేలోగా సరంజామాతో రేవు చేరి పోతుంది పుల్లమ్మ. పొయ్యిల్ని అలికి ముగ్గుపెట్టి, వాటికి హారతిస్తూ గంట వాయించడంతో గూటిపడవలోని కోడి మేల్కొని తొలికూత కూస్తుంది. పొయ్యిమంటలకి రేవు ఎర్రబడుతుంది. అది చూసి మరికోడి కూస్తుంది. అదివిని జనం నీడల్లా రేవులోకి దిగి గోదాట్లో పుక్కిలించి పుల్లమ్మ చుట్టూ చేరిపోతారు.

ఈ సందడి అలాకొన్ని గంటలు సాగుతుంది.

పొద్దు నెత్తికెక్కగానే టంచనుగా దుకాణం సర్దేస్తుంది పుల్లమ్మ.

పెనాన్ని దింపగానే పుల్లమ్మకు నీరసం ఆవహిస్తుంది. కాళ్ళు తిమ్మిర్లెక్కి పోతాయి. నడుం లాగేస్తుంది. జబ్బలు పులిసి పోతాయి, మెడ లాగుతుంది.

ఒళ్ళంతా చిరాకేస్తుంది.

బరువుగా అడుగులేస్తూ గోదారి చేరుతుంది. గోదాట్లో ఒక మునుగు మునగ్గానే దేహంలో ఏదో తెలియని శక్తి ప్రవేశిస్తుంది. దాంతో అలసట పటాపంచలయిపోతుంది.

ఛాతీలోతు నీళ్ళల్లో అలవాటైన ప్రవాహంలో గంటలతరబడి ఉండిపోయి ఆరోజు జరిగిన విషయాలని నెమరువేస్తూ గోదారితో ముచ్చటిస్తుంది, పుల్లమ్మ.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

నెల రోజులుగా టీ కొట్టు మూసేసిన ఈశ్వరయ్య పుల్లమ్మ కొట్టు కట్టే సమయానికి ఓ పేకెట్టు చంకలో పెట్టుకొచ్చాడు ఓనాడు.

"ఏటి మావా? ఇన్నాళ్ళు ఏమై పోనావు. ఒంటో బాగోనేదా ఏటి?" అని పలకరించింది పుల్లమ్మ, తన కోసం పెట్టుకున్న దుక్కల్లో రెండింటిని మర్రాకులో వేసి అందిస్తూ.

"నాకు బానే ఉంది. ఇంద ఇది తీసుకో ముందస్తుగా" అంటూ పాకెట్టు అందించాడు, ఈశ్వరయ్య.

పుల్లమ్మ ఆత్రుతగా పాకెట్టు విప్పింది.

అందులో చెంగావి చీరని చూసింది.

"ఏటి మావా! టీ కొట్టు ఎత్తేసి సీరల వేపారం పెట్నావేంటి?"

"లేదు! ఆ చీర నీకోసమే తెచ్చా" అన్నాడు అట్టుముక్క నోట్లో పెట్టు కుంటూ.

"ఏటి కత" అంది అనుమానంగా చూస్తూ.

"కోటయ్యమ్మం సెంటరు కాడ కాఫీ హోటలు పెట్టా. నిన్నే ముహూర్తం చేసాం."

"అందుకోసమా ఈ బిగుమతి" అంది ఏదొ పడత విప్పి చూస్తూ.

నువ్వు నాపాల్టి దేవతవి. నీ అట్ల దుకాణమే లేకపోతే నేనింతోణ్ణి అయేవాడినా చెప్పు?"

ఆ సంగతి పుల్లమ్మకి తెలుసు. అయినా ఆమెప్పుడూ ఎదుటివాడు బాగుపడి పోతున్నాడని ఈర్ష్యపడే రకం కాదు.

ఒకప్పుడు దొమ్ములాపుండే ఈశ్వరయ్య నాయుడుగార్ని సంపాదించుకుని ఓ మనిషయ్యాడు. ఎప్పుడూ నీరసంగా మూలుగుతుండే అతనికి దబ్బులో బాయి పండయి తిరిగిన ఒళ్ళు చేసింది. మనిషిలో దర్జా పెరిగింది. ఊళ్ళో పలుకుబడి సంపాదించుకో గలిగాడు.

"అయితే ఈ లేపాక్షి ఆ కాఫీ హోటలు కాడే చూసుంటావన్నమాట, ఇక మీద."

"ఆ హోటలు నా బామ్మరిది చూసుకుంటాడు. రేపటి నుంచి మామూలే. నిన్ను చూసుకుంటూ ఈ రేవుకాడే వ్యాపారం చేసుకుంటా."

మాటల్లో కాస్త జోరు పెరిగిందేమిటి చెప్మా అనుకుంది పుల్లమ్మ.

"ఆ హోటలు కిదే హెడ్డాఫీసు" అన్నాడు అరు ఊదేసి వేళ్ళు చప్పరిస్తూ.

"ఊళ్ళో గొప్ప హోటలు పెట్టుకొని ఈ చెట్టుకింద కూచుంటా నంటావేటి యువ్వారం."

"నీ కోసమే," కాస్త జంకుతూ అన్నాడు తనలోతను అనుకుంటున్నట్టు.

"ఎవరైనా ఇంటే నవ్విపోతారు" విసుగ్గా అంది. సరంజామా సర్ది మెట్లు దిగుతూ.

"అప్పుడు పుల్లమ్మా నిన్ను చూడకుండా వుండలేను. ఇక రేపు నొక్క క్షణం వదలను," అన్నాడు తనూ మెట్లు దిగుతూ.

గోదాట్లో మూడు మునకలూ మునిగి నీళ్ళు పుక్కిలిస్తూ అంది: "నువ్వు గొప్పోడి వయ్యావని సంబరపడాలో, వెనక బుద్ధులొచ్చాయని జాలిపడాలో తెలియడం లేదు నాకియాల."

"చూడు పుల్లమ్మా నీకెవ్వరూ లేరు. నీ మొగుడు ఎప్పుడో నిన్నొదిలేసాడు. ఎలాగా తిరిగిరాడు," అని ఏదో చెప్పబోయాడు.

"ఓహో!అందుకే నేనయ్యిపై పోనానన్న మాట."

"ఛ ఛ! అదికాదు. నువ్వు వంటరిగా ఎన్నాళ్ళని వుంటావు."

"నా పాణం పోయేదాకా."

ఐదు రూపాయల సంపాదన కోసం నువ్విలా కష్టపడుతూ వయసు కరుగు చేసుకుంటావా పుల్లమ్మా."

"మరేటి సేయ మంటావు. జమిందారేడైన దొరుకుతాడేమో సూసుకొని కట్టుకోమంటావా?" అంది వెటకారంగా.

"నువ్వు నాతో చెయ్యి కలిపితే ఏడాది తిరక్కుండా నిన్నే జమిందారిని సేసేత్తాను. నువ్వు నాతో వుండిపో పుల్లమ్మా."

పుల్లమ్మ నిర్ఘాంత పోయింది. ఈశ్వరయ్య ఇంతిలా తెగిస్తాడనుకోలేదు.

"మరి నేను నీతో వుంటే నువ్వు కట్టు కున్నావే అది, అది ఏడ వుంటుంది?" సూటిగా అడిగి చూసింది.

"దాని సేతిలో హోటలెట్టేసానా అది అక్కడే వుండుని వ్యాపారం చూసుకుంటుంది. ఇక నా జోలికే రాదు."

"కనుక నేను నీతో ఉంజరికం ఉండాలంటావు."

"ఛ ఛ! అలా అనకు. నిన్ను సుఖపెడతా. బతికినన్నాళ్ళూ ఇద్దరం కలిసుందాం."

"నాకు ఓ పరువంటూ వుంది. నేను సాటుమాటు ఎవ్వారాలు సేయను. నీ అలి తన తాళి తెంపి సాయంగా నీసేత నాకు కట్టిస్తుందేమో అడిగి సూడు, అప్పుడాలోసిద్దారి," అంది బుడుంగున మునిగి దూరంగా ఈదుకుంటూ పోతూ.

నిజానికి పుల్లమ్మ ఉన్న పరిస్థితిలో ఎవరికైనా కావలసింది ఒక మగాడి అండ. కాని అట్ల వ్యాపారం ద్వారా సంపాదిస్తున్న పలుకుబడి ఆమెకి కొండంత అండగా నిలిచింది.

పుల్లమ్మ నుంచుకొని సుఖపడాలన్న కోరిక మరింత గట్టిపడి రోజూ సమయం చూసి కాచ్చేస్తూ పడసాగాడు ఈశ్వరయ్య.

అర్థంలేని మందహాసం, కొరకొర చూపులు, కాండ్రించిన ఉమ్మి ఈశ్వరయ్యకు పుల్లమ్మ ఇచ్చే సమాధానాలు.

ఎప్పటికయినా సూర్యుడు పడమరన ఉదయించకపోతాడా అన్న ఆశతో రేవులోనే చేవుల్నాడుతూ పట్టువిడవని విక్రమార్కుడిలా పుల్లమ్మ కోసం ప్రయత్నిస్తూనే ఉన్నాడు ఈశ్వరయ్య.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

ఒకనాడు రైల్లో ప్రయాణం చేస్తున్న జిల్లా ఆఫీసరుగారికి గోదావరి బ్రిడ్జిమీంచి పుష్కరాల రేవు కనబడింది.

ఆయనతో బాటే నగర ఆఫీసరు, పొలిమేర ఆఫీసరు కూడ ప్రయాణం చేస్తున్నారు. వీరంతా పన్నులు వసూలుచేసే శాఖల డిపార్టుమెంటువారు.

నగరంగారూ, పొలిమేరగారూ గోదారిస్టేషన్లో దిగిపోవాలి. కనుక పెట్టే, బేడ సర్దుకుంటున్నారు.

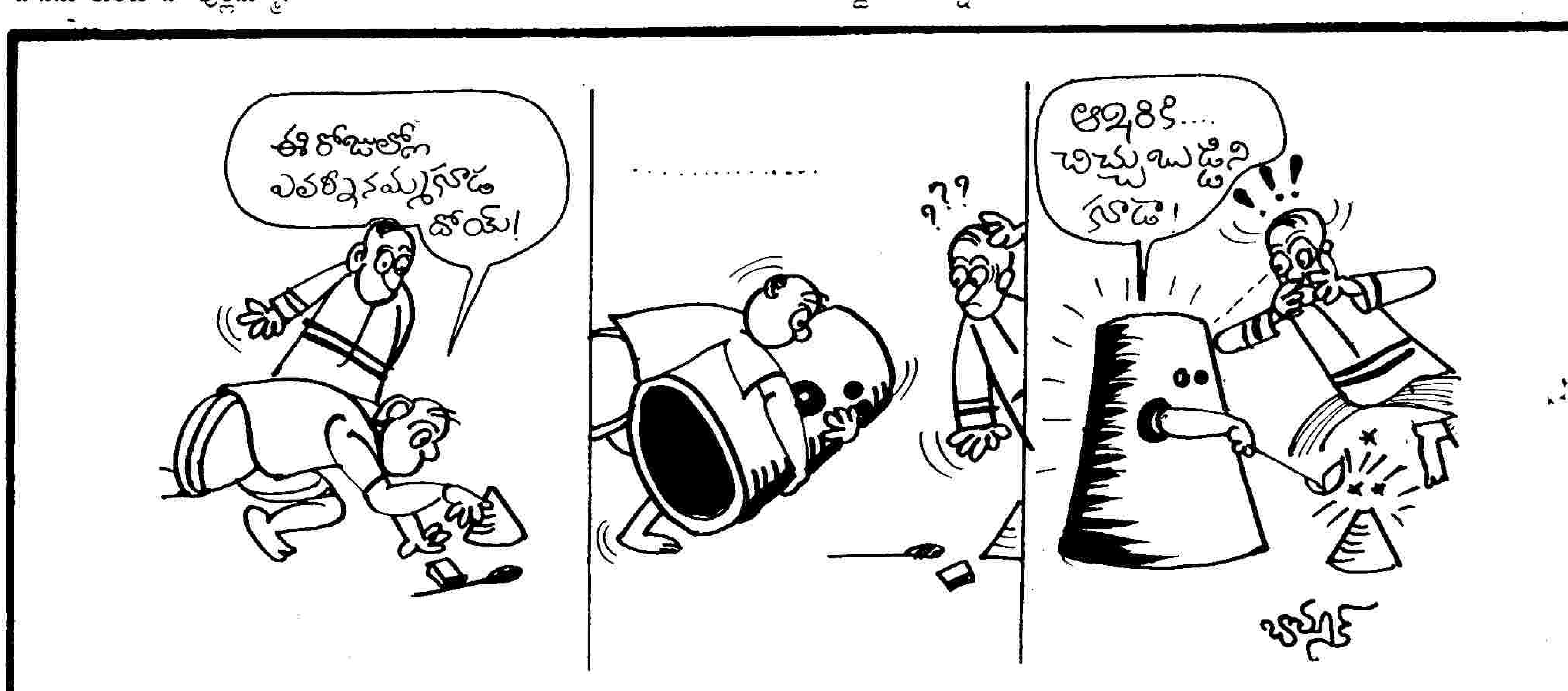

జిల్లాగారు మట్టుకు కాకినాడలో దిగాలి. నిద్రపాడై పీళ్ళతో పాటే ఆయనా లేచి కూర్చున్నారు.

ఎదాలోపంగా రైల్లోంచి మాస్తే అలా పుష్కరాలరేవు కనబడింది.

చటుక్కున పుల్లట్లు జ్ఞాపకం వచ్చాయి.

"రేవులో పుల్లట్ల దు కాణం ఇంకాఉందా?" అని అడిగారు ఆ ఇద్దర్నీ జిల్లాగారు.

"ఉంది సార్!" అన్నారు నగరంగారు.

"మునుపటికన్నా అల్లరుచి మరింత పెరిగింది సార్," అన్నారు పొలిమేరగారు.

"మీరిక్కడదిగి, పుల్లట్ల రుచి మాడండి సార్. తరువాత నా జీపులో కాకినాడ వెళ్ళొచ్చు," అని మొహమాటానికి సలహా ఇచ్చారు నగరంగారు.

జిల్లాగారు అదివరలో పుల్లట్లు మరిగిన బాపతు. కనుక జిహ్వ లాగేయడం మొదలెట్టింది.

స్టేషన్‌లో రైలాగింది.

ఆ ఇద్దరూ దిగిపోయారు. వెళ్ళివస్తాం సార్ అంటూ కంపార్టుమెంటులోకి మాశారు.

జిల్లాగారు అక్కడ లేరు.

చుట్టూ వెతికారు.

తమకన్నాముందే ఆయన సూటు, బూటు తగిలించుకుని రైలు దిగిపోయారని తెలుసుకొని ఆశ్చర్యపోయారు. ఆయన్ని ప్లాట్‌ఫారం మీద మాసి,

జిల్లాగార్ని రేవు పక్కనే ఉన్న మూడంతస్తుల హోటల్లో దించి, "ఎనిమిది కొట్టగానే వస్తాం. పుల్లట్లు తెస్తాం" అని ధీమాగా మాటిచ్చి శెలవుచ్చుకున్నారు నగరంగారూ, పొలిమేరగారూ.

"మీరు కూడా నాతో బాటు ఇక్కడే తిందురు గాని, రండి" ఆప్యాయంగా ఆహ్వానించారు జిల్లాగారు.

'సై' అంటే 'సై' అంటూ రేవుకేసి పరుగెత్తారు ఆ ఇద్దరూ అట్లకోసం అడ్వాన్సు బుకింగుకి.

వెదకబోయిన తీగ కాలికి తగిలినట్టు తమ డిపార్టుమెంటు జూనియర్ సిబ్బంది యావత్తూ రేవులోనే కనబడింది పుల్లట్లుతింటూ. దాంతో అడ్వాన్సు బుకింగు బాదరబందీని సిబ్బందికి అప్పగించేశారు నగరంగారు, పొలిమేరగారు.

ఎనిమిదైంది.

ఆఫీసర్లందరూ హోటల్ గదిలో సమావేశమయ్యారు.

టాక్సు డిపార్టుమెంటు యావత్తూ తన హోటల్లో దిగడంతో లోపల భయం పీకుతున్నా, పైకి హుందాగా అరడజను ట్రేలతో టిఫెన్లు పెట్టించి జిల్లాగారి గదిలోకి వచ్చాడు హోటలు ప్రొప్రయిటరు.

"ఇవేమీ వద్దు. జిల్లాగారు పుల్లట్లు రుచి మాస్తారుట. తరువాత కాఫీ పంపుదురుగాని" అన్నారు నగరంగారు.

ఇంద్రభవనంలాంటి హోటల్లోని సరకుకాదని రోడ్డు మీద పుల్లట్లకోసం దిగజారిపోయినందుకు ప్రొప్రయిటరు ఆశ్చర్యపడి, చిన్న బుచ్చుకున్నాడు.

ఆయనతో బాటూ ట్రేల్లో టిఫెన్లు గూడా చిన్న బుచ్చుకున్నాయి.

"ఆ పుల్లట్లేసే అమ్మని మీ హోటల్లో వంటలక్కగా కుదుర్చుకోగూడదు. పుల్లట్లు ఈ హోటలకి నావల్టీగా ఔతాయి" అని సలహాయిచ్చారు జిల్లాగారు.

"నాకూ అదే ఐడియావచ్చి యిదివరలో ఓసారి అడిగి మాసానండి. ఎయిర్ కండిషన్ డైనింగ్ హాల్లో ఎత్తుగా అరుగుకట్టిస్తే దానిమీద పొయ్యులుపేర్చి అట్లువేసి పెడతానందండి. మరోలా కుదర్దందండి. హోటలంతా పొగమారి పోతుందని భయమేసి ఆ జోలికి పోలేదండి," అని వెళ్ళి పోయాడు ప్రొప్రయిటరు.

ఎనిమిదిన్నరైంది.

"ఇంకా అట్లు రాలేదేంటి చెప్మా" అని పొలిమేరగారు ఆదరా బాదరా రేవులోకి వెళ్ళారు.

తొమ్మిదైంది. అట్లు ఇంకా రాలేదు.

నగరంగారికి కాళ్ళాడలేదు. ఈ వెళ్ళినవాడు ఏమైపోయాడు చెప్మా అంటూ కిటికీ గుండా రేవులోకి మాసారు.

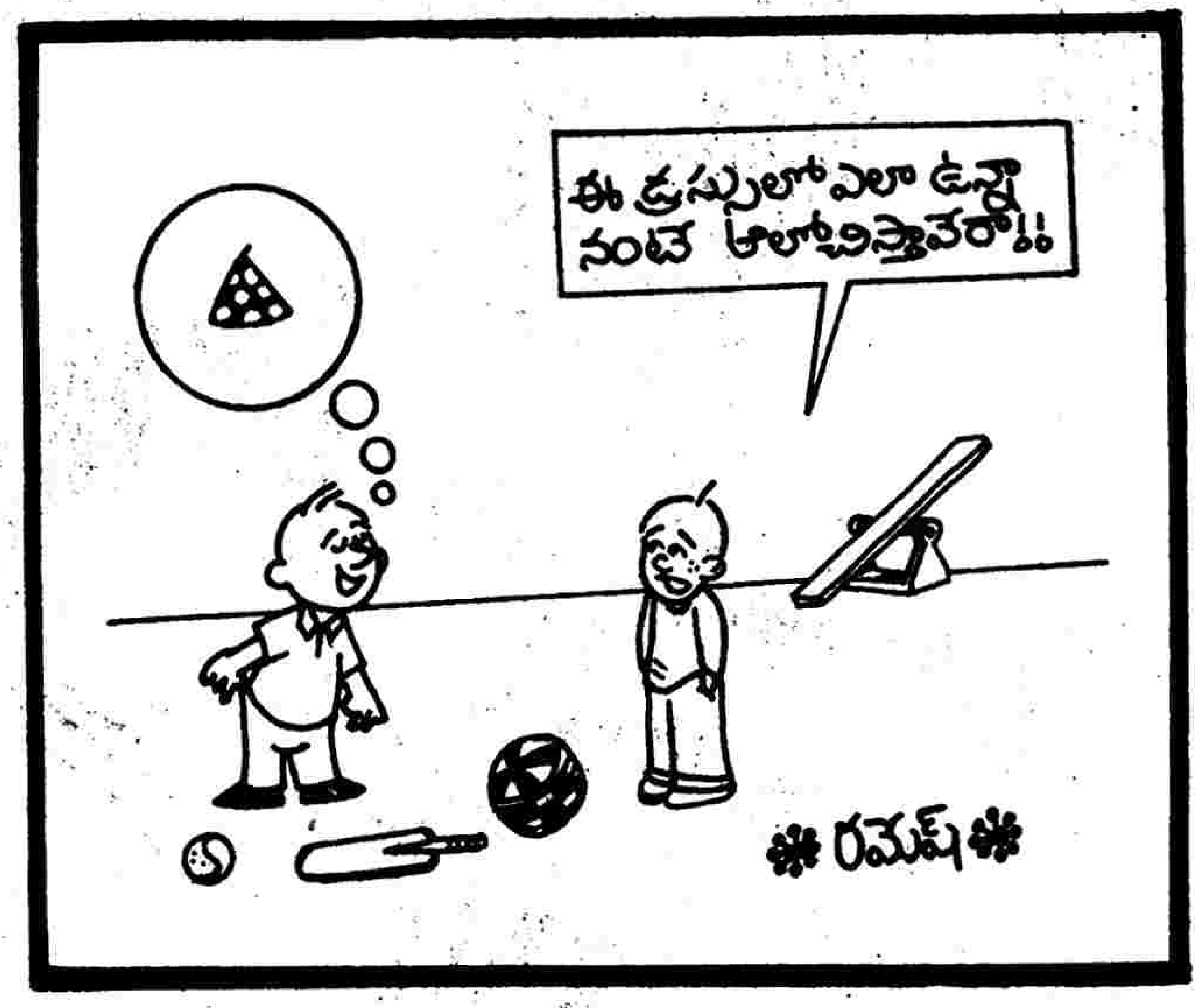

పుల్లమ్మ చుట్టూ పొయ్యలమధ్య సూర్యకిరణాల్లా తమ సిబ్బంది యావత్తూ సాష్టాంగ పడివుంది.

"నెగండి బాబులూ, నెగండి, మీరు అన్న సెప్పండి ఆ గోదారమ్మ తల్లి దిగొచ్చి అడిగినా సరే నేను పార్శిలు కట్టనంటే కట్టను. మీ ఆఫీసర్లు గొప్పోరు, అంటున్నారు కనక ఆరికి నా కొంగు పరిసి, మర్యాదసేసి, డబ్బడక్కుండా వుట్టినే అట్లేసి పెడతా, బేగి రమ్మనండి."

"మహాతల్లీ! మమ్ముకాపాడు. నువ్వు పార్శిలు ఇవ్వకపోతే మా ఉద్యోగాలకు ఎసరు పెట్టినదానవవుతావు. మా పిల్లపాపల ఉసురు నీకు అనవసరంగా తగులుతుంది. కనీసం దుక్కలైనా సరే ప్రసాదించి కటాక్షించు," అని వేడుకుంది సిబ్బంది.

"లాభం నేదు బాబులూ, మీరు నాకాడెట్టిన అరువంతా ఒగ్గేయమంటే ఒగ్గేత్తాను. కాని పార్శిలు మటుకు కట్టను" అంటూ చేయెత్తి దణ్ణం పెట్టింది పుల్లమ్మ.

నిజానికి పుల్లమ్మ ఇంతవరకూ ఎవరి కోసం పుల్లట్లు పార్శిలు కట్టలేదు. ఒకే ఒకసారి తన జీవితంలో విజయం సాధించిన అపూర్వ సందర్భంలో నాలుగు పుంజీల పుల్లట్లు పార్శిలు కట్టిన మాట మాత్రం నిజం, అదే మొదటిసారి, ఆఖరిసారి.

ఆనాడు ఉప్పొంగిన ఉత్సాహంతో అన్నగారికి ఓటేసి ఆయనే నెగ్గాలని ఆశించింది పుల్లమ్మ.

ఆశించినట్లే ఆ ఓటుతో ఆయన నెగ్గి పుల్లమ్మకి మనోఫలసిద్ధి గావించారు.

అలా తన జీవితంలో మొట్టమొదటిసారి అనుకున్నది అనుకున్నట్లు వెంటనే జరగడంతో అన్నగారి మీద అమిత గౌరవాభిమానాలు పెరిగిపోయాయి పుల్లమ్మకి.

అన్నగారి కోసం కట్టింది ఆ పార్శిలు.

హడవిడిగా కొట్టుమూసేసి, ఎలక్షన్లలో పోలింగు బూతు నిర్వహించిన స్థలానికి వెళ్ళి అన్నగారికోసం వెతికింది.

ఆయనిక్కడుండరు, హైదరాబాదులో ఉంటారు. కావాలంటే 'చండశాసనుడు' సినిమా కుమారిటాకీసులో ఆడుతోంది 'వెళ్ళి తెరపై ఆయన దర్శనం చేసుకోవచ్చు,' అన్నారు అక్కడివారంతా.

పరుగుపరుగున కుమారి టాకీసు కెళ్ళి బ్లాకులో టికెట్టుకొని హాలులోకి దూరిపోయింది.

తెరమీద అన్నగారు ఒకేసారి రెండు పాత్రలలో కనబడ్డంతో రెట్టింపు ఆనందోత్సాహాలతో పుల్లమ్మ వొళ్ళు జలదరించింది.

అభిమానం ఉప్పొంగింది.

భక్తి పుట్టుకొచ్చింది.

చటుక్కున లేచి హాలు మధ్య రేకు కుర్చీ మీద నుంచుంది.

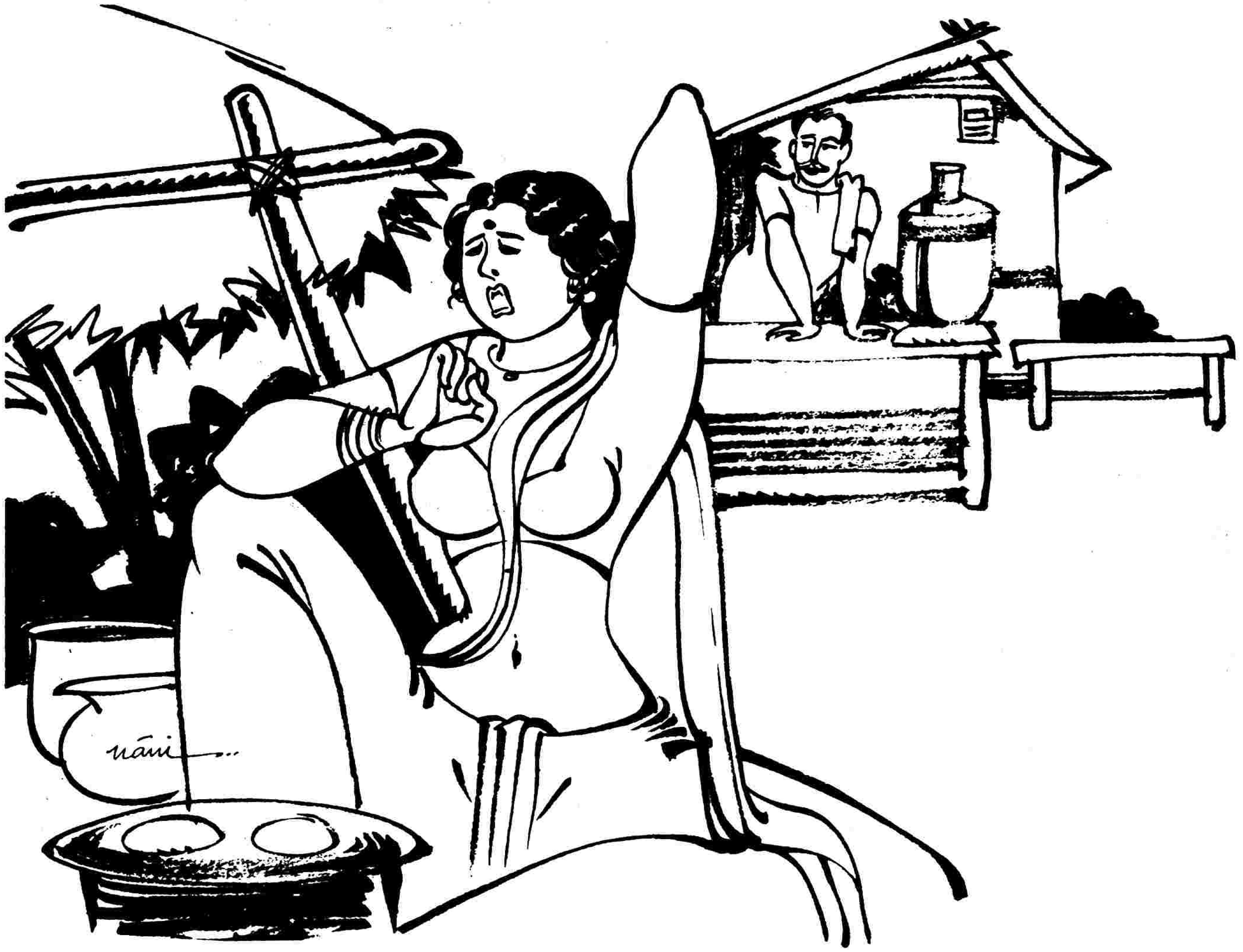

కుడిచేత్తో పళ్లాన్ని పట్టుకొని మరో చేత్తో మోచేతికి దాపెచ్చి హారతిస్తున్నట్టు పళ్లాన్ని గిరగిరా తిప్పి తెరకు చూపించి నైవేద్యం పెట్టి కళ్ళకద్దుకుని అన్నగార్ని అందుకోమంటూ పళ్లాన్ని గిరగిరా తిప్పి సాచి తెరమీదకి విసిరేసి చటుక్కున కూర్చుంది ఇప్పటికీ హాల్లో తెరమీద అట్లమరకలున్నాయి.

ఆ అపూర్వ అట్లహారతి సంఘటన మినహా పుల్లమ్మ పార్శిలు మరెప్పుడూ కట్టలేదు.

కదవ్వొస్తాంది.

జిల్లాగారికి, నగరంగారికి కడుపులో రైళ్ళు పరుగెత్తసాగాయి.

సిబ్బంది అయిపూ పత్తా లేరు.

నగరంగారి సహనం సచ్చింది. స్వయంగా తామే రేవుకి వెళ్ళాలని గది తలుపు తీసారు. గుమ్మం బయట ఓడిపోయిన సేన, ముఖాలు వేళ్ళాడేసుకొని కనిపించింది.

విషయం గ్రహించారు, జిల్లాగారు.

వణికిపోతున్న సిబ్బందిని చూసి, ''కంగారు పడకండి'' అని అభయమిచ్చారు. ద్రాక్షపళ్ళలా పుల్లట్లు ఈ పాటికి మరీ పులిసిపోయి ఉంటాయి. కనుక అవి బాగుండవు అని మనసు కుదుట పరచుకుని, ''ఇక మీరెళ్ళి మీ డ్యూటీ చేసుకోండి,'' అని అందర్నీ పంపించేసారు, నగరంగార్ని మటుకు ఉండమని.

హోటలు వాడికి ఫోను కొట్టి వడా, ఇడ్లీ పంపించమన్నారు జిల్లాగారు.

''సారీ సార్! టిఫెన్ సెక్షన్ కట్టేసాం. కాఫీ పంపిస్తున్నాం'' అన్నాడు హోటలువాడు.

మండిపోతూ కిటికీకేసి నడిచారు, జిల్లాగారు.

''ఇదిగో నగరం, ఇలా వచ్చి చూడు.''

నగరంగారు కిటికీలోంచి చూసారు.

''ఇప్పుడా రేవులో ఎంతమంది ఉన్నారంటావ్''

ఏభైకి తక్కువ కాకుండా ఉంటారండీ.''

రోజు ఎంత మందొస్తారు అక్కడికి!''

''సుమారు నాలుగొందలు పై మాటేనండి.''

ఒక్కొక్కడు ఎన్నట్లు తింటాడు మామూలుగా?''

''సగటున నాలుగు చూసుకోండి.''

''అంటే రోజుకి పదహారు వందల అట్లన్నమాట.''

''మరే!'' అంటూ బుర్రగోక్కున్నాడు నగరంగారు,

''అట్లు ఒక్కొంటికీ చచ్చు పావలా వేసుకున్నా రోజుకి నాలుగు వందలరాబడి కనుక నెలకెంతైంది?''

''పన్నెండు వేలు.''

''ఏడాదికి?''

''నూట నలభై నాలుగు వేలు.''

''అంటే లక్ష దాటేందన్న మాట. మరి టాక్సు ఎంత వసూలు చేస్తున్నారు?''

నీళ్ళు నమిలారు నగరంగారు.

సర్రుమని లేచిపోయారు జిల్లాగారు ''యాభై వేలు దాటిన వ్యాపారానికి టాక్సు వేయాలన్న జ్ఞానం మీకు లేదా? మీ ఆఫీసు ముందరే ఇలా లక్షలమీద వ్యాపారాలు జరిగిపోతుంటే కళ్ళు మూసుకు కూర్చుంటున్నారన్నమాట. నేను కాకినాడ ప్రయాణం మానేసాను. మీ ఆఫీసు ఇప్పుడే చెక్ చేస్తాను పదండి.''

''అయ్య బాబోయ్, అంతపని చేయకండి సార్! ఏదో పిల్లలు గల వాళ్ళం. మీ

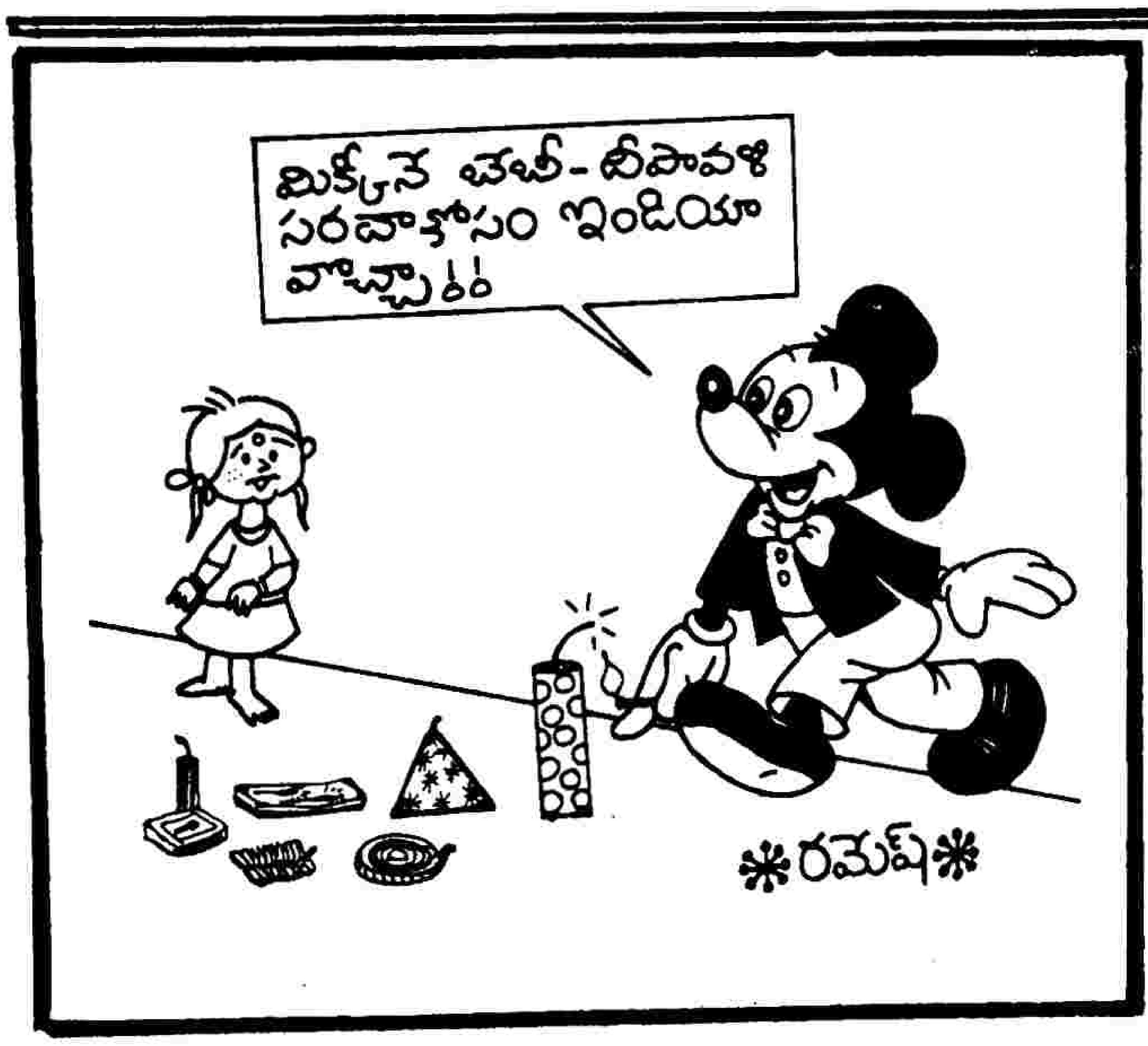

కెందుకు సాయంత్రం లోగా పుల్లమ్మ వ్యాపారానికి ఎసెస్‌మెంటు చేయించి ముక్కుపిండి టాక్సు వసూలు చేయిస్తాను'' అని గారంటీ యిచ్చి జిల్లాగారిని శాంతపరచారు నగరంగారు.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

పుల్లమ్మ కొట్టు సర్దేసి వాళ్ళు విరుచుకుంది.

ఈశ్వరయ్య పుల్లమ్మ వాళ్ళ విరుపుల్లోని హొయలు దొంగచాటుగా చూస్తున్నాడు.

చంకలో ఫైల్సు, చేతిలో రికార్డులు పట్టుకుని టాక్సు ఆఫీసు సిబ్బంది పుల్లమ్మ ఎదురుగా ప్రత్యక్షమయింది.

''ఏటి బాబు? ఆఫీసరుగోర్ని నాకొట్టుకాడకి తీసుకొస్తున్నారా? దుక్కపిండే మిగిలింది. మీరు సై అంటే పొయ్యంటించి యేత్తాను కూకోండి.''

''మేం కూర్చోడానికి రాలేదు. నీ కొట్టు మీద పన్నేయడానికి వచ్చాం.''

''ఇంటికి సున్నమేత్తాం, రంగులేత్తాం, అంటూ తిరగే వోళ్ళని సూసానుగాని, కొట్టుకి పన్నేత్తాం అన్నోడ్ని సూళ్ళేదు. పన్నేయడమంటే ఏటి సేత్తారుబాబు?''

''పన్నంటే టాక్సు. నీ పుల్లట్ల మీద టాక్సు పడింది.''

''ఏటి? పొద్దుగాల మీరు తిన్నట్ల మీదే పడిందా బాబు. టాస్కు అంటే కాకి రెట్టన్నమాట. ఈ సెట్టు నిండా ఎదవకాకులే. మొన్నిలాగే వో గేటు కీపరుగారి అట్టులో కాకి రెట్టేసి నాది.'' ఏటి పుల్లమ్మ, పచ్చళ్ళో సున్నంగాని కలిపావా, మాసెద్ద గాటుగా వుంది'' అన్నాడండి. నా కప్పుడే అరదమయింది. కాని అసలు యిసయం సెప్పేత్తే వోంతి సేసుకుంటాడని ఆ అట్టొగ్గేయమని యింకో అట్టు వుత్తినే ఏసాను బాబు. మీ కట్టా జరిగిందని ఎరుకలేదు నాకు —రేపు సేరో అట్టు ముదరా యిస్తానులెండి.''

ఈశ్వరయ్య వీళ్ళందర్నీ చూసి, ఏదో గొడవయ్యేలాగుందని చెట్టు చాటున నక్కాడు.

''నీ వ్యాపారం సాలుకి లక్ష రూపాయలు దాటింది. కనుక నువ్వు గవర్నమెంటుకి కొంత సొమ్ము కట్టాలి. అది కట్టించు కోడానికే వచ్చాం!''

''అయ్యబాబోయ్, నా యాపారం ఏటి? లచ్చ ఏటి? మీరు సెప్పేది నాకర్థమవడం లేదు బాబు. పోనీ నేనే మీ ఆఫీసు కాడకొచ్చి, అక్కడే పొయ్యెట్టి, అట్లేసిత్తా పదండి బాబూ.''

''అక్కర్లేదు నువ్వీ ఫారంలో సంతకం పెట్టి పదిహేను రూపాయలు కట్టు. నీ కొట్టు రిజిస్టరు చేస్తాం. ఆనక నీ చిట్టా ఆవర్జాలు మాకు పంపితే లెక్కలు కట్టి టాక్సువేసి నీ దగ్గర డబ్బులు వసూలు చేస్తాం.''

''ఈ కూలిదానికాడ వసూలు సేసుకోడానికి డబ్బు లేదుంటాయి బాబు.

వాల్మీకి

రామాయణము

రచన ఉత్పల వేంకట రంగాచార్యులు

ఆదికవివాల్మీకి దివ్యదృష్టితో జెప్పిన రామాయం శ్రీ వాల్మీకి రామాయణంగా అంతటా పేరు పొందింది. వేదవేద్యుడైన శ్రీ మహావిష్ణువు అసుర సంహారమునకై దశరథ నందనుడుగా పుట్టి మానవ ఆదర్శ అవతారుడైనాడు. వచన రామాయణంగా మీముందు 8 భాగములుగా వెలువడినది. మూడు రంగుల ముఖ చిత్రం.

కంబైన్డ్ *2* భాగములు రు.*140/-*లు, *8* విడి భాగములు రు.*130/-*లు

అడ్వాన్సు లేనిదే ఆర్డరు పంపబడదు. పోస్టేజి అదనం.

బాల సరస్వతి బుక్ డిపో

Phones: 29863

శ్రీ టి.వెంకటేశ్వర్లు శెట్టి ఛేంబర్స్ నెం.4 సుంకురామశెట్టి వీధి. మద్రాసు-600 001

రోజూ ఈ ముంతలో పడ్డ సిల్లర్లో అయిదు రూపాయిలే తీసి కొంగున ముడేసుకుంటున్నాను. మిగతా సొమ్మంతా, పిండికీ, నూనెకీ, నెయ్యికీ, పుల్లలకి సరిపోతుంది. ఎప్పుడైనా పై సిల్లర మిగిల్తే గోదారి తల్లి పేర్సెప్పి ఆ గోపాలం సామి ఉండీలో ఏసేత్తున్నా." అబోదిబోమంది పుల్లమ్మ.

"అసలు పై ఏయిరు వ్యాపారం చేస్తున్నదానికి సగంపైగా మిగలాలి. నువ్వు కూలిదాని వెట్టా అవుతావు?"

"మీరన్నట్టు సంపాదింటుంటే ఈ పాటికి పొయ్యికో అంతస్తుకాడికి మేడ లేపుండేదాన్ని బాబు! నా గుడిసె కాడ కొచ్చి సూడండి. తాటాకు మార్చి ఎన్నేళ్ళయిందో."

"నువ్వు కట్టకపోతే నీ కొట్టు మూయించేయాల్సొస్తుంది."

"అట్టాసేత్తే మీకు డబ్బులొచ్చేత్తాయా బాబు."

"రాక పోవచ్చు. కాని టాక్సు ఎగవేయడం నేరం. అందుకే ఆ శిక్ష."

"నన్ను సదువురాని దాన్ని సేసి, నాకన్యాయం సేత్తారా బాబు. మా పేట్లో మంగాయమ్మ పొగాకు కంపెనీలో పని సేసి రోజుకి పదిరేను తెచ్చు కుంటుంది. అది కట్టని సొమ్ము నేనెందుకు కట్టాలి బాబు! నా మీద ఇలా కచ్చ తీర్చుకుంటారా బాబూ!" అంటూ భోరుమంది.

కొంపతీసి పుల్లమ్మ ఈ దెబ్బకి దుకాణం ఎత్తేస్తుందేమోనన్న అనుమానం వేసింది సిబ్బందికి. మళ్ళీ ఇలాంటట్లు దొరకవేమోనని భయం కూడా వేసింది. దాంతో కాస్త తగ్గారు.

"చూడమ్మా నువ్వు ముందుగా ఈ కాగితం మీద సంతకం పెట్టు. డబ్బు సంగతి మేం చూసుకుంటాం. ఆనక నీ బాకీలో మినహాయించు కోవచ్చు. నీ వ్యాపారాన్ని రిజిస్టరు చేయకపోతే మాకు మాటొస్తుంది."

"బాబుగారు, నాకు తెలీక అడుగుతా ఈ కూలి డబ్బుల్లో వాటా గవరమెంటు ఏంసేసుకుంటుంది బాబు."

"నీలా అందరూ ఇచ్చే రూపాయిలతోనే ఈ దేశం నడుస్తోందమ్మా. నువ్వు కట్టిన రూపాయిలో ప్రతి పైసా మళ్ళీ నీ కోసమే ఖర్చు పెడుతుంది గవర్నమెంటు"

"అయితే నా డబ్బులు నాకిచ్చేత్తారా బాబూ."

"నీకు రోగం వస్తే నయం చేసుకోడానికి ధర్మాసుపత్రి నీకు రక్షణ కల్పించడానికి పోలీసుశాఖ, నీకన్యాయం జరిగితే న్యాయం చేకూర్చడానికి కోర్టులు వగైరాలు అన్నింటికీ నువ్విచ్చిన పైసల్నే ఖర్చుచేస్తుంది గవర్నమెంటు."

"రోగం వస్తే సచ్చినా ధర్మాసుపత్రికి పోను, పోలీసోళ్ళ వూసంటేనే నాకు భయం. నాయం కోసం ఈ జనమలో కోర్టుకెల్లను. నన్నొగ్గేయండి బాబూ."

"ఈ చప్పనాతి వాదింపులు కట్టి పెట్టి ఈ కాగితం మీద సంతకం పెట్టు."

"నన్నాలో సించుకోనీండి బాబూ."

"సరే! సాయంత్రం నాలుగు గంటల దాకా టైమిచ్చాం. బాగా ఆలోచించుకో నీ వ్యాపారం సాగాలంటే ఈ కాగితం మీద సంతకం పెట్టాలి. నాలుగ్గంటలకి మళ్ళీ ఇక్కడి కొస్తాం." అంటూ కదిలింది సిబ్బంది.

పుల్లమ్మ అయోమయంలో పడింది. ఏమీ తోచక రావిచెట్టు చపటామీద చతికిలబడింది.

చెట్టువెనకాలే నక్కిన ఈశ్వరయ్య పిల్లిలా అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ పుల్లమ్మ దగ్గర కొచ్చాడు.

"చూడు పుల్లమ్మా, నువ్వు ఈళ్ళతో అనవసరంగా గొడవెట్టుకున్నావు. ఇప్పుడు నీ కొట్టు రిజిస్ట్రీ సేత్తే అణాపైసలతో సహా యాళ్ళకి లెక్కలు సెప్పాలి. అది నీకెట్టా సాధ్యం. ఇంకానయం వాళ్ళ కన్ను నామీద పళ్ళేదు. రేపోమాపో నన్ను గూడా పట్టుకుంటారు. ముక్కుపిండి డబ్బులు గుంజుతారు. ఇక నేనీ రేవుకి రాను. ఇన్నాళ్ళూ నీకోసం వచ్చాను. నువ్వు ఎప్పటికయినా 'ఊ' అంటావేమోనని ఆశపడ్డాను. చూడు పుల్లమ్మా, సాయంత్రం నాలుగ్గంటల్లోగా నాకు తేల్చి చెప్పేయి. నువ్వు నాతో వుంటావో ఈళ్ళు లావా దేవీల్లో యిరుక్కుంటావో" అని ఖచ్చితంగా చెప్పేసి కదిలాడు ఈశ్వరయ్య.

పుల్లమ్మ భారంగా లేచింది. ఎదురుగా గోదావరి కనబడింది. బరువుగా అడుగులేస్తూ మెట్లు దిగింది.

గతాన్ని గుర్తుకు తెచ్చుకుంటూ గోదాట్లో కాలుపెట్టింది.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

పుల్లమ్మకి తన పుట్టు పూర్వోత్తరాలు తెలియవు. పుట్టి బుద్ధెరిగాక తనకి తెలిసిన వ్యక్తులు పెంచిన రాజయ్య, రత్తాయమ్మ, తనతో పెరిగిన సారిగాడు.

"గోదాట్లో కొట్టుకొచ్చిందీపిల్ల. బొబ్బర్లంకకాడ ఒంటరిగా కూకుని ఏడుస్తుంటే సేరదీసి, మేం పెంచుకుంటున్నాం" అని రత్తాయమ్మ అంటుంటే వినడం మినహా, తన గురించి మరేమీ తెలియదు పుల్లమ్మకి.

పుల్లమ్మని చేరదీశాక రాజయ్య దశమారింది. అద్దె రిక్షా బదులు సొంతరిక్షా కొన్నాడు. మురికిపేటలో తను అద్దెకున్న గుడిసె, కంచెవేసిన స్థలం తన సొంతమయింది. ఈ అదృష్టమంతా పుల్లమ్మే తెచ్చిపెట్టిందని రత్తాయమ్మ నమ్మింది. పుల్లమ్మని తన సారిగాడికిచ్చి కోడల్ని చేసుకోవాలనుకుంది.

పుల్లమ్మకి ఎప్పుడూ ఏదో వ్యాపకం వుండాలి. చిన్నప్పుడు తన ఈడు పిల్లల్ని పోగేసి ధర్మాసుపత్రిగేటు దగ్గిర, కోటిపల్లి బస్టాండులోను, కోట గుమ్మం సెంటరులోను తిరిగే పశుజాలం బాపతు పేడ పోగేసి పుష్కరాల రేవుకి పట్టించి కనబడ్డ రాయి రప్ప, చెట్టు చేమల మీద పిడకలద్దించేది.

పిడకలమ్మగా వచ్చిన డబ్బుని అందరికీ సమానంగా పంచేది.

ఆ రోజుల్లో హీరోల సినిమాలు రిలీజైనప్పుడు పేడకి బాగా గిరాకీ వుండేది. అన్ని అభిమాన సంఘాలకీ పుల్లమ్మ ముఠాయే హోల్ సేల్‌గా పేడముద్దలు సప్లై చేసేది.

అలాగే అప్పుడప్పుడూ, వాల్పోస్టర్లకి పేడకొట్టే కాంట్రాక్టు గూడా తీసికుంది.

సంక్రాంతి రోజుల్లో సినిమాలకీ, భోగిపిడకలకే గాక, గొబ్బెమ్మలకి గూడా పేడకావాలి గనుక పేడకి గిరాకీ మరీ ఎక్కువుండి రాబడి పెరిగేది. ఆ డబ్బుతో ముఠ యావత్తుకూ కొత్తబట్టలు వచ్చేవి. అలాగే తనతోబాటుగా సారిగాడికి గూడా కొత్తబట్టలు కొనేది.

అలా పుల్లమ్మకు చిన్నప్పట్నించీ ప్రయోజకత్వం అలవడింది.

పుల్లమ్మకి పవిటీడు రాగానే పంచకళ్యాణిలా ఎదిగిపోయింది. ఈడుకి తగ్గ జోడుగా సారిగాడు కూడ ఎదిగాడు.

రాజయ్య రిక్షాకి గవర్నమెంటు ఉద్యోగంలా స్థిరమైన రాబడి వుంది. బాబూరా వనే కానిస్టేబులు రాజయ్య రిక్షాని నెలవారీగా కుదుర్చుకున్నాడు.

బాబూరావుకి చాల ఖచ్చితమైన మనిషనిపేరు. ఎప్పుడూ దేనికీ చేయిచాచే వాడుకాదు.

ఊరిలో రెండువందలకి పైగా ప్రాకెట్టు కంపెనీలున్నాయి. సాయంకాలం నాలుగువీధులూ తిరిగితే సులాగ్గా బాబూరావు రోజూ రెండు వందలు రాబట్టు

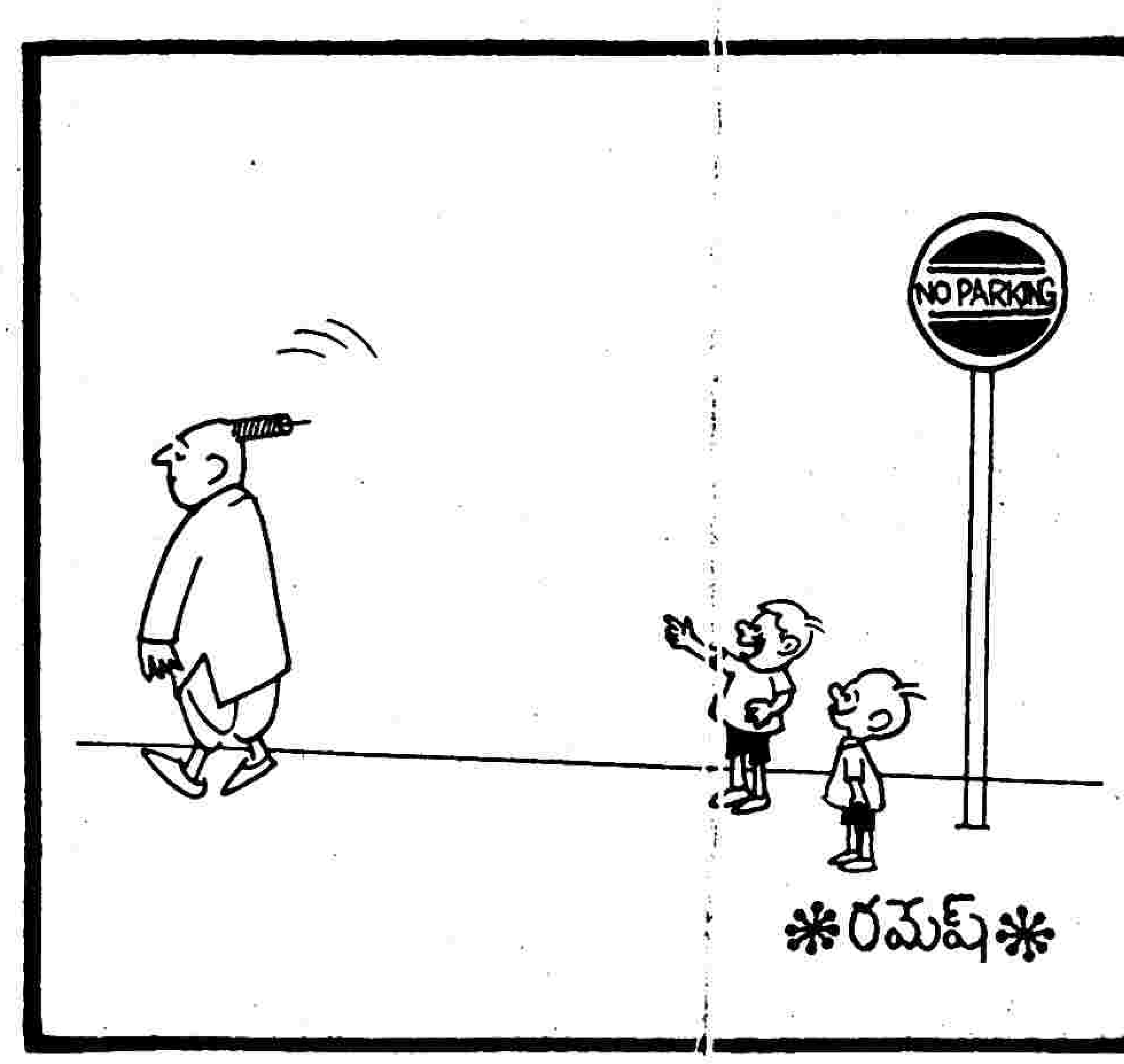

దీపావళి నుండి దీపావళికి

ఎన్నెన్నో ఆమనులు కరగి కరగి పోయాయి
ఎన్నెన్నో అమవాసలు కన్ను మరుగైనాయి
చీకటి మాత్రం ఎప్పటి కప్పుడు
విచ్చుకున్నట్లుగా తోస్తుంది
సర్వం అంధకారమయమే అవుతుంది.
దీపాల తోరణాలు కట్టి
ఫిరంగాలు వినిపించి వెళ్ళగొడదామని
మళ్ళీ ఓ పిచ్చి ప్రయత్నం.
యుగాల నాటిదీ చీకటి
ఏనాటి కానాడు
ఏయేటి కాయేడు
అసురుణ్ణి వధించినందుగ్గాను
గో......ప్ప......గా......
ఈ దీపావళి.
ఇన్ని వింత కాంతులూ
ఇన్ని వెలిగించిన దీపాలూ
బతికేది ఒక్క క్షణం
కాకుంటే మరో నిముసం.
మ్రోగే ఈ ఫిరంగాల
ఉనికే ఒక్క క్షణం
కాకుంటే మరో నిముసం.
ఆకసంలో మెరుపు మెరిస్తే
అరచేత పట్టుకుని
వెలుగుమయం చేద్దామనుకుంటే
నిరంతర తిమిరం మిగిలింది.
ప్రౌఢ భారతి బజార్న పడింది.
దీపావళి నడి మధ్యన
శోకం తిష్ట వేసింది.
బాల భారతి గుండెల్లో చిన్నిమొక్క
పెరిగి విషపు కాయలు కాసింది.
అక్టోబరు రెండుకీ ముప్ఫై ఒకటికీ మధ్య
ఏవుంది?
అంతా చీకటే
వెలిగించుకున్న దీపాలు
అప్పుడే కొండెక్కిపోతున్నాయి.
అసురుణ్ణి వధించేసి
వెదజల్లిన బూది
— ఇంతై వటుడింతై —
అసురత్వం సర్వత్రా ప్రాకింది.
దింపుడు కళ్ళెం ఆశ
మళ్ళీ ఒక్కసారి వెలిగిద్దాం.
దీపావళి ప్రమిదెలు.
ప్రమిదె మట్టి, వత్తి పత్తి, నూనె ప్రాణం
వత్తికి తెలుసు తాను కాలిపోతున్నానని
నూనెకు తెలుసు తానిగిరిపోతాననీ.
ప్రమిదెకు తెలుసు కాలి పగిలిపోతాననీ.
అయితేనేం—
కలిసే వెలుగిచ్చేందుకు...
ప్రాణమున్న మనిషీ!
మేథ ఉన్న జ్ఞానీ!
బుద్ధిజీవా!
ఇదేం కసీ ద్వేషం?
తీరుతుందా రక్తదాహం?
ఒక్క రిప్త నీలోకి నువ్వు చూసుకో
గుండె కుళ్ళిపోయింది.
మెదడు చెదలు పట్టింది.
ఎన్ని దీపావళులు జరుపుకున్నా
అసురత్వం ఆవహించుకునే వుంది.
అంతం చేసేదాకా అంధకారం తప్పదు.

—వాణీ రంగారావు

కోవచ్చు. కాని అలాంటి పరువు తక్కువ పనులు చేయడు.

చీకటి పడగానే రాజయ్య రిక్షా ఎక్కి ప్రతి బ్రాకెట్టు కంపెనీకి వెళ్ళి, రూపాయిలగాయితూ పదిరూపాయలు దాకా అప్పెట్టి ఆ అప్పుతోనే వాళ్ళ దగ్గరే బ్రాకెట్టు కాసేస్తాడు. నోటికొచ్చిన నెంబర్లు అన్ని చోట్లాకాసేయడంతో రెండో ఆట విడిచేలోగా ఎక్కడో ఏదో తగిలి, అప్పుతీరగా రోజుకి అయిదువందలు తక్కువ కాకుండా చేతిలోకి వచ్చేది అతనికి.

పోలీసు స్టేషన్లో ఏదైనా ఇబ్బందివుంటే దానికి బాబూరావే రాజ పోషకుడు. కనుక స్టేషన్‌లో అతనికున్న పలుకుబడి మరి ఎవరికీ లేదు.

కొన్నాళ్ళకి డ్యూటీ దిగ్గానే శ్రమ పడి రోజూ యిలా స్వయంగా తిరగడం దండగనిపించి తను చేయవలసిన పని యావత్తూ రాజయ్యకే అప్పగించేసాడు. అలా బాబూరావుకీ, రాజయ్యకీ అవినా భావ సంబంధం ఏర్పడింది.

అది కాస్త ముదిరి బాబూరావు, రత్తాయమ్మ మధ్య కూడా మరోరకమైన సంబంధానికి దారితీసింది.

అలా రాజయ్యని బ్రాకెట్టు డ్యూటీకి పంపేసి, ఇలా చాటుగా రత్తాయమ్మ గుడిసెలోకి దూరిపోయేవాడు బాబూరావు.

ఈ విషయం పసిగట్టిన పుల్లమ్మ తన గౌరవానికి భంగం రాకుండా చూసుకోడానికి అక్కడే మరోగుడిసె తనకోసం అద్దెకి తీసుకుంది.

ఆ పంచనే సారిగాడు కూడా ఉంటున్నాడు.

సారిగాడికి కాబోయే పెళ్ళాంలా వాడి బాగోగులు పుల్లమ్మే చూసుకుంటుంది.

అలాగే పుల్లమ్మకు కాబోయే మొగుళ్ళా సారిగాడు దానిమీద పెత్తనం చెలాయిస్తున్నాడు.

సారిగాడు కోడి పందాలంటే పడిచస్తాడు. ఎక్కడయినా పందెంజరిగితే చాలు, పుల్లమ్మను బెల్లించి చిల్లరట్టుకు పోయేవాడు.

కాకి, డేగ, పర్ల, నెమలి లాంటి జాతికోళ్ళనూ, బెరస, జింగిలీ, అసిలీల్లాంటి వీరకోళ్ళని ఎప్పటికయినా సంపాదించి పెంచాలన్నదే వాడి జీవితాశయం.

పగటిపూట తండ్రిరిక్షా ఖాళీ ఉన్నప్పుడల్లా తొక్కి, నాలుగు రాళ్ళు పోగేసి, మామూలు పుంజుల్ని కొన్నాడు. వాటిని బాగా మేపి, బానల్లో బంధించి పెట్టాడు. అలా బంధిస్తే కోళ్ళకి పౌరుషం పెరిగి బాగా దెబ్బలాడతాయట.

కాబోయే పెళ్ళాం దగ్గరున్నా, సారిగాడి దృష్టంతా కోళ్ళపెంపకం మీదే.

కాబోయే మొగుడు దగ్గరున్నా పుల్లమ్మ దృష్టంతా పిడకల వ్యాపారం మీదే.

పొగాకు కంపెనీలో పనిజేసే మంగాయమ్మ అనే మిసమిసలాడే ఓ పడుచు సీజను అయిపోయాక మురికిపేటసెంటర్లో గానగ చెట్టుకింద కొత్తగా ఓ పుల్లట్లు దుకాణం పెట్టింది.

దాంతో పేటలోని యువజనాభా యావత్తూ రోజూ పొద్దున్నే, ఆ కొట్టు మీదకి ఎగబడసాగారు.

వాళ్ళతో బాటే సారిగాడు కూడా ఆ కొట్టుని మరిగాడు.

ఎప్పుడూ నవ్విస్తూ సరసాలాడుతూ ఉంటాడని సారిగాడికి కప్పిచ్చి మరీ అట్లు పెట్టేది మంగాయమ్మ.

సారిగాడు ఆ మంగాయమ్మ ఉచ్చులో పడిపోతున్నాడన్న భయమేసింది పుల్లమ్మకి.

అందుకోసం పోటీగా తనూ ఓ పుల్లట్ల కొట్టు అక్కడే పెట్టింది. తన కొట్టులోనే అట్లుతినమని శాసించింది సారిగాణ్ణి.

పుల్లమ్మట్లే బాగున్నాయి అంది పేట జనాభా.

సారిగాడు కూడా ముప్పొట్లా ఆ అట్లే తిన మరిగాడు.

సారిగాడు ఒకరి జోలికి పోడు. తనకోళ్ళ వ్యవహారం మినహా మరో ప్రపంచంతో పనిలేదువాడికి.

మంగాయమ్మ బరితెగించిన బాపతు. ఇష్టపడితే అయిస్కాంతంలా ఆకర్షించేస్తుంది ఎవరినైనా.

మంగాయమ్మ కళ్ళు వాడిమీద పడ్డాయేమోనన్న భయంతో సారిగాడినే

అంటిపెట్టుకుని వాణ్ణితన గుప్పెట్లో వుంచుకోదానికి సతమత మాడిపోతుంది పుల్లమ్మ.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

రత్తాయమ్మ కేదో రోగమొచ్చి ఒకరోజు ఉన్నట్టుండి హఠాత్తుగా హరీమంది.

దాంతో రాజయ్య వంటరి వాడైపోయాడు.

వాడి తిండీ తిప్పలు మాడ్డానికి పుల్లమ్మ తిరిగి రాజయ్య పంచన చేరింది.

కొన్నాళ్ళు గడిచాయి.

ఓ నాడందరూ పుల్లమ్మను చుట్టుముట్టి, నీకు ఈ రేతిరికే పెళ్ళని చెప్పారు.

పుల్లమ్మ తబ్బిబ్బైపోయింది.

గుడిసె బైటకి రావడానికి సిగ్గేసింది.

బయట అంతా సందడిగా వుంది.

బాబూరావు పెళ్ళేర్పాట్లన్నీ మాస్తున్నాడు.

గుడిసె ముందు షామియానా వేసారు.

మైకు పెట్టి పేటంతా హోరెత్తించేసారు.

దడివారే గాడి పొయ్యి తవ్వించి, గుండిగ లెక్కించేసారు.

వీధి బల్లలు తెప్పించి చుట్టూ పరిచారు.

రామడోలు మేళంవాళ్ళు ఓ దరువేసి హాజరు వేయించుకొని ఓ మూల చతికిల బడ్డారు.

ఎదిగిన పిల్లలు చంటి పిల్లల్ని చంకనేసుకుని విడ్డూరం మాడ్డాని కొచ్చేసారు.

వీధిలో కుక్కలు హడావిడి చేస్తున్నాయి.

ఎక్కడ మాసినా పెళ్ళి సందడి.

ఇవన్నీ మాసిన పుల్లమ్మకి ఒళ్ళంతా పులకరించింది.

సారిగాడు కనబడ్డేమిటి చెప్మా, మట్టిగోడల్లో చిల్లు పెట్టి, పొంచి పొంచి మాసింది గుడెశబయట ఎక్కడైనా కనబడతాడేమోనని.

ఆడికీ పెళ్ళిగదా. సోకు చేసుకోదానికి పోయుంటాడు. సారిగాడెంతో బాగుంటాడు. ఆడంత కైపుగాణ్ణి మనువాడ బోతున్నావని ఎప్పుడూ కుళ్ళి పచ్చేది మంగాయమ్మ. ఈ యాళ తేలిపోతుంది. ఆడెంత......ఛీ! పాడు. అని చేతుల్తో కళ్ళు కప్పేసుకుంది పెళ్ళికూతురులా సిగ్గుపడుతూ.

పొద్దుకూకేలోగా పేట జనాభా అంతా గుడిసె చుట్టూ మూగే సింది.

పొరుగింటి పున్నమ్మ, పక్కింటి పకీరమ్మ, వీధిచివర వరాలమ్మ పుల్లమ్మని తీసుకెళ్ళి తలంటోసి తీసుకొచ్చారు.

మంగాయమ్మ పుల్లమ్మని ముస్తాబు చేసింది.

పుల్లమ్మలాంటి చక్కని చుక్కకు ముస్తాబోలెక్కాదన్నారు ముస్తాబుచేస్తున్న అమ్మలక్కలు.

ఈ గుడిసెలో నిలువుటద్దం ఉంటే బావుణ్ణు మాసుకోదానికి, అనుకుంది పుల్లమ్మ.

వీళ్ళంతా బయటకి పోతే బావుణ్ణు బొట్టు పెట్టెలో వున్న అద్దంలో మాసుకోవచ్చు.

గుమ్మంలో రామడోలు మోగింది.

మైకులో మంత్రాలు వినబడ్డాయి.

బయటంతా హడావిడిగా ఉంది.

బాబురావు కంజాయింపు కేకలు వినబడుతున్నాయి.

మొగుడొదిలేసిన కాసులమ్మ నైలాను చీరతో సింగారించుకొని గుడిసెలో కొచ్చింది. "నెగండి, నెగండి పైపై పోనాది. పుల్లమ్మ సెల్లిని పీటమీద కూకో పెట్టాలి" అంటూ తైతక్కలాడింది.

పుల్లమ్మకు సిగ్గుముంచుకొచ్చి ముదుచుకు పోయింది.

బలవంతాన ఇద్దరమ్మలక్కలు లేవదీసి నడిపించారు.

తలొంచుకొని పెళ్ళికూతురిలా నడిచింది.

దభీమని పొట్టే గుమ్మాన్ని ఢీ కొట్టింది.

తలదిమ్మెక్కి నుదుటి మీద బొప్పికట్టింది.

"సంసారం సైబోతున్నావు. సూసుకుని నడాల, ఆడుగడుక్కి ఇలాగే బొప్పిలు కడతాయి మరి" స్వానుభవం చాటి నవ్వేసింది కాసులమ్మ.

అది విని అమ్మలక్కలు నవ్వారు.

అందరితో బాటూ తనూ నవ్వింది పుల్లమ్మ నెప్పిని ఖాతరు చేయకుండా.

రామడోలు మేళం మనస్సును మరింత పెళ్ళి మయం చేసింది.

నేలనే మాస్తూ అడుగులేస్తూ, పీట చేరింది.

వయ్యారంగా చతికిలబడి, పమిట సర్దికొంగు బిగిస్తూ రెప్పపాటు ఇటూ, అటూ మాసింది.

తన ముందొక తెరవుంది.

తెర అవతల సారిగాడు.

చుట్టూ అరివేణి కుండలు స్తంభాల్లా ఉన్నాయి.

షామియానా అంతా మామిడాకు తోరణాల్తో నిండి పోయి వుంది.

పక్కనే గాస్‌లైట్ వెలుగుతోంది.

దడివారే వార్చిన గుండిగల్లోంచి, ఆవిరి సెగలు వస్తున్నాయి.

ఇంతలోనే అన్ని ఏర్పాట్లు ఎలా జరిగాయా అని ఆశ్చర్యంవేసింది పుల్లమ్మకు.

తన పెళ్ళి ఇంత ఘనంగా జరుగుతుందను కోలేదు.

తననూ, సారిగాణ్ణి కలపడానికే యీ సంబరం.

ఒళ్ళు జలదరించింది.

సిగ్గు ముంచుకొచ్చింది.

దించిన తల ఎత్తకుండా కాలికంటిన పారాణిని కెలుకుతూ కూర్చుంది.

మంత్రాలు, వాటితో పాటు రామడోలు తారస్థాయి నందుకున్నాయి.

సారిగాడు తన ముందు నుంచున్నాడు.

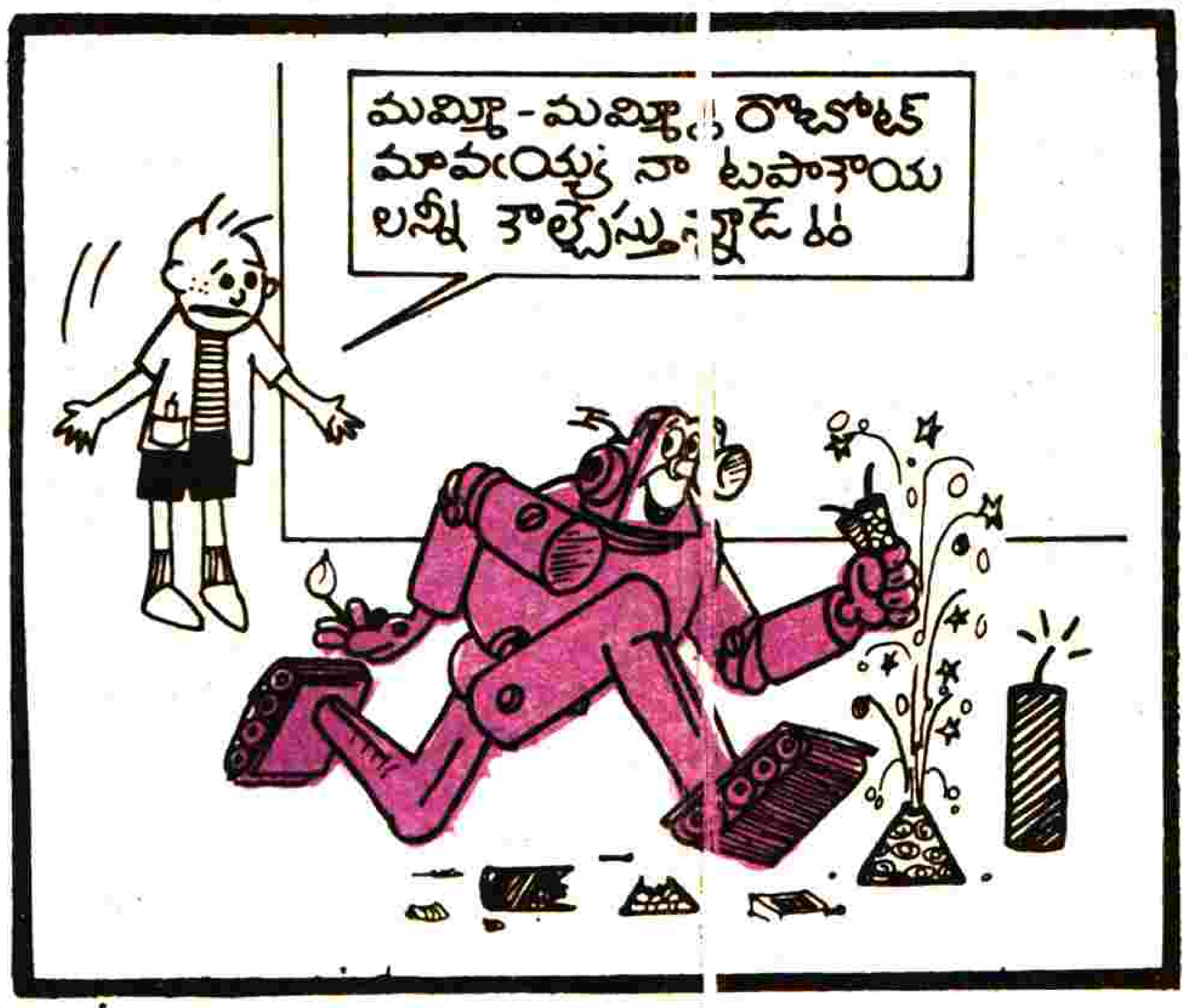

కొత్తజోడు, తెల్లపైజమా మెరిసిపోతున్నాయి.

'సీదిసోకు యిదైపోను.,' నవ్వుకుంది.

తెల్లలాల్చీ చేతులు ముందుకొచ్చాయి.

బంగారు తాళి కంట్లో మెరిసింది.

క్షణంలో భుజంమీద కితకితలు.

మెడమీద వేళ్ళ గిలిగింతలు.

మూడు ముళ్ళూ పడ్డాయి.

ధైర్యం చేసి మొగుడి ముఖంలోకి మాసింది.

పిడుగు పడ్డట్టు కొయ్యబారింది.

తనకు తాళికట్టింది సారిగాడు కాదు.

సాక్షాత్తూ రాజయ్యగాడు.

దవళ్ళు జారిపోయి గుడ్లప్పగించి చుట్టూ మాసింది.

దూరంగా సారిగాడు మంగాయమ్మ భుజం మీద మోచెయ్యి ఆనించి, తనకేసి మాసి నవ్వాడు.

ఇందాక తగిలిన బొప్పిలాంటి వేయిబొప్పలు ఒకేసారి కట్టినట్టయింది.

తల దిమ్మెత్తి సృహ్బురాలైంది.

గోదావరి ప్రవాహాన్ని మాస్తేచాలు ప్రవాహాలు మరో ప్రపంచంలోకి

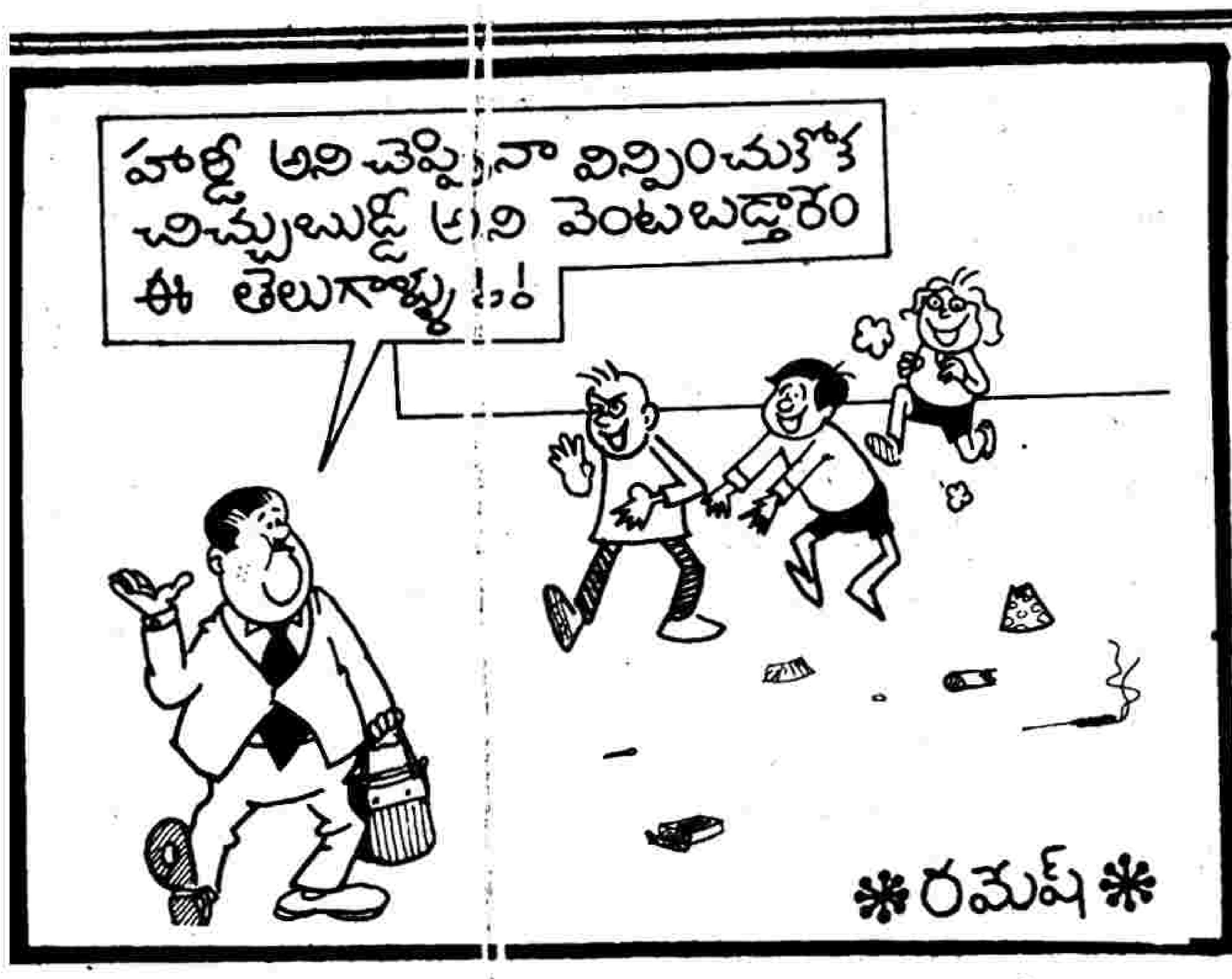

వెళ్ళిపోతాయి. ఆ చల్లదనాన్ని, పచ్చి గాలిని అనుభవిస్తే ఎంతో ప్రశాంతత చేకూరుతుంది. మనసు వివక్షణతో ఊరడింపులో కుదుట పడుతుంది. ఎన్నో సమస్యలకు పరిష్కారాలు, ఎన్నో ప్రశ్నలకు సమాధానాలు దొరుకుతాయి. అలాంటి శక్తి నిస్తుంది ఆ నది.

పుల్లమ్మ బాల్యం నుంచీ గోదారికి సన్నిహితురాలు. రేవులో పిడకలు ఎండుతున్నంత సేపు తానూ నీళ్ళలో నానుతూ వుండేది. హుషారు పుడితే గోదారితో ఆడుకునేది. కష్టంకలిగితే గోదారితో మొరెట్టుకునేది. అలా గోదారితో ఆత్మీయత పెంచుకుంది. ఇన్నాళ్ళూ గోదారే తనకు అండగా నిలిచింది. అందుకే పరిస్థితులకు రాజీపడి అతిత్వరలోనే మామూలు మనిషయ్యింది.

ఒకప్పుడు సారిగాణ్ణి కోరుకుంది. వాడే తన సర్వస్వం అనుకుంది. అలాంటిది రాజయ్య తన మెడలో పుస్తె బిగించి, అన్యాయం చేసాడు. ఈ విషయంలో రాజయ్య కన్నా సారిగాడిదే తప్పు. ఘోరం జరిగిపోతుంటే ఏమీ పట్టించుకోలేదు. ఇప్పుడు వాడంటే ఆమెకి పరమ అసహ్యం.

పుల్లమ్మ గుండె రాయి చేసుకుంది. అసలేమీ జరగనట్టే రాజయ్య పంచలోనే ఉంటూంది. తనని పెంచాడన్న మమకారం మినహా అతనితో ఏ బంధుత్వం లేదు. రెండు మెతుకులు వండి పడేయటం మినహా వారిద్దరి మధ్యా ఏ అనుబంధం లేదు.

ఎడమొగం పెడమొగంగా సాగుతోంది ఆ సంసారం.

రాజయ్య తప్పు చేసిన వాడిలా తప్పించుకు తిరుగుతున్నాడు. పుల్లమ్మని చూస్తేనే భయం, మాట్లాడాలంటే వణుకు, దడ.

నిజానికి బాబూరావు బలవంతం మీద ఈ పెళ్ళి చేసుకున్నాడే కాని తన వయసులో పెళ్ళామన్నది శుద్ధదండగ. అందుకే పడుచుపెళ్ళాం మొగుడిలో రావలసిన మార్పు లేమీ రాజయ్యలో రాలేదు.

కొత్త పెళ్ళి కొడుకెలా ఉన్నాడని అడగడానికి అప్పుడప్పుడు బాబూరావు పుల్లమ్మ దగ్గరికి వచ్చేవాడు. అతని నీడని చూస్తేనే అసహ్యించుకునే పుల్లమ్మ. పెళుసుగా జవాబిచ్చి పంపించేసేది.

రాత్రిళ్ళు ప్రాకెట్టు డ్యూటీ ముగించి కొంపచేరే సరికి పుల్లమ్మ ఎడిగా చాపేసుకుని పడుకుంటుంది. ఆమె ఎక్కడ లేస్తుందో అన్న భయంతో మెల్లగా తన మంచం మీద వాలి ముసుగేసుకుంటాడు రాజయ్య రోజూ.

ఒకనాడు అర్ధరాత్రి రాజయ్య గూడు చేరేసరికి పుల్లమ్మ గుడిసెలో లేదు. కంగారు పడిపోయాడు. పేటంతా వెదికాడు. పుల్లమ్మెక్కడా కనబడలేదు. అనుమాన మొచ్చి సారిగాడి గుడిసెకేసి వెళ్ళాడు. ఏం అఘాయిత్యం చూడవలసి వస్తుందేమోనని భయపడుతూనే సారిగాడి గుమ్మం తడికె తోయబోయాడు.

గుడిసెలో గాజుల చప్పుడు, గుసగుసలు వినబడ్డాయి.

తడికె తీసి ఆదృశ్యం చూడ్డానికి దడపుట్టుకొచ్చింది. వాళ్ళు చెమటలు పట్టారు.

ఖూనీ జరగడం చూసినట్లు ఒణికిపోతూ తన గుడిసెకెళ్ళి పోయి, మంచం

బ్రాంచి: పూర్ణా మార్కెటు, విశాఖపట్నం-1

మీద చతికిల బడిపోయాడు.

ఇలాంటి అఘాయిత్యం ఎప్పుడో ఒకప్పుడు జరుగుతుందన్న భయం అతన్నిన్నాళ్ళూ పీకుతోనే ఉంది.

అది కాస్తా జరిగిపోయింది. ఈ ఘోరాన్ని భరించ లేక పోతున్నాడు.

కోపాగ్ని తలకెక్కింది.

సారిగాడి తొడలు నరికేయాలని పించింది.

పుల్లమ్మ పీక పిసికేయాలని పించింది.

ఇలా మంచంమీద చతికిలబడిన మరుక్షణంలో పుల్లమ్మ గుమ్మంలో కొచ్చింది.

పుల్లమ్మని చూసే ధైర్యం లేకపోయింది. అతనికి క్షణంలో కోపం భయంగా మారిపోయింది.

"ఏడకెళ్ళావు", గుటకేస్తూ అడిగాడు.

"గోదాట్లోకి", గుడ్డి దీపం పెద్దది చేస్తూ అంది.

చోరగా చూసాడు. నిజమే అయ్యుండాలి. పుల్లమ్మ భుజం మీద తడి చీరుంది.

"నువ్వు సారిగాడి గుడిసె కాడి నుంచొత్తున్నావా?" తడిచీర కొసల్ని నిట్రాటకి, చూరుకి మధ్య కడుతూ అడిగింది.

తను వేయవలసిన ప్రశ్న పుల్లమ్మే వేసినందుకు ఆశ్చర్య పోయాడు రాజయ్య.

ఇప్పుడు వారి యిరువురి మధ్య .తడి చీర తెరగా వెలిసింది.

"నువ్వాడి కెళ్ళలేదా?" ధైర్యం చేసి అడిగాడు.

"ఎడితే తప్పా?" అంది చాప పరుస్తూ.

"కొడుకుతో ఎబిచారం చేత్తే పురుగులట్టుకుపోతారు."

నిర్ఘాంత పోయింది. "నేనా గుడిసెలో తొంగున్నానని సూడ్డాని కెళ్ళానన్న మాట," సూటిగా అడిగింది.

రాజయ్యకు ఏమనాలో తోచలేదు.

"వయసయ్యాక మనువాడినోడికి ఇంతకన్నా మంచి ఆలోచన్లు ఏడొత్తాయి" అంటూ చాపమీద చతికిలబడింది. సారిగాడి గుడిసెలో మంగాయమ్మ వుంది కాబోసు. అదే తను అనుకుని ఇదైపోతున్నాడు ముసలాడు అనుకుంది.

"ఎనకటికి ఈ ఊర్నోరాజు పాలించాడట. ఆడి పేరేదో వుండాలి" తెర వెనుక ధైర్యం పుంజుకుని అన్నాడు రాజయ్య.

"ఆడి పేరు రాజయ్య గా సూసు" అంది వ్యంగ్యంగా.

"ఆ, రాచరాచనరేంద్రుడు. ఆడికో పెళ్ళా వుండేదిట."

అవును దాని పేరు చిత్రాంగి, కాదు కాదు పుల్లమ్మ.

"ఏలాకోలం సెయ్యి మాక ఇను."

"నాకు తెలుసు ఆడికో కొడుకూ ఉండేవాడు. ఆడిపేరు సారిగాడు" అంది పుల్లమ్మ చెప్పబోయే కథలో సారాంశం ఇట్టే గ్రహిస్తూ.

"కాదు, సారంగదరుడు",

"ఊ, సెప్పు", వాడితోనే చెప్పిద్దామని ఊకొట్టింది.

వాడు చెప్పుకుపోతున్నాడు." చిత్రాంగికి సారంగదరుడి మీద కన్నడింది. రాజు అది సయించలేక పోయాడు. దాంతో సారిగాడి తొడలు నరికించేసాడు."

"తప్పు, తప్పు —సారగందరుడివి."

"చిత్రాంగి పీక పిసికేసాడు."

"ఒరి రాజయ్య మావా, నువ్వొట్టి పిచ్చాడివి, ఆరోజుల్లో అట్టా సెల్లింది. నువ్విగాని సైసేసుకుంటే నిన్ను కటకటాల్లోకి తోస్తుంది, సట్టం."

"నువ్వు సారిగాడి జోలికి పోవద్దు. నేను సయించలేను. కాదూ కూడదంటే నేను గోదాట్లో పడిసత్తా. అప్పుడు నీకిట్టం వచ్చినట్టు సేసుకో."

పుల్లమ్మకు కోపంతో ఒళ్ళు మండిపోయింది. కానీ ఎంత కోపమొచ్చినా ఆవేశపడదు. సమయ స్ఫూర్తితో వ్యంగ్యంగా సూటిపోటి మాటలతో చిత్రహింస పెడుతుంది. లేపోతే కోపం దిగమింగి కార్యరూపంలో పగతీర్చుకుంటుంది.

"మనువాడిన మొగుడు ముసుగేసి తొంగుంటే, ఆ దాలి మరేటి సేత్తుందో తెలీదా నీకు. కాటికి పోయే వాడివి పడుచుపిల్లని ఎందుకు కట్టుకున్నావు?" మనసులోని మాట అనేసింది.

"నువ్వంటే బాబూరావు పడిసత్త న్నాడు" తనలో తననుకున్నట్టు అన్నాడు.

నిర్ఘాంతపోయింది.

"నువ్వు రిచ్చా తొక్కమాక, నెంకెంతని ఉత్తినే ఇచ్చేత్తాను. మీరిద్దరూ కాలి మీద కాలేసుకుని బతకండి. అని గొడవ సేత్త న్నాడు బాబూరావు."

చెవులు నిక్కించి వింటూంది.

"ఆడు పోరీపోడు. ఆడేం సేసినా ఆ ఊసెత్తదానికి ఎవరికీ దమ్ముల్లేవు. అట్టాండాడితో పోయినా పరవాలేదు."

పుల్లమ్మకి పూర్తిగా పరిస్థితి అర్థమైపోయింది. బాబూరావు తన జీవితంతో చదరంగ మాడుతున్నాడన్న మాట. ఆ ఆటలో రాజయ్య ఒక పావు మాత్రమే. తను ఈ ఆటలో ఒక పావు అవకూడదు. తనకు జరిగిన పెళ్ళి అసలు పెళ్ళే కాదు. ఇది తన మీద పన్నిన కుట్ర అని గ్రహించింది.

ఆ రాత్రి ఆమెకి నిద్రపట్టలేదు.

తనకి జరిగిన అన్యాయాన్ని నలుగురికి తెలియజేసి ఈ పెళ్ళిని ఎలాగో అలా రద్దు చేయించాలని నిశ్చయించుకుంది. ఈ పెళ్ళి రద్దైతే నలుగురి పెద్దలతో సంప్రదించి సారిగాణ్ణి కట్టుకోవచ్చు.

ఇన్నాళ్ళూ సారిగాడి గురించి తను పట్టించు కోలేదు. వాడెలాపోతే తనకేం అన్నట్టు ఊరుకుంది. ఇప్పుడు వాడు మంగాయమ్మ కాతాలో పడ్డాడు. వాణ్ణి ముందు దక్కించుకోవాలి.

మంగాయమ్మ టక్కులమారి. అదేం మందు పెడుతుందో కాని అందరూ అదంటే పడి చస్తారు. ఈడు, జోడు - వావి, వరస కాతరు చేయకుండా, రోజుకో రంకు మొగుడుగా సాగిపోతోంది దాని కాపురం.

సారిగాణ్ణి దాని ఉచ్చులోంచి తప్పించాలంటే తాను వాణ్ణి ఆకట్టుకోవాలి. దాని కొకటే ఉపాయం. వాడికో మంచి జాతి పుంజును కొనిస్తే వాటు ఇట్టే బానిసైపోతాడు.

ఈ ఆలోచనతో తెల్లారిపోయింది.

ఇన్నాళ్ళూ తను గడించిందీ, వెనకేసిందీ పోగేస్తే వేయి రూపాయల పైగా తన వద్దుంది. ఆ డబ్బు తీసి కొంగులో ముడేసింది.

రాజయ్య అలా గోదారికేసి పోవడం చూసి, తిన్నగా సారిగాడి గుడిసెకేసి వెళ్ళింది పుల్లమ్మ.

సారిగాడు బానలెత్తి కోళ్ళకి మేతవేస్తూ, పుల్లమ్మనెగాదిగా చూసాడు.

"ఏటే? మనువాడాక కనుమరుగై పోనావు. మా అయ్య నిన్ను కూడా యిలా బానలో కట్టి పడేసాడేంటి?" వెటకారంగా అన్నాడు.

"నీ అయ్యకా దమ్ము లేదేడిసి నాయిలే. అది నీకే సెల్లింది. పొద్దత్తమానం బానల్లో కోళ్ళెట్టడం, రేత్తిళ్ళు గుడెశలో గుంటల్ని దాయడం."

"మళ్ళీ కూయ్ ఇప్పుడు కూసింది."

"సేటంతా యినపడే కూతలే యివి, ఎప్పుడైనా యినచ్చులే. అయిప్పుడెందుకూ. నాకో మంచి పుంజుని కొని పెట్టు పందెంలోకి పెట్టాలని ఉంది."

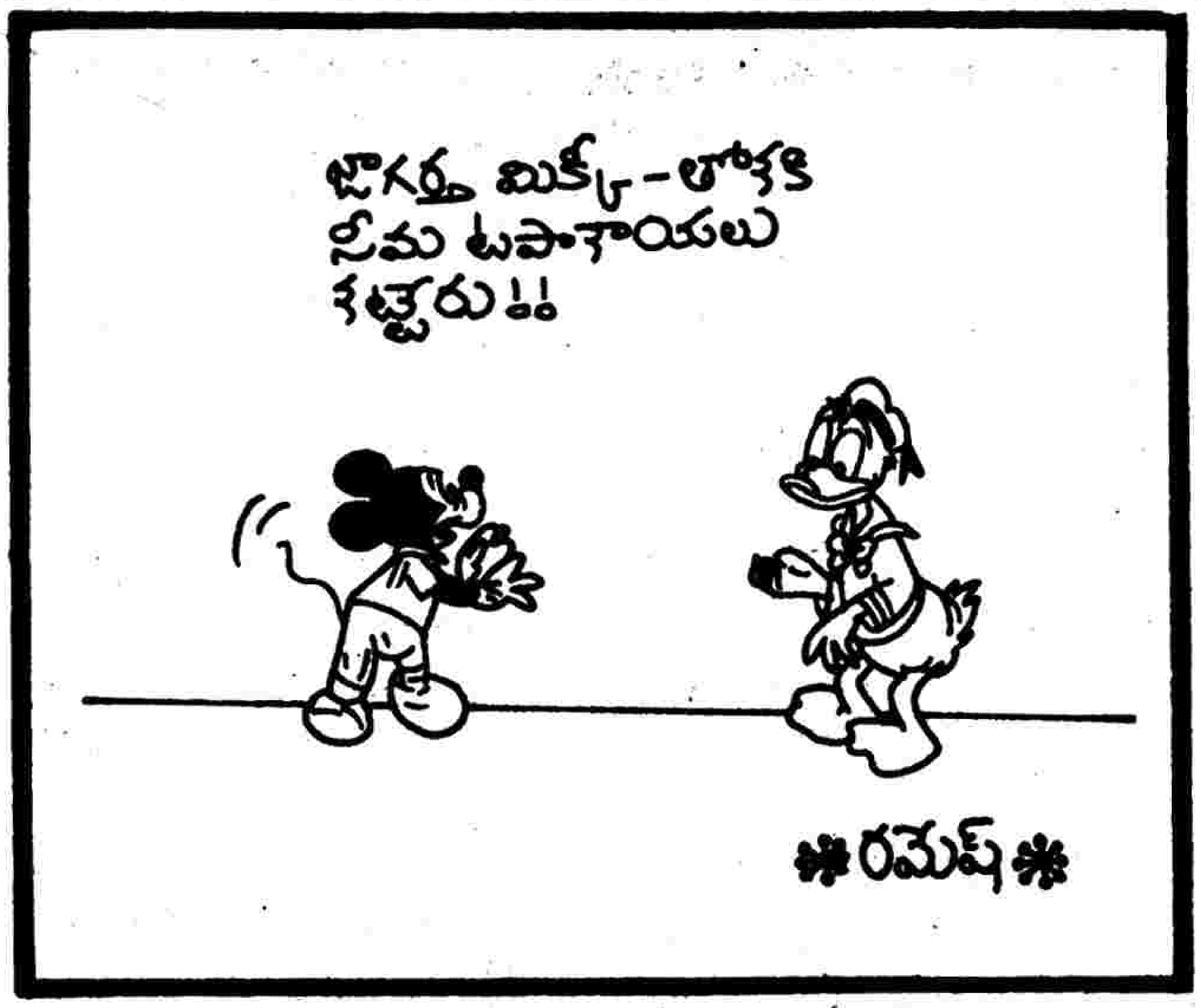

"ఒర్నీయవ్వ! ఈ పేట్లో ఆడాళ్ళకి పుంజుల మీద పడింది మోజు."

"నేనేగా అడిగాను. పేట్లో ఆడోళ్ళందర్నీ కలుపుతావెందుకు."

"మాంచి నిద్దట్లో తొంగుంటే, నిన్నరేతిరి నన్ను లేపి ఓ పుంజు కొనాలెంతవుద్దీ అనడిగింది."

అందుకా, మంగాయమ్మ నిన్న రాత్రి వీడి గుడిసెకొచ్చిందీ అనుకుంది.

"నువ్వు కోడిమేత గట్రా సూసుకో, నేను నిన్ను సూసుకుంటూ యాడే వుంటావంటూ రేత్రంతా మారాం సేసింది."

సరిగ్గా తనూ ఆ పనే చెయ్యాలనుకుంది. కనుక మంగాయమ్మ పుంజును కొనబోవడం లోని అంతరార్థం యిట్టే గ్రహించ గలిగింది, పుల్లమ్మ.

"ధవళేశ్వరం పుల్లలడితి షావుకారుకాడ బొబ్బిలి పుంజుంది. ఎనిమిదొందలు సెపుతున్నారు. కొంటావేటి? బాగా మేపితే వచ్చే ఏటికి పందెంలో దింపచ్చు" అనడిగాను.

"ఒప్పుకుందా?" నొళ్ళుమండిపోతూ అడిగింది పుల్లమ్మ.

"ఆ డబ్బెడితే వంద సెట్లలను కొని రోజా కోసుకుతినచ్చు. వద్దులే అంది."

"ఆ పుంజుని నేను కొంటాను. బేగెళ్ళి ఈ డబ్బిచ్చి యియ్యాలే పట్రా," అంటూ కొంగు ముడి విప్పి నోట్లు లెక్కెడుతూ అంది పుల్లమ్మ ఆలస్యమైతే మంగాయమ్మ మనసు మార్చు కోవచ్చని భయపడి.

సారిగాడి కాశ్చర్యమేసింది. "పుంజు కొంటే సాల్దు. దానికి రోజా ఉల్లిపాయ, ఆవకాయ ఏసి మేపి, ఈత గట్రా నేర్పించాలి. సానా కర్సవుతుంది."

"పర్వాలేదు. ఎంత కర్సైనా సరే. ఇంద ఎనిమిదొందలు", అంటూ నోట్లకట్ట వాడి చేతిలో పెట్టింది పుల్లమ్మ.

సారిగాడి కళ్ళు మెరిసాయి. "సరే, వాయీల ముందేదు సంకురాత్రికి దాన్ని సాండోలా తయారుసేస్తా మండు," అంటు నోట్లందుకుని మాయమై పోయాడు.

పుల్లమ్మ మనసు కుదుటపడి సాఫీగా నిట్టూర్చింది.

సారిగాడు ధవళేశ్వరం వెళ్ళి, షావుకార్ని బేరంలోకి దింపి, ఎట్టకేలకు ఆ పుంజును ఏభై రూపాయలకు తక్కువ చేసి కొని, పేట చేరేసరికి పొద్దు వాలింది.

సారిగాడు తన గుడిసెను చూసి తనకళ్ళను తానే నమ్మలేక పోయాడు. పెచ్చులూడి పోతున్న మట్టి గోడలు సిమెంటు చేసినట్టు నున్నగా అలకబడి వున్నాయి. చిందరవందరగా ఉన్న పై కప్పు కొత్త ఆకులతో వేయబడివుంది. బద్ద లూడిపోయిన వెదురు తడికె స్థానే కొత్త తడికె గుమ్మానికి అమర్చబడివుంది. గోడ మీద, అరుగుల మీద రకరకాల సున్నం ముగ్గులు అందంగా వేయబడి వున్నాయి. గుమ్మాని కిరుపక్కల రంగు రంగులతో చిత్రించిన కోడి పుంజులు అతనికి బాగా నచ్చాయి. ఈ ఏర్పాట్లన్నీ పుల్లమ్మ కొకత్తికే సాధ్యం అని అతనికి తెలుసు. పుల్లమ్మకి మనసులోనే జోహార్లర్పించాడు.

అసిలీజాతి కోడిపుంజు సంపాదించడంతో సారిగాడి జీవితాశయం నెరవేరింది. పుల్లమ్మంటే గౌరవం కలిగింది. దాంతో గతానికి మించిన చనువు వారిద్దరి మధ్య ఏర్పడింది.

పుల్లమ్మ రోజా సారిగాడి గుడిసెకెళ్ళి వాడి బాగోగులు, ఆ అసిలీ పుంజు మేత గీత తనే స్వయంగా చూస్తుంది.

సారిగాడి గుడిసెకు పుల్లమ్మలా వెళ్ళడం బాధ కలిగించేది రాజయ్యకు. అది తలుపు చాటు వ్యవహారానికి ఎక్కడ దిగిపోతుందేమోనని భయపడి పుల్లమ్మ మీద ఒక కన్నువేసి, తనకు ఆమె మీద ఉన్న హక్కు కష్టపడి కాపాడుకుంటున్నాడు.

రాజయ్య దృష్టిలో సారిగాడు పరోక్షంగా ఓ విరోధి.

వాడికి రిక్షా ఎరువివ్వడం మానేసాడు.

ఇప్పుడు సారిగాడు వేరే రిక్షా అద్దెకు తీసికొని తొక్కుతున్నాడు.

సారిగాడు, పుల్లమ్మల దృష్టిలో అసిలీ కోడిపుంజు క్షణక్షణానికి అంచనాలు మించి ఎదిగిపోతూంది. వచ్చే సంక్రాంతికి పందెంలో దింపాలని నిశ్చయించు కున్నారు.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

సంక్రాంతి రానే వచ్చింది.

కోడి కూసేలోగా కోడి పందాలకి సిద్ధమయ్యారు సారిగాడు, పుల్లమ్మ... అంత చలిలోనూ.

రిక్షాని కోటి లింగాల రేవులో వదిలేసి, అసిలీజాతి కోడిని సంకనేసుకుని, నావదాటి తిప్ప చేరే సరికి బాగా తెల్లారింది.

తిప్పంతా తీర్థంలా ఉంది. ఒకటో రెండో పందాలు అప్పటికే మొదలయ్యాయి.

తిప్పలో బలమైన ఇనుప ఊచలు దూర దూరంగా పాతి, వాటికి ఒక్కొక్క కోడిని కట్టారు. కోళ్ళపక్కనే కోళ్ళ యజమానులు, గొంతి కూర్చుని ఉన్నారు.

కోళ్ళ అంచనా వేయడానికి పందాలగాళ్ళు కోళ్ళ చుట్టూ కూర్చుని గంటల తరబడి చూస్తు కోళ్ళ సత్తాను అంచనా వేస్తున్నారు. ఇలాంటి గుంపులు కోడికో గుంపుగా తిప్పంతా ఆక్రమించాయి.

చుట్టూ నాలుగు కల్లు పాకలు, ఒక సారా దుకాణం తిప్ప మీద వున్నాయి. పీకులు, తినుబండారాలు కొట్లు వాటి చుట్టూ వున్నాయి. ఇవి కాక కాఫీ హోటళ్ళు. మంచం మిఠాయి కొట్లు బోల్డున్నాయి. కొట్టుకో లౌడు స్పీకరు చొప్పున సినిమా రికార్డులు తిప్పంతా మార్మ్రోగు తున్నాయి.

పొద్దెక్కే కొద్ది పందెంగాళ్ళకి సారామత్తు పెరిగి పోవడంతో వీరావేశాలు వచ్చి కోళ్ళ యజమానులను పందాలకి వుసిగొల్పుతున్నారు.

సారిగాడు, పుల్లమ్మ ఒకసారి తిప్పంతా తిరిగి దూరంగా తమ కోడిని ఇనుపరాటకు కట్టి పక్కనే చతికిల బడ్డారు.

తిప్పమీద కోళ్ళని చూసాక వాటితో పోలిస్తే తమ పుంజు బాగా నాసిరకం అనిపించింది వాళ్ళకి.

దీనిని పందెంలో పెడితే ఒక దెబ్బకే చతికిల పడుతుందని భయపడ్డారు. ఇప్పుడు కాక పోయినా సుబ్బారాయుడి షష్ఠికి బాగా మేపి పందెంలో పెడదామని కూడబలుక్కున్నారు.

"పొద్దు నెత్తికెక్కిపోనాది, కోడలసి పోతుంది, పోదారెహే" అన్నాడు సారిగాడు లేస్తూ.

"ఉండెహె, అలిసిపోతే అలసిపోనాది. దాని కెలాగా పందెంలేదు. కాసేపు కూకో", అంటూ చెయ్యిట్టుక్కూదేసింది, పుల్లమ్మ.

అలా సారిగాడితో ఒంటరిగా సంబరం మధ్యన కూర్చున్న పుల్లమ్మకి వాడే తన మొగుడన్న అనుభూతి కలిగింది. ఈ అనుభూతి త్వరలో శాశ్వతం కాబోతుందన్న ధీమావేసింది.

ముచ్చటగా వున్న ఈ జంట చుట్టూ ఓ గుంపు జేరింది, ఈ జంట బాపతు పుంజుని అంచనా వేయడానికి.

కోడి మాటకేంగాని ఈ జంట మా సెడ్డ సరువులోవుంది. అనుకుని అలాగే వుండిపోయింది ఆ గుంపు.

సింగారంపేట సోగ్గాడొకడు చంకలో పుంజెట్టుకు తిరుగుతూ ఆ గుంపు దగ్గరకొచ్చాడు.

ఆ గుంపులో కోడిని బాగా చూసుకుని, బేరానికి వచ్చాడు.

సోగ్గాడి కోడి కొత్త నాసిరకం. అయినా సారిగాడి కోడంత నాసిరకం కాదు.

సారిగాడు కూడ ఆ వంకలో కోడిని బాగా చూసి, బేరంలోకి దిగాలా, వద్దా అని తటపటాయిస్తున్నాడు.

పందెం వంద. పై పందెంలో వాటాలుండకూడదు. కోజాని (ఓడిపోయి చచ్చిన కోడి) గెలిచినవాడి కివ్వాలి, ఇవీ నిబంధనలు.

"పందెం వస్తేనుకో", అని సారిగాణ్ణి గిల్లింది పుల్లమ్మ.

"ఉండెహెహ్" అన్నాడు సందిగ్ధంలో ఉన్న సారిగాడు.

"సందిలా మేసింది, ఆ మాత్రం దెబ్బలాడక పోతే దాన్నొగ్గేసి మరోపుంజుని కొందారి. పై అనరా సచ్చినోడ" అంది కొంగు చివర ముడేసిన చిల్లర చేతిలోకి పోసుకుంటూ.

'పై' అనేసాడు, సారిగాడు.

"పందెం కుదిరింది రోయ్! "అన్నారు నలుగురూ.

గుండ్రంగా గిరిగీసారు.

గిరికో పక్కన సారిగాడు తనకోడిని, మరో పక్కన సోగ్గాడు తన కోడిని పట్టుక్కూర్చున్నారు.

సోగ్గాడు కోడిని వదిలాడు.

పుంజు ఠీవిగా గిరి మధ్య నుంచుంది.

సారిగాడు కోడిని వదిలాడు.

సోగ్గాడి కోడి పింఛాన్ని విప్పి బుసకొడుతూ ముందుకు వంగింది.

సారిగాడి కోడి దాని చుట్టూ మూడు సార్లు ప్రదక్షిణం చేసి పారిపోయింది.

సారిగాడు నీరుగారిపోయాడు.

పుల్లమ్మకి పిచ్చెత్తింది.

పుంజు మెడ పట్టి ముక్కుమీద చిటికవేస్తూ బాదింది.

పుంజుకి పౌరుషం ఎక్కింది, పింఛాలు విప్పాయి.

పుంజు తోకట్టుకుని సోగ్గాడి కోడిమీదకి బలంగా గిరవాటేసింది.

అది సరిగ్గా అప్పుడే లేస్తున్న సోగ్గాడి పుంజుమీద పడింది.

సోగ్గాడి పుంజు కంగారుపడి గిజగిజలాడ్డంతో సారిగాడి పుంజు కాటా సోగ్గాడి పుంజు కంట్లో గుచ్చుకు పోయింది.

పుల్లమ్మలా కోడిని విసిరినందుకు సోగ్గాడి మద్దతు దారులు పుల్లమ్మ మీద విరుచుకు పడ్డారు. దాంతో కోళ్ళ దెబ్బలాట కన్నా మద్దతుదారుల దెబ్బలాట చాలా సేపుసాగింది.

సోగ్గాడు పుంజుకంట్లో పసరేసి, నోట్లో నీళ్ళోసి చెవిలో ఊది గిరిలోకి పంపాడు.

సారిగాడి పుంజుని తోక గిల్లి ముందుకు నెట్టింది, పుల్లమ్మ.

రెక్కలు వెనక్కి సాచి అడుగులేసుకుంటూ సారిగాడి పుంజు, సోగ్గాడి పుంజు కెదురెళ్ళింది.

సోగ్గాడి పుంజు వాటంగా ఎగిరి దాని వంపు ఛెడేలు మనిపించింది. ఈకలాడించి దుమ్ము దులిపేసుకుని పారిపోయి గిరిచుట్టూ తిరిగింది సారిగాడు పుంజు.

ఒంటికన్ను కోడితో పోట్లాడలేని ఈ పుంజా ఒక పుంజేనా అంటూ సారిగాడి కోడిని బండబూతులు తిట్టారు, దాని మీద పందెం కాసిన నలుగురు.

దాంతో పుల్లమ్మకి పౌరుషం వచ్చింది. గిరి చుట్టూ తిరుగుతున్న పుంజు తనవైపురాగానే ఒటకాయించి, దాని తోక కట్టుకు లాగి పీకె పిసికి "నాపుసంజా!" అంటూ గిరిలోకి గిరవాటేసింది.

దాంతో అది తలకిందులుగా పడి ఊపిరాడక కాళ్ళు గింగిల తన్నుకోసాగింది.

సోగ్గాడి పుంజు వెంటనే పుంజుకొని, దాన్ని పొట్టలో పొడవ బోయింది. ఒంటికన్నుతో మెడ ఇటూ అటు తిప్పడంలో గింగింలాడుతున్న కాటాదెబ్బ ఉన్న

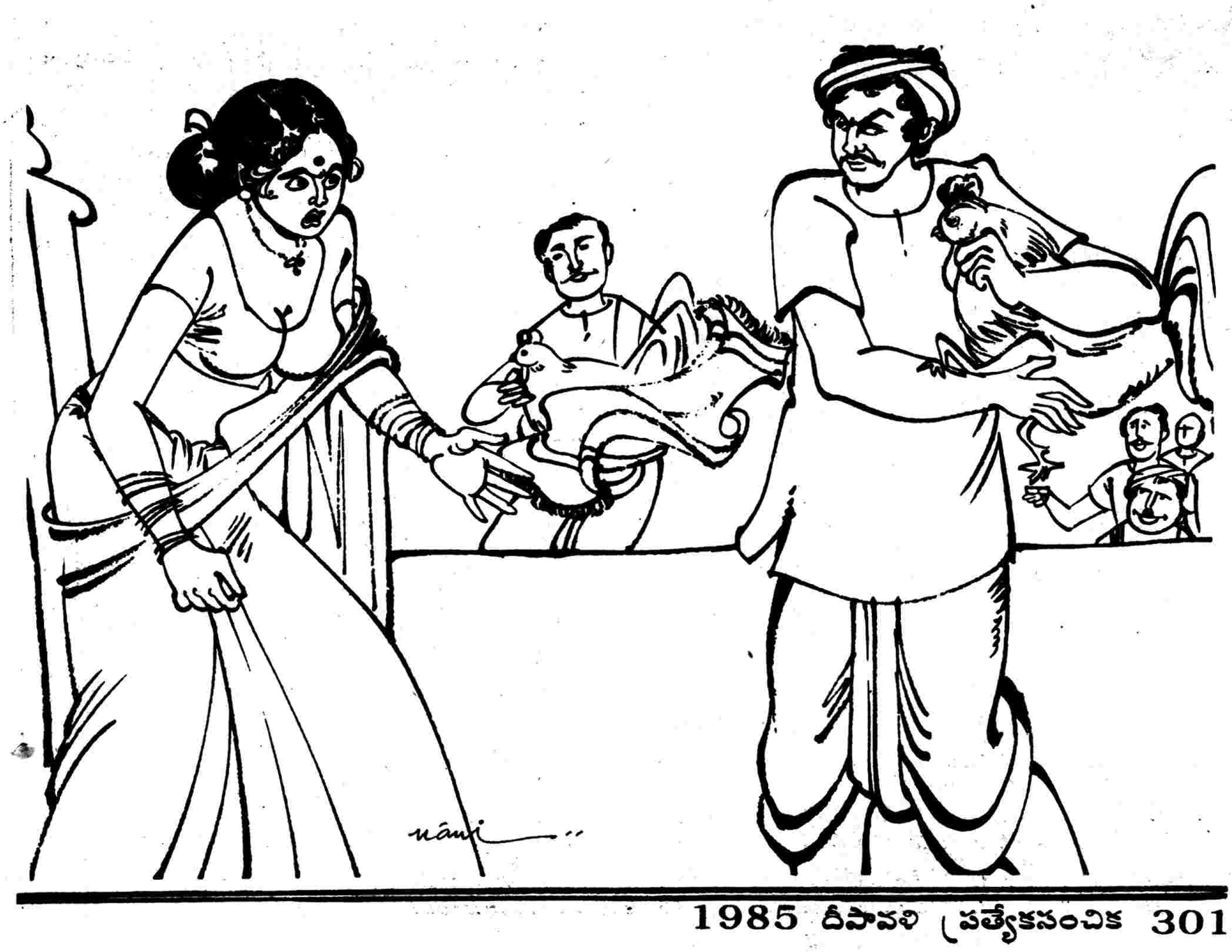

ఒక్క కంట్లో తగిలింది. దాంతో సోగ్గాడి పుంజుకి కళ్ళు రెండూ పోయాయి.

సారిగాడి కోడి పందెంగాళ్ళు సీమటపాకాయల్లా ఎగిరెగిరి గంతేసారు.

సోగ్గాడి జనాభా తుస్సుమని కూలబడిపోయింది.

సారిగాడిపుంజు మళ్ళీ పుంజయింది. గిరగిరా తిరుగుతున్న సోగ్గాడి గుడ్డి పుంజుని ముక్కుతో పొడిచి చంపేసింది.

దాంతో సారిగాడి పుంజు గెలిచినట్టయింది.

నిజానికి కోడికన్నా పుల్లమ్మే ఈ గెలుపుక్కారణం.

డింకీ పందాలు కత్తి పందాలంత త్వరగా అయిపోవు. అలాంటిదీ పందెం ఇట్టే ముగిసినందుకు అందరికీ ఆశ్చర్యంవేసింది.

సారిగాడి పుంజు, నాసిగావున్నా, ఆ కొట్టిన రెండు దెబ్బలు గురి చూసి కొట్టింది, అని మెచ్చుకున్నారు చాల మంది.

అడవి దున్న పోతులా పౌరషమేగాని, వాటం చూసుకోదీ సన్నాసి పుంజు అని సోగ్గాడి పుంజుని తిట్టుకున్నారు కొందరు.

దెబ్బతో సారిగాడు కనీవినీ ఎరుగని విజయం సాధించి ఆ తిప్పమీదొక కథానాయకుడై పోయాడు.

వంకలో వీరకోడి నెట్టుకుని తిప్పంతా తిరిగాడు.

ఈ విజయోత్సవాన్ని ఘనంగా జరిపారు సారిగాడు పుల్లమ్మ ఆ సాయంత్రం.

కోడిమెడలో రిబ్బనుకట్టి, రిక్షాని పువ్వులతో రథంలా అలంకరించి గెలిచిన రూపాయి కాగితాల్ని తోరణంలా కట్టాడు. రిక్షా టాపు బిగించే చక్రం మీద తన వీరకోడిని నించెట్టి వచ్చీవాలిపోయిన సోగ్గాడి పుంజుని దానికిందే వేళ్ళాడ దీసాడు. డప్పుల వాళ్ళను కుదిర్చి కోటిలింగాల రేవునుండి మురికిపేటకు ఊరేగింపుగా వెళ్ళాడు.

పందెం నెగ్గిన మద్దతుదారులు రిక్షా వెనకాలే కోడికి జేజేలు కొడుతూ నడిచారు.

రిక్షాలో పుల్లమ్మ వొళ్ళు మరచిపోయి, డప్పులకు లయగా గంతులు వేస్తోంది.

ఆ ఊరేగింపు సీతంపేటకి చేరేలోగా మరికొన్ని రిక్షాలు కలిసిపెద్దదయింది.

రిటైరైన పోలీసు వెంకటస్వామిగారు లోపాయకారిగొకక సొంత పోలీసు స్టేషను కట్టించుకని సీతంపేట సెంటర్లో ప్రైవేటు ప్రాక్టీసు పెట్టుకున్నారు. అసలు పోలీస్టేషన్లాగే గదికి జే గుర్రంగు పూయించీ ఒక అద్దం, కోటుస్టాండు, తాలూకాపటం గోడకు కొట్టి రెండుతుప్పట్టిన బేడీలు, బులిగిపోయిన లాఠీ, ఒక పిట్టలు కొట్టే తుపాకి గదిలో అలంకరించి, టేబులు, కుర్చీ వేసుక్కూర్చున్నాడు. ఆంబోతులాంటి కొడుకు, ఏంబోతులాంటి బామ్మర్దిని చేరదీసి వాళ్ళకి పోలీసు నెంబర్లిచ్చారు.

దూరంగా డప్పులు వినబడ్డాయి.

ఏదో బేరం తగలచ్చని బెల్టు బిగించి నెంబరు లేని టోపీ తగిలించి హడావిడిగా బేడీపుచ్చుకు వీధిలో కొచ్చేసారు వెంకటస్వామిగారు.

ఊరేగింపు చూసారు.

అసలు విషయం యిట్టే పసిగట్టారు.

రిక్షారథం స్టేషను ముందుకు రాగానే అటకాయించారు.

సారిగాడికే, పుల్లమ్మకి ఒకే బేడీ వేసి స్టేషన్ లోనికి నడిపించార .

వీరకోడి, సోగ్గాడి పుంజు, నోట్లతోరణం వాటంతటవే స్టేషనులో కెళ్ళి పోయాయి.

డప్పుల వాళ్ళతో సహా ఎక్కడజనం అక్కడ పరారయి పోయారు.

వెంకటస్వామిగారు టోపీ తీసేసారు. బెల్టువదులు చేసారు. కోటు బొత్తాలు విప్పేసారు. మీసాలు దువ్వుతూ కుర్చీలో కూర్చున్నారు.

ఎదురుగా సారిగాడు, పుల్లమ్మ నుంచున్నారు.

టేబులు మీద సోగ్గాడి కోజావుంది. దాని ప్రక్కనే రూపాయిల తోరణం కుప్ప ఉంది. దూరంగా కిటికీ వూసకి వీరకోడి కట్టబడివుంది.

ఎదురుగా ఉన్న ముద్దాయిల్ని ఎగాదిగా చూసారు వెంకటస్వామిగారు.

''సెలకా గోరింకల్లా వున్నారు. మీ కేటిరా ఈ పొయ్యేకాలం. తిప్ప మీద సారా పూటిగా పట్టేసారేంటి?''

లేదంటూ తలూపారిద్దరూ.

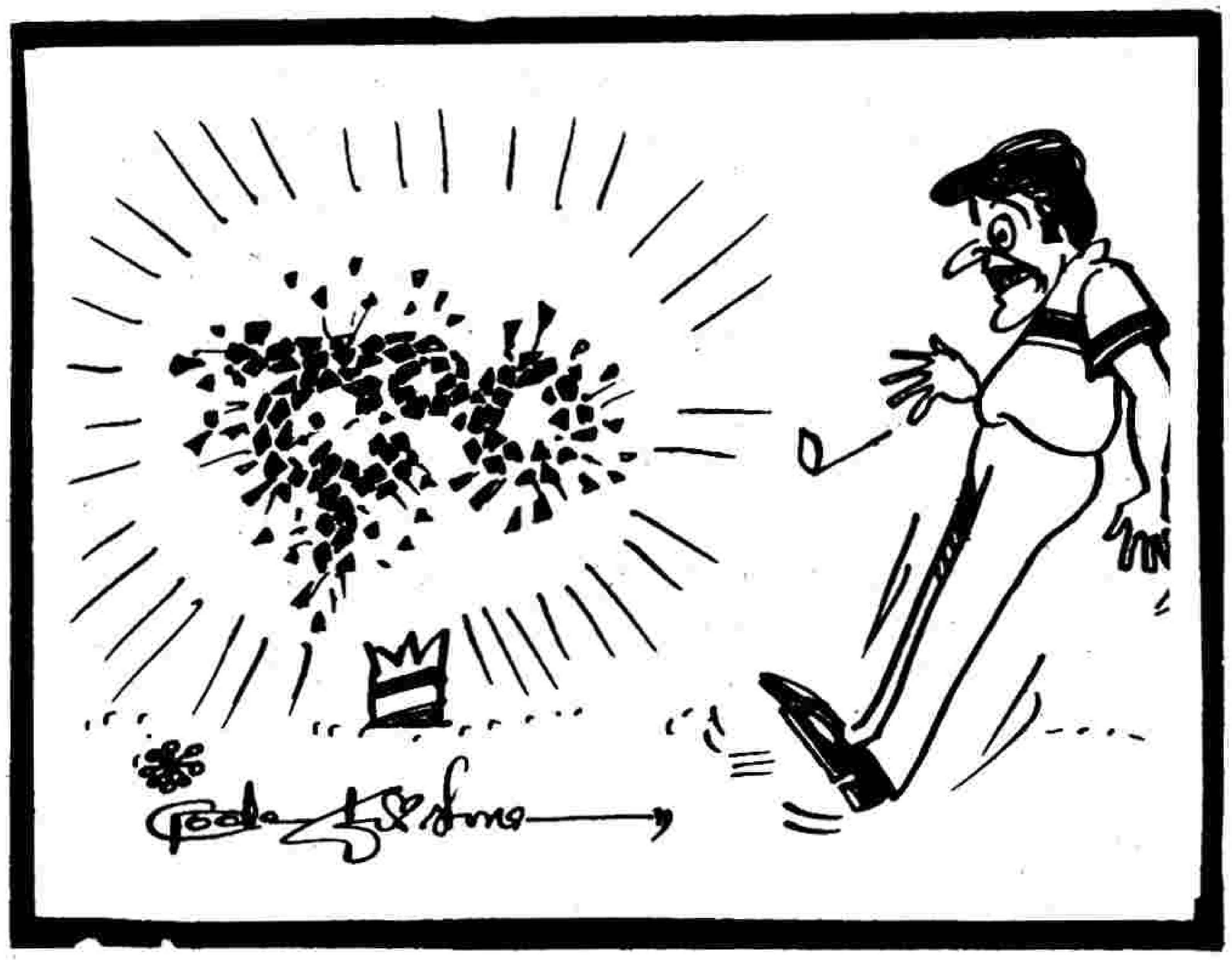

''కోడిపందెం నేరం. అది మీకూ తెలుసు, మాకూ తెలుసు. మనం మడుసులం. కనుక నేరం సేత్తాం. తప్పలేదు. ఆ మాటకొత్తే తిప్పమీద నేనూ కట్టాను పందెం. అలాగని బరితెగించి డప్పలు వాయిస్తూ మీలా ఊరేగానా?''

''తప్పయి పోయింది సార్! మమ్మల్ని ఒగ్గేయండి'', సారిగాడిగోల.

''నోరుమూయవోయ్!''

''ఇంకెప్పుడూ సేయం'', పుల్లమ్మ హామీ.

''వయసొచ్చిన దానవు. రిక్షా ఎక్కి తైతక్కలాడావు సిగ్గు నేదు మాట్టాడ్డానికి? అంత పిటపిటలాడి పోతూవుంటే మీ గుడిసెకి పోయి ఈ కోజా నొండుకుతిని సొపేసి ఈడి ఒళ్ళో వెచ్చగా తొంగోక ఊరేగుతావటే? ఫుండాకోర్!''

''తప్పయి పోవాది అన్నాను గందా. మమ్మల్నొగ్గేయండి బాబు. ఆ పనే సేసి మీ కడుపున పుడతాం.''

''ఏరా! నీ కోడి ఎదరవాడి కోడిని సంపి పందెం నెగ్గింది, అవునా? నీకోడి ఆ కోడిని సంపిన నేరానికి శిచ్చ ఏంటో తెలుసా? మూడేళ్ళు.''

''బాబుగారూ! ఇయ్యాళింకా కూడులేదు. గెలిసిన డబ్బులుచ్చేసుకుని మమ్మల్నొగ్గేయండి.''

''ఏరా లంచమిస్తావటా? నాకు, మీకాడ లంచం పుచ్చుకోడానికే ఉందిరా ఈ పోలీసు స్టేషను? రూపాయి లిచ్చేసి కోజానట్టుకుపోయి జల్సా చేసుకుందారనేగా మీ ఉద్దేశం సత్తేవప్పకోను. ఇదిగో టూ నాట్ ఫోర్ నువ్వు డూటీ దిగిపోయి, ఈ సంపేసిన పుంజును ఇంట్లో ఇచ్చి బాగా మసాలా పెట్టి వండమను అమ్మగార్ని.''

''ఎస్ సార్,'' అంటూ కోజా నట్టుకు వెళ్ళి పోయింది ఆంబోతు.

''బాబుగారూ, ఆ కోజా నొగ్గేయండి, దానిని మా కోడికి దిష్టి తీయాల, లేక పోతే ఆ పాపం మాకు సుట్టుకుంటుంది'', వారించింది పుల్లమ్మ.

''ఓ అలాగే, ఆ పని నేనింటికాడ సేయిత్తాలే. ఇదిగో ఫై ఫిఫ్టీ ఫోర్, ఆ కిటికీలో కోడిని ఇంటికాడ వొగ్గేయి. దానికి దిష్టి తీయాల.

''ఎస్ సార్,'' అంటూ అంత పనీ చేసాడు, ఏంబోతు.

చూస్తూ నీరుకారి పోయారిద్దరూ.

ఇప్పుడు సెప్పండి పందెం ఎంతకాసారో? అయిదొందలా? వెయ్యా!''

''లేదు బాబూ వందరూపాయలే.''

''అవునులే, అంతే ఉంటాయి ఈతోరణంలో అంతకన్నా ఎక్కువలేవు'', అన్నాడు తోరణం జేబులో వేసికుంటూ,

నిస్సహాయంగా చూస్తూవుండి పోయారు పుల్లమ్మ, సారిగాడు.

''అవును కాని, ఇవి మీరు నెగ్గిన రూపాయలు, మరి మీరోడిపోతే కట్టాల్సిన రూపాయలేవి?''

''అయ్యబాబూ, మాకాడ డబ్బులెక్కడివండి. ఉత్తినే పందెంకాసాం'', అంది చిల్లర మూటకట్టిన చెంగుని వెనక్కి దోపుకుంటూ.

''ఇదిగో సూడు, నే మామంచి సెడ్డోణ్ణి. ఈలాటి తో టెంకి మీదిస్తే పెంకులూడిపో గలవు.''

భోరుమని ఏడ్చేసింది పుల్లమ్మ.

"ఆపావు, ఏడిస్తే ఇక్కడెవర్నో మానభంగం చేసేత్తున్నా రనుకుంటారు కిట్టనోళ్ళు ఈ స్టేషనెనకాలే పెద్ద కాళీ దొడ్డుంది. అక్కడికి నడవండి. అక్కడ చితక బాత్తాను. అప్పుడు మీరేడిసినా పరవాలేదు, ఎవరికి ఇనబడదు."

"అన్నంత పనీ చేస్తాడు అని కిక్కురు మనకుండా కొంగులో చిల్లర బల్లమీద పోసేసింది, పుల్లమ్మ.

బేడీలు వాటంతటవే ఊడిపోయాయి.

"ఈ కోడి పందాల జోలికి పోవని మూడు సార్లనండి"

మూడు సార్లన్నారు.

పోయి వెచ్చగా తొంగోండి.

భారంగా కదిలారు.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

అప్పటికే బాగా చీకటి పడింది పేట చేరేసరికి.

రాజయ్య బ్రాకెల్ల డ్యూటీకి వెళ్ళి పోయాడు.

"మీ అయ్య డూటీకి పొయ్యింటాడు. నువ్వు నాకాడికి రా పుల్లప్లేస్తా, సేప పులుసు కూడా ఉంది, అంటూ సారిగాడి గుడిసె దెగ్గర రిక్షాదిగి తన గుడిసెకేసి పోయింది.

పొయ్యి వెలిగించి, పెనం ఎక్కించింది.

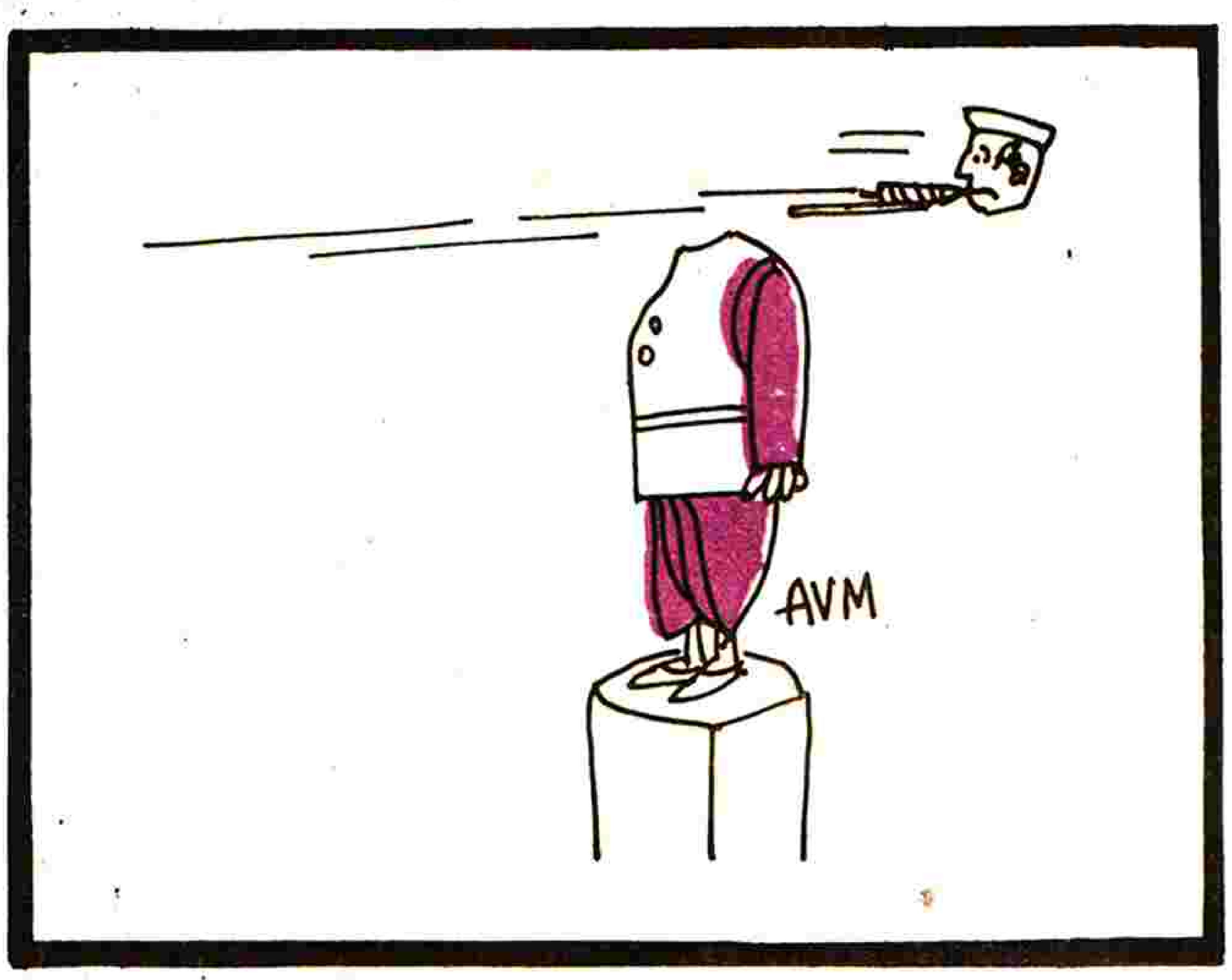

ముఖం కడుక్కుని, కొప్పు ముడేసింది.

చీర మార్చి జాకెట్టు వేసు కుంది.

సారిగాడు రావడం చూసి, వెనక్కు తిరిగి జాకెట్టు గుండీలు పెట్టమంది.

సారిగాడి మనసు బాగోక గుండీలు నొక్కు బడటం లేదు.

"పోనీలే, ఒగ్గెయి," అంటూ నులకమంచం వాల్చి కూర్చోమంది.

దిగులుగా కూర్చున్నాడు.

"సచ్చినోడు, అయినకాటికి కోడీ అట్టుకు పోయి డబ్బూ కాజేశాడు," విసుక్కుంటూ అన్నాడు సారిగాడు.

"పోనీలెహెస్, మరోకోడి కొందారి, డబ్బు సిటికలో వస్తుంది. నువ్వుత్తినే యి దవమాక," హుషారెక్కించింది, పుల్లమ్మ. సీమ వెండికంచం చేతికిస్తూ.

ఖాళీ కంచం కెలుకుతూ కాసేపు కూర్చున్నాడు.

పెనం మీద అట్టు వేగింది.

సత్తుగిన్నెలో పులుసు కంచంలోకి పోసి, వే డట్టు పడేసింది.

సారిగాడు ఆవురావురు మంటూ తింటున్నాడు.

పెనం మీద మరో అట్టు తీర్చిదిద్దుతూ అంది పుల్లమ్మ, " ఆ నామాల హెద్దుగారు మనల్ని సిలకా-గోరింకా అంటుంటే, నాకు మా సిగ్గేసుకొచ్చింది."

ఎక్కిళ్ళొచ్చాయి - సారిగాడికి.

"అప్పుడు నీకేమనిపించింది," గ్లా సందిస్తూ అడిగింది.

నోట్లో గ్లాసెట్టుకుని, ఏమీ అనిపించలేదని తలూపాడు, సారిగాడు.

నిరుత్సాహపడింది.

"కోడి మాంసం తిని, చాపేసుకు తొంగో మన్నాడు, ఆహెద్దు. ఆ మాట లాలకించే తలికి నా కదోలా అయిపోయినాది." అంది నిట్రాటకి వెన్ను ఆనించి, మారు కేసి చూస్తూ,

మరో అట్టు వెయ్యి, అన్నట్టు పెనంకేసి చూస్తున్నాడు సారిగాడు.

బరువుగా నిట్టూర్చి, వేగినట్టు తీసి, పెనంమీద మరో అట్టు వేసింది.

కంచం సాచాడు - సారిగాడు.

వేగిన అట్టు అందులో పడేసి, వాడిపక్కనే మంచం మీద చతికిలబడింది.

"నిన్నూ నన్నూ కలిపి బేడీలేసాడు, ఆ బేడీలెప్పుడూ అలాగే ఉం డిపోవా లనిపించింది నాకు, మరి నీ కేమని పించింది?" అంటూ, వాడి భుజం మీద గడ్డం అన్చి ముఖంలోకి చూసింది.

"జరిగెహెస్," అంటూ దూరంగా జరిగి, " బేడీ లేసినసెయ్యి నొప్పెట్టి సత్తుంటే, ఈయమ్మ గారికి అయ్యులాగే ఉండిపోవా లనిపించిందట, సోద్యం."

మూతి ముడుచుకుని, లేచి పెనం మీద అట్టు తీసి, మరో అట్టు వేసి, పొయ్యి దగ్గిర చతికిలబడి, మోకాళ్ళ మీద తల ఆనించి, సారిగాడి కేసి తీక్షణంగా చూసింది.

సారిగాడిక చాలన్నట్టు కంచం దించేసాడు.

"ఉండెహెస్, అలా నేచిపోకు, నీతో పనుంది. ఇదికూడ తిను," అట్టకాడ సాచి మరో అట్టు కంచంలో వేసింది.

కంచం తీసి అట్టు కెకలించాడు సారిగాడు.

"నన్ను నీకిచ్చి సెయ్యాలనుకున్నారు. అందరూ. సెప్పే సేయకుండా మీ అయ్యనాకు తాళి కట్టేసినాడు. అట్టా సేసినపుడు నువ్వు ఎందుకడ్డు తగల్లేదో సెప్పు?"

"మా అయ్యట్ట పడి సేసుకుంటే నాకేటి మద్దిన?".

"నే నంటే నీ కిట్టం లేదా?" లేచి దగ్గర కొచ్చింది.

తలదించేసి, అట్టు ముక్కతో కంచాన్నొడుస్తున్నాడు.

"నే నందంగా ఉండనా?" సూటిగా చూస్తూ అడిగింది.

తల మరికాస్త దించి, చిరాకు పడ్డాడు.

"పోనీ, ఆ గుడిసేటి మంగాయమ్మకి తీసిపోనా?"

"దాని పెనిమిటి వొగ్గేస్తేనే అది గుడిసేటి దయ్యింది," తల యెత్తుతూ అన్నాడు.

"అంటే, నే నిప్పుడు గుడిసేటిదాన్నా?"

"అది నీకే తెలియాలి!"

తోక తొక్కిన త్రాచు లా స్సరున లేచి, సారిగాడి చెంప ఛెళ్ళుమనిపించి, "నీ యమ్మ గుడిసేటిదిరా, నేను కాను!" అని ఊగిసలాడిపోయింది.

సారిగాడికి పౌరుషం వచ్చింది. "అవును, మా యమ్మ గుడి సేటిది. మా అయ్య పోరంబోకు. నువ్వూ అంతే. అలా ఇన్నీసుపేట సెంటరు కాడికొస్తే సాచ్చికాలతో నీ సెరిత్రంతా చెప్పిస్తా."

"ఏటిరా, సెప్పిస్తావు? అసలేటి జరిగిందో సెప్పు, ఇప్పడే యి సయం తేలిపోవాల," అంటూ సారిగాడి భుజాలు కుదిపేసింది.

విదిలించుకు లేచాడు. గుమ్మం దగ్గి రాగి చెప్పాడు. "ఇన్నీసు పేట సెంటరు కాడ నీలం గోడ పెంకుటింట్లో మోహినీకుమార్ అనే డాట్రు ఎట్టుంటాడో తెలియనోడు ఈ బస్తీలో లేడు. ఆడికి పగలూ రేతిరీ ఒకటే. పవిటకొంగు సూత్తే పడి సత్తాడు. మా స్టాండులో రిక్షాలగిరాకీ సగం ఆడిదే. ఊరిలో పదుచు పిల్లలంతా ఆ కొంపలో సేరేయడం. ఆ యింట్లో మా యమ్మ ఓ వారం పాచిపని చేసింది. నా కప్పడే అనుమాన మేసింది. అనుకున్నట్టే ఓ మద్దినేళ నువ్వూ, మా యమ్మా ఆ కొంపలోకి దూరారు."

గుడ్లప్పగించి వింటూంది, పుల్లమ్మ.

ఆ సందాలే నా సేత రిక్షా కట్టించి, నువ్వూ, మా యమ్మా చెరో సీరే కొన్నారు. నాకు ఓ సెడ్డీ, బనీనూ కొని పెట్టారు. ఇంతకన్నా సాచ్చికం ఏటి కావాల? కుక్క ముట్టిందాన్ని సేసుకో కూడదని అప్పడే ఫైసలు సేసుకున్నా.

పేటలో నీ పేరు సెడద్దని యాయార్టి దాగా యా యిషయం నాలో ఉంచుకుని గమ్ము నూరుకున్నా,'' అంటూ, ఓ అంగలో బయటికి పోయాడు.

''ఓరి నంజాకొడకా! ఎంతపని సేసావురా,'' అంటూ, భోరున ఏడుస్తూ కుప్ప గూలిపోయింది, పుల్లమ్మ.

అలా ఎంతోసేపు యేడ్చింది.

ఎప్పుడొచ్చాడో బాబూరావు, గుడిసెలోకి అడుగు పెట్టాడు.

పెనం మీద అట్టు మాడి బొగ్గయింది.

పొయిలో మంటలారి పొగలొస్తున్నాయి.

పుల్లమ్మ, నులకమంచాన్ని ఆనుకుని వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తోంది.

జారిన పమిట నేలమీద పడింది.

విడిన కొప్పు, బోసిగానున్న వీపు మీదుంది.

ఈ వాతావరణం చూసిన బాబూరావు ఇది మొగుడితో మోసా లెత్తుండాలని అనుకున్నాడు. పుల్లమ్మని ఓదార్చడానికి యిప్పుడో నాథుడు కావాలన్న సంగతి ఇట్టే గ్రహించాడు.

చొరవ తీసికొని, మెల్లిగా తలుపేసి గడియ నొక్కాడు.

నులకమంచం మీద చతికిలబడి, బుజ్జగింపుగా పుల్లమ్మ తల నిమిరాడు.

పుల్లమ్మ తలెత్తిఅతణ్ణే చూసింది. సారిగాడి మీద ఉన్న ద్వేషం బాబూరావుని ఆత్మీయుణ్ణే చేసింది. భోరు మంటూ అతని ఒడిలో ఒదిగిపోయింది.

ఇలాంటి అవకాశం కోసం ఎదురు చూసొదు యిన్నాళ్ళు, ''ఏడవకు, ఊరుకో,'' అంటూ ఒళ్ళంతా తడిమి ప్రక్కనే కూర్చో పెట్టుకున్నాడు.

''సూదు బాబాయ్! నేను గుడిసేటి దాన్నట!''

ఎవడా కూసింది?''

''ఇంకెవడు, ఆ సారిగాడు!''

''అసలేం జరిగింది?''

కడుపులో మంట చల్లార్చు కోడానికి జరిగిన విషయం ఏకరువు పెట్టుకుంది.

''రత్తాయమ్మ ఓనాడు నాకాడికొచ్చి, పుల్లమ్మా నా పాణం బాగానేదు. ఆసుపటేలు కెళ్ళాలి, సాయం రావే అంది, సరే నని ఎల్లా, గదిలో ఆ డాక్టరు సచ్చినోడు మా యిద్దర్నీ కూకో పెట్టాడు. రత్తాయమ్మకి బిళ్ళిచ్చి మింగించాడు.''

పుల్లమ్మ ఏం చెప్తోందో అర్థం గావడం లేదు, బాబూరావుకి. అర్థం కావడం అనవసరమనిపించింది. పుల్లమ్మని ఒళ్ళోకి తీసికొని, నిలువెల్లా నిమురుతున్నాడు.

''లేసెళ్ళి పోతుంటే, నా సెయ్యట్టుకున్నాడా డాక్టరు. ఏటైందో అని సూసేలోగా; అయ్యబాబోయ్, నీ వొళ్ళు కాలిపోతున్నాది, మందేసు కోకుండా ఎలా ఉండ గలిగా వింతసేపు, అని భయం పెట్టాడు.''

అయితే, పుల్లమ్మ కూడా మందెయ్యండి బాబూ అంటూ రత్తాయమ్మ, నన్నొగ్గేసి బయటకు పోయింది.

''నన్ను ఎత్తు బల్లమీద కెక్కించా డా సచ్చినోడు,'' డెక్కిళ్ళాపుకుంటూ, ఓసారి చీది, మళ్ళీ చెప్పటకు పోయింది.

''సెవులో గొట్టం పెట్టి, శాతీ మీద, యీపు మీద తడిమి, రత్తాయమ్మకు యాభై యిచ్చాను, సీకటి పడగానే రా, నేనీడనే ఉంటాను అన్నాడు. అసలు విసయం యిదా అని, సటుక్కున లేసి కూకున్నాను.'' డెక్కొచ్చి కొసే పొగింది.

''మంచి పని సేసావు,'' అంటూ కౌగిల్లోకి తీసుకున్నాడు బాబూరావు.

అతని గుండెల్లో తలదాచుకుని చెప్పటకు పోయింది పుల్లమ్మ.

''నీకు మళ్ళీ శాన డబ్బు లిస్తాలే అన్నాడా సచ్చినోడు. ఈడి పని పట్టాలని ఎంతిస్తావేటి, అనడిగా. ఏభై యిస్తా నన్నాడు. సీ, ఎదవ యాభై అన్నాను. సరే, వం దన్నాడు. సరిపో దన్నాను. నూట యాభై అన్నాడు. సరే, యియ్యి అన్నాను. మాపటి కొత్తావుగా అప్పు డిత్తాను అన్నాడు. అట్టగయితే రానుపో అన్నాను.''

''మా మంచి పని సేసావు,'' మెచ్చుకుంటూ మెడమీద ముద్దెట్టుకున్నాడు బాబురావు.

''సచ్చి నట్టిచ్చాడు,'' అంది ముక్కెగదొసుకుంటూ.

''తీసేసు కున్నావా,'' కంగారు పడిపోయి నట్టు నటిస్తూ అడిగాడు బాబూరావు.

''తీసుకున్నా కానీ, ఆడికాడి కెళ్ళలేదు. ఆణ్ణి బాగా మోసం సేసి బుద్ది సెప్పా.''

''మంచి పని సేసా,'' వంటూ బుగ్గమీద ముద్దెట్టుకున్నాడు, బాబూరావు.

''రత్తాయమ్మకి గడ్డెట్టి గొడవ సేయాలనుకున్నా, కాని, సిన్నబోతుందని ఊరుకున్నా.''

మంచిపని చేసావు. అనవసరంగా నీ పేరు బయటికొచ్చేది. అంటూ గట్టిగా వాటేసుకున్నాడు, బామూరావు.

ఉక్కిరి బిక్కిరై విడిపించుకో బోయింది.

''మరి, రత్తాయమ్మ నిన్ను అడగలేదా నీవు ఆడికాడికెళ్లావో లేదో అని,'' అడిగాడు, మళ్ళీ మాటల్లో దింపుతూ, మాటల్లో దిగితే ఒళ్ళు మరిచి పోతుందని.

''నా కా సచ్చినోడు డబ్బు లిచ్చాడని సెప్పాను. సందేళే నాకో సీర కొనిచ్చి, కొత్త సీర కట్టుకుని ఆడి కాడికి పొమ్మంది.''

''వెళ్ళావా?'' అడిగాడు కోపం నటించి, మరేవం మీదకు వాలిపోతూ

''నేను ఆడికి టోకరా యిచ్చి రెండో ఆట సినిమా కెళ్ళా,'' అంటూ అతని కేసి చూసింది.

''అమ్మయ్య,'' అంటూ మనసు తేలిక పడినట్లు పుల్లమ్మని తనమీదకి లాక్కున్నాడు.

ఆ సమయంలో ఓదార్చే నాథుడు మరెవరూ లేకపోవడం చేతనో, సారిగాడి మీద కోప ద్వేషాలు రెచ్చిపోవడం చేతనో బాబూరావు చేతిలో రబ్బరు బొమ్మలా అంతవరకూ సాగిపోయిన పుల్లమ్మ, నిద్దట్లో ఉలిక్కిపడి మేలుకున్నట్లు చటుక్కున

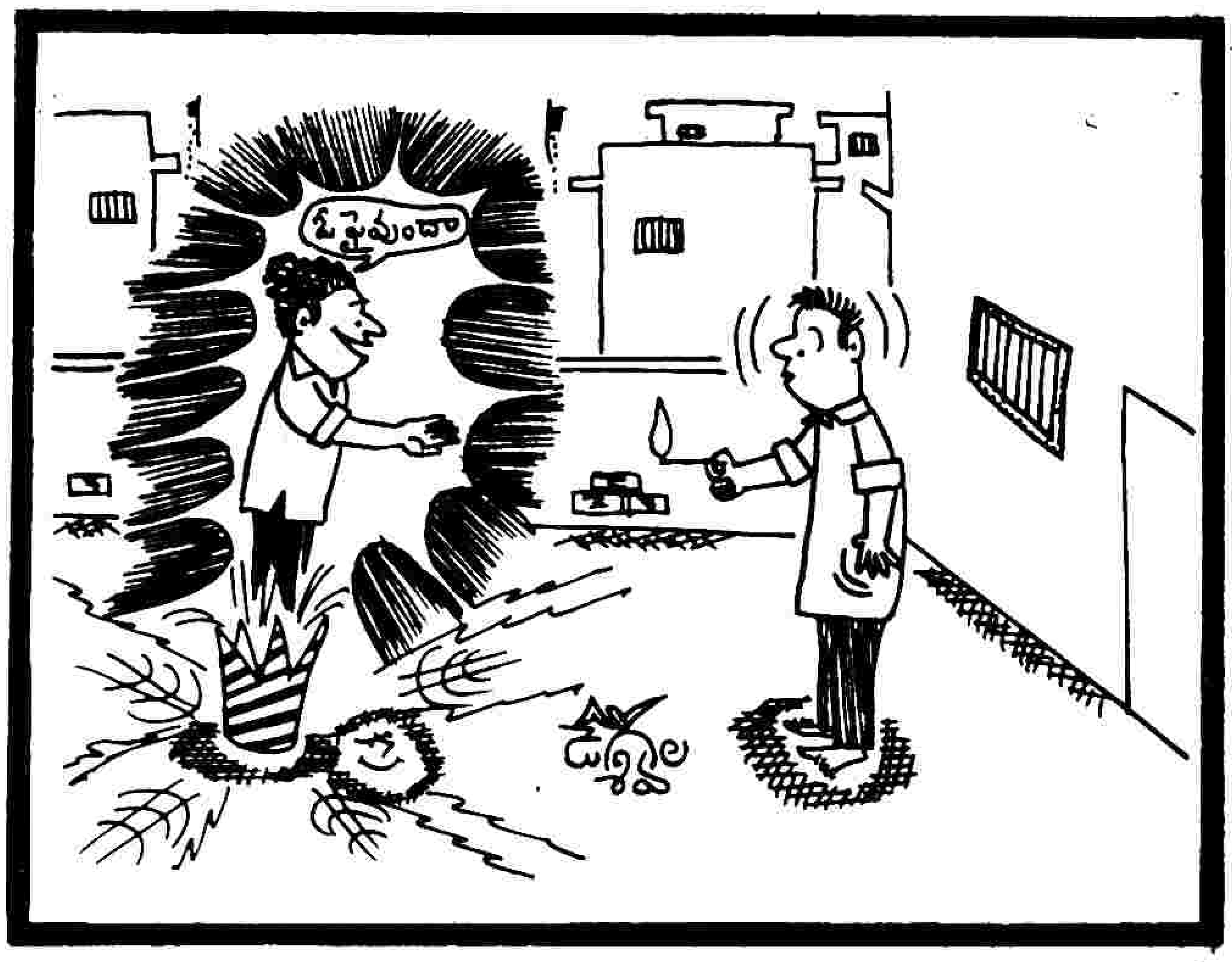

లేచి, చీరకుచ్చిళ్ళు సర్ది, పమిటను సవరించి, కొంగున బిగించ బోయింది.

గోముగా వారిస్తూ చెయ్యట్టుకున్నాడు బాబూరావు.

చెంప చెళేలు మంది.

దవడ తడుముకనే లోగా కొరకంచు పుచ్చుకుంది, పుల్లమ్మ.

హుంకరిస్తూ లేచి, విసురుగా గుమ్మం తడికెను కాలితో తన్నాడు.

తడి కెగిరి అవతల పడింది.

గుడిసెలో హోరుగాలి వీచి దీపం ఆరిపోయింది.

మంచం మీద కూలిపోయిన పుల్లమ్మ రాజయ్య రాకను గమనించలేదు.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

నెలలు గడిచాయి.

జరిగిం దాన్నో పీడకలగా మరిచిపోయింది పుల్లమ్మ.

పుల్లమ్మంటే కసిపెరిగిన బాబూరావు, ఆమెను లోబరుచుకోడం కోసం విశ్వ ప్రయత్నం చేసాడు. కాని, లాభం లేకపోయింది. అతన్ని మళ్ళీ ఆ పంచలోకి రానీలేదు పుల్లమ్మ.

సారిగాడు కనుమరుగైపోయాడు. ఎప్పుడొస్తాడో ఎప్పుడెళ్తాడో ఎవరికీ తెలియదు.

వాడిని ఎంత మరిచిపోవాలని ప్రయత్నించినా పుల్లమ్మకి సాధ్యపడటలేదు.

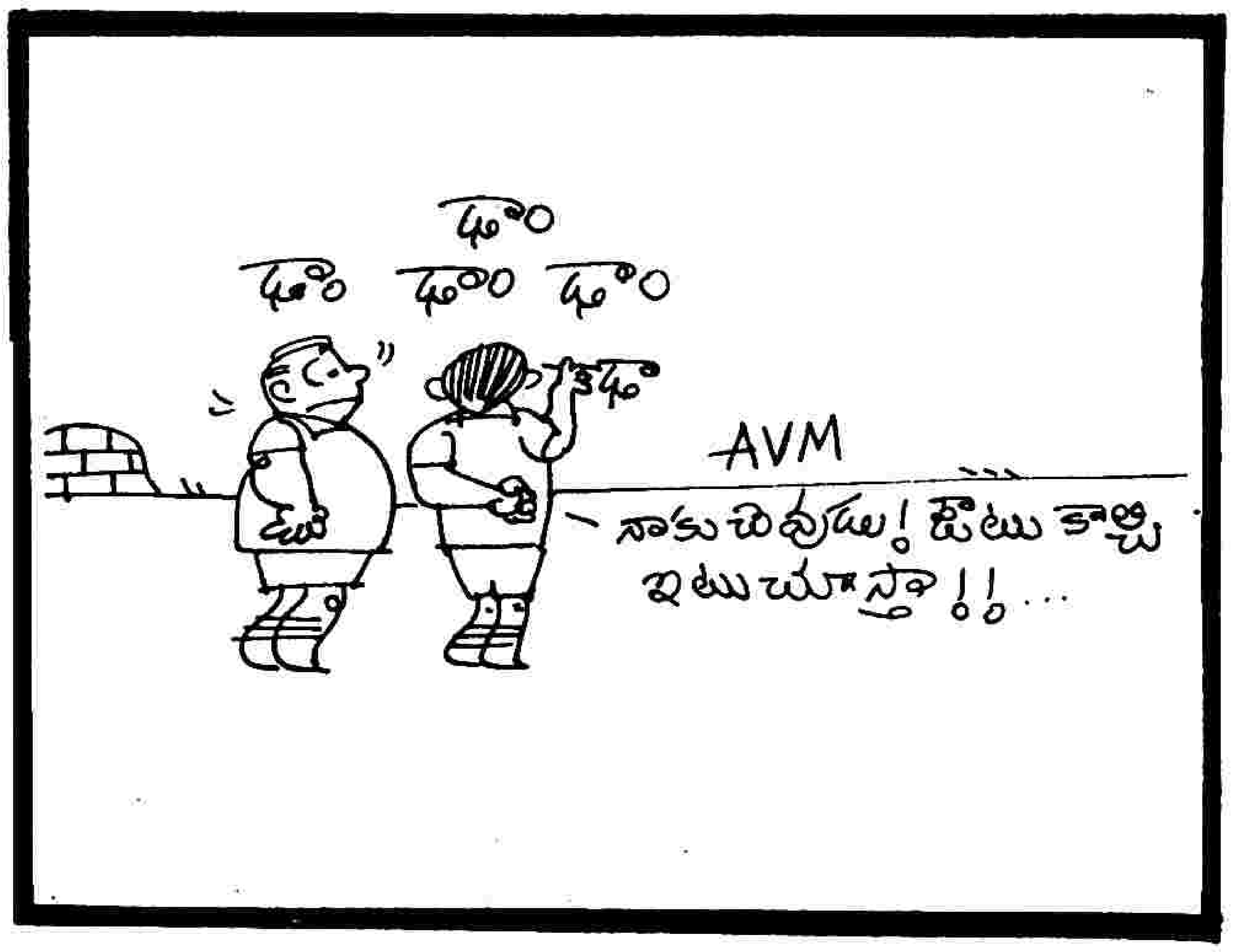

వాడు దూరమయ్యే కొలదీ పుల్లమ్మ మనసు వాడికి దగ్గరవ సాగింది.

సంక్రాంతి రోజులు దగ్గర పడేకొలదీ సారిగాడికి మళ్ళీ కోళ్ళ వ్యాపకం పెరిగింది.

చాటుమాటుగా సారిగాడితో కులుకుతున్న మంగాయమ్మ యిప్పుడు బహిరంగంగానే సారిగాడితో ఉంటూంది.

మంగాయమ్మ అప్పిచ్చి, సారిగాడిచేత పుంజుని కొనిపించింది. ఇప్పుడా పుంజుని పందెంలో పెట్టడం కోసం సారిగాడూ, మంగాయమ్మా దానికి తర్ఫీదు యిస్తున్నారు.

ఏపుగా పెరిగిన కోడిని చూసి, యిది గేరంటీగా పందెం నెగ్గుతుందని యిరుగుపొరుగు వాళ్ళను కోడం పుల్లమ్మ వింది.

తన స్థానంలో యిప్పుడు మంగాయమ్మ సారిగాడికి తోడవ్వడం బాధ అనిపించింది పుల్లమ్మకు. అది ద్వేషంగా మారింది.

ఆ పుంజు కాటాలను కోసెయ్యాలనుకుంది. కాటాలు లేని పుంజు చచ్చిన దానితో సమానం.

సంక్రాంతి దగ్గర పడింది.

సారిగాడు పొద్దున్నే మంగాయమ్మ కొట్లోకెళ్ళి, అట్లు తిని, అటునుంచటే రిక్షా స్టాండుకి వెళ్ళి పోతుంటాడు మామూలుగా.

అలా వెళ్ళగా చూసి, వాడి పుంజుని తన గుడిసెలోకి ఎత్తుకొచ్చి, మంచంకోడుకి కట్టేసింది.

కాటాలు తెగ్గొట్టం కోసం కత్తి వెతుకబోతుంటే గుమ్మంలోకి సారిగా డొచ్చాడు.

వాణ్ణి చూసి అదిరిపడింది.

మంచం కోడుకి కట్టిన పుంజుని చూసాడు సారిగాడు.

ఛీ! నియ్యమ్మా! పుల్లమ్మని తిట్టి తుపుక్కున ఉమ్మేసి, కోడిని విప్పుకున్నాడు.

పుల్లమ్మ అడ్డుపడి తలుపు కాసింది.

"అడ్డు లెగు," అన్నాడు.

"లెగు," లంది.

"నీతో నాకేటి ఊసులాట," అన్నాడు.

"సువ్వా మంగాయమ్మ సావాసం ఒగ్గేయి,"

"దా నూసు నీకెందుకు?"

"పొగాకు కంపెనీ కెళ్ళి అడుగు; దానికాడ తొంగోనోడు ఎవడన్నా ఉన్నాడేమోనని,"

"అదెట్టా పోతే నాకేటి అవసరం?"

"నాకు నీ అవసరం ఉంది కనుక,"

"నువ్వు, మాయమ్మతో సమానం,"

" నీ అయ్యకూ, నాకూ సంబంధం లేదు. నేను నీ కమ్మ నవ్వను. "నీవు మా అయ్యనుర మోసం చేసినా. నేను సేయలేను,"

"నా కిట్టం లేని పెళ్ళి పెళ్ళి కాదు,"

"సే, నువ్వు మడిసివా - పశువ్వా? సెబితే బుద్ది నేదూ?" అంటూ, పుల్లమ్మ నోనెట్టునెట్టి, తలుపు గెడ తీసాడు.

పుల్లమ్మ వెయ్యేట్టుకు లాగింది.

ఫెళ్ళున లెంపకాయ కొట్టాడు.

పుల్లమ్మకి ఉక్రోషం పెరిగింది. వాడి మెళ్ళో గళ్ళతువ్వాలు బలంగా లాగి, వాడిని తనకేసి తిప్పుకుంది.

దాని జుట్టట్టుకుని చిత క్కొట్టాడు.

తనూ ఆ తువ్వాలట్టుకు బాదింది.

వాడు బండబూతులు తిట్టి పారిపోయాడు.

భోరున ఏడుస్తూ కూర్చుంది, పుల్లమ్మ,

"ఏటే, అట్టాగున్నావు?" పుల్లమ్మని చూసి జంకుతూ అడిగాడు రాజయ్య.

"నువ్వు మడిసివేనా?"

"ఏ టయిందే,"

"కాటికి పోయే వోడివి, నన్నెందుకు కట్టుకున్నావు,"

"అసలే టయిందే నీకు,"

"నేనందరికీ సులకనయిపోయాను,"

"ఎవడేం సేసాడే నిన్ను,"

"నీ కొడుకు ఈ గుడిసెలో కొచ్చి, నన్ను సెరస బోయాడు సూడు," అంటూ గళ్ళతువ్వాలు చూపించింది.

రాజయ్య నిలువెల్లా దహించుకు పోయాడు, ముఖం ఎర్రగా కందిపోయింది. కళ్ళు చింత నిప్పులైనాయి. ఒక్క దూకులో గుడిసె బయటకు పోయాడు.

ఏ అఘాయిత్యం చేస్తాడో అని అనుమానం వేసి అతడి వెంట పడింది పుల్లమ్మ.

పెద్ద పెద్ద అంగలేస్తూ సారిగాడి గుడిసె చేరాడు రాజయ్య.

సారిగాడు ఒక బానని ఎత్తి, కోడికి మేత వేస్తున్నాడు. రాజయ్య రావడం చూళ్ళేదు.

సారిగాణ్ణి కొట్టేటంత ధైర్యం లేదు రాజయ్యకు. వాడి మీద కసితీర్చు కోవాలంటే, కోళ్ళ మీదే తీర్చుకోవాలి.

ఉక్రోషం పట్టలేక, ప్రక్కనే పాతిన గునపంలాంటి యినప కడ్డీని పెకలించాడు.

చుట్టూ ఎన్నో బానలు ఉన్నాయి.

వాటిలో పుంజులు ఉన్నాయి.

దబదబ ఆ బానలన్నీ పగలగొట్టాడు.

కోళ్ళు విజృంభించాయి.

రాజయ్య మీద ఎగిరెగిరి పడ్డాయి.

సారిగాడు కంగారుగా లేచాడు.

రాజయ్యను కోళ్ళు పొడిచేస్తున్నాయి.

వాటిని తరమడానికి గిరగిరా యినప కడ్డీని తిప్పాడు.

చెమట చేతుల్లోంచి కడ్డీ జారిపోయింది.

రెప్పపాటులో అది బల్లెంలా సారిగాడి తొడలో దూసుకుపోయింది.

ఇవన్నీ క్షణంలో పుల్లమ్మ కళ్ళముందే జరిగిపోయాయి.

సారిగాడు నెత్తురు మడుగులో గిలగిలా తన్నుకుంటున్నాడు.

దూరం నుండి చూసినవాళ్ళు యిదేదో ఖూనీకేసులా ఉంది, దీనిలో యిరుక్కోడం దేనికని యిటుకేసి రాలేదు.

రాజయ్య ఉన్నట్టుండి మాయమైపోయాడు. అప్పుడు మాయమైపోయిన రాజయ్య జాడ యింతవరకూ తెలియలేదు.

సారిగాణ్ణి చూసి, గుండె కరిగిపోయింది పుల్లమ్మకి.

సారిగాడెంతో యమబాధ పడుతున్నాడు.

ఇనుప కడ్డీని తొడలోంచి లాగింది.

రక్తం చిమ్మి శోషొచ్చి పడిపోయాడు.

ఇప్పుడు సారిగాణ్ణి తక్షణం ఆసుపత్రికి తీసుకెళ్ళకపోతే బతకడని తెలుసుకుంది, పుల్లమ్మ.

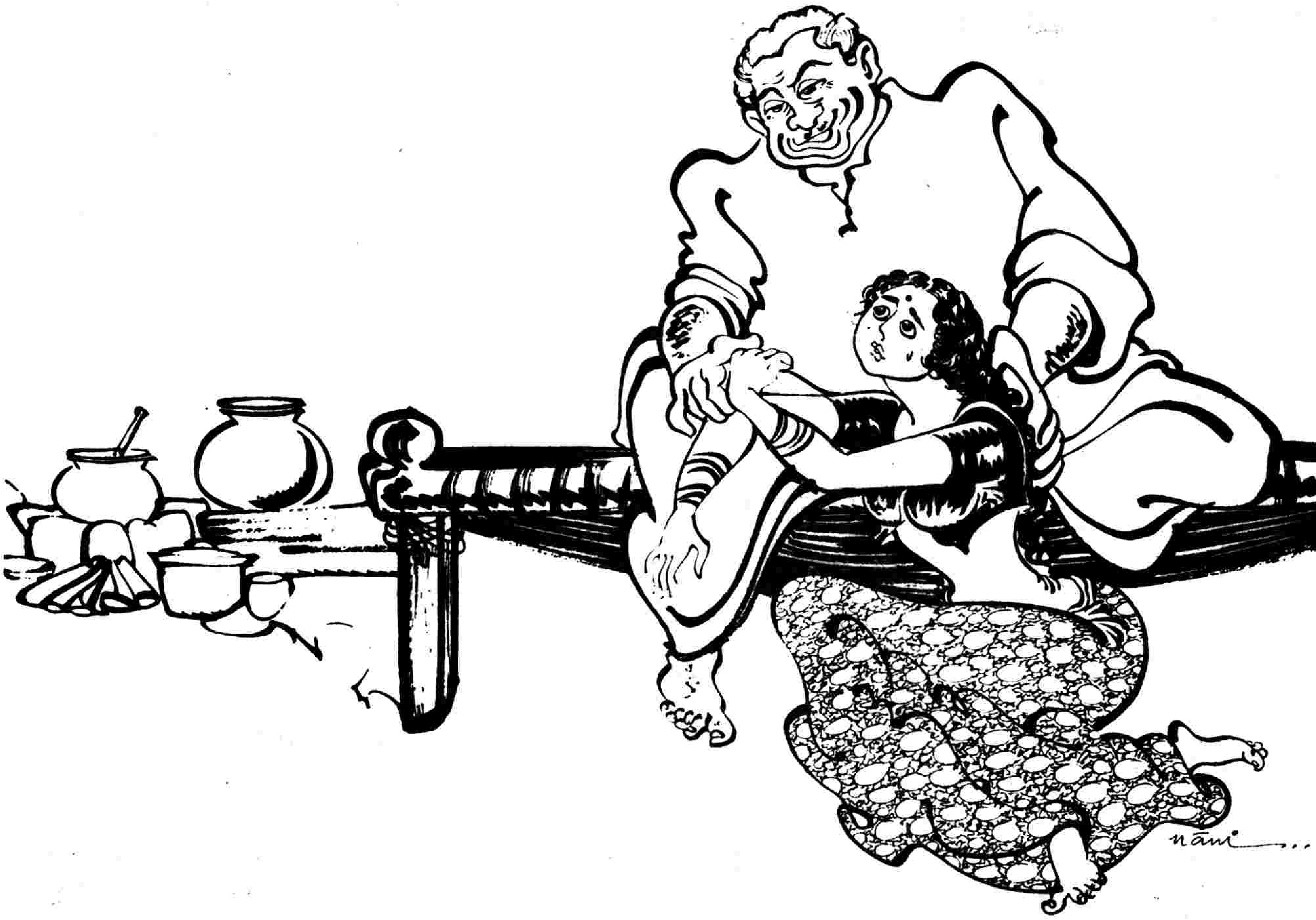

రిక్షా లాగడానికి ఎవరేనా వస్తారేమో అని చూసింది. పేటలో వాళ్ళు ఏవో సాకులు చెప్పి తప్పించుకున్నారు. ఎవరూ సహాయానికి రాలేదు.

ఏడుస్తూ సారిగాడిని ఎత్తి, రిక్షాలో కుదేసి, తనే రిక్షా లాగి; గుట్ట మీద ఉన్న ధర్మాసుపత్రికి తీసుకెళ్ళింది.

ఆ ఆసుపత్రి ఆవరణలో వార్డులన్నీ విసిరేసినట్లు నాలుగువైపులా ఉన్నాయి.

ఆ ఆసుపత్రిలో అడుగు పెట్టడం ఆమెకు అదే మొదటిసారి.

ఒక చెట్టు కింద రిక్షానాపి, డాక్టరు కోసం అన్ని వార్డులూ వెదికింది.

డాక్టరుగారు ఏదో ఆపరేషన్ చేస్తున్నారని తెలిసింది.

ఈలోగా, ఎంత బతిమాలినా, ఎవరూ సారిగాడి దగ్గరకు రాలేదు. డాక్టరుగారు కేసు అడ్మిట్ చేస్తేనే గాని లాభం లేదన్నారు.

రక్తం ధార కట్టడంతో, సారిగాడికి స్పృహ పోయి, మాట పడిపోయింది.

పుల్లమ్మ ఆసుపత్రి అంతా పిచ్చిదానిలా తిరిగింది.

ఆపరేషను చేసి, డాక్టరు కారెక్కబోవడం చూసింది. అమాంతం కారు కడ్డం పడింది.

డాక్టరుగారు, ఒక నర్సుని పిలిచి, ఇంజక్షను యివ్వమనీ, గయానికి కట్టు కట్టమనీ పురమాయించారు.

"మరో డాక్టరు వస్తారు, నాడ్యూటీ అయిపోయింది. ఈలోగా యింజక్షను యిస్తారు." అని, పుల్లమ్మకి ధైర్యం చెప్పి వెళ్ళ పోయారు డాక్టరు గారు.

ఇద్దరు వార్డుబోయిలు సారిగాడిని మోసుకొచ్చి వరండాలో పడుకోబెట్టారు.

ఆ వరండాలో అప్పటికే చాలమంది రోగులున్నారు.

గాయం కడిగి, కట్టుకట్టి, యింజక్షను యిచ్చింది, నర్సు. "పావుగంటలో" డ్యూటీ డాక్టరుగా రొచ్చేస్తారు, వారిని పట్టుకో; రక్తం ఎక్కించి, కుట్లు వేయాలి, అని చెప్పి నర్సు వెళ్ళి పోయింది.

సారిగాడికి స్పృహ పూర్తిగా పోయింది.

కుళాయి నీటిలో కొంగు తడిపి, వాడి ముఖానికి ఆరారా రాస్తూ కూర్చుంది. పుల్లమ్మ.

వార్డుబోయి ఒక డటు రాగానే, వరండాలో మరో పేషంట్ల ౹తాలూకు ఆసామి, "బాబూ, మావోడికి వార్డులో మంచం ఎప్పుడిస్తారు," అడిగాడు.

"వార్డులో చావు కేసొకటుంది, ఓ గంటలో పోతాడు, అప్పుడిస్తారులే - మీ వాడికి," అని సమాధానం చెప్పి వెళ్ళి పోయాడు వార్డుబోయి.

అతని వెనకాలే వెళ్ళి తనూ అడిగింది, "బాబూ, సారిగాడి క్కూడా మంచం ఎప్పుడిస్తారు,"

ఎగాదిగా చూసి, "ఆ తొడ కేసేనా? మూ డొంతులు అవసరం ఉండక పోవచ్చు." అని వెళ్ళి పోయాడు.

కుట్లు కుట్టి పంపించేస్తారు. కాబోసు అనుకుంది.

క్షణాలు యుగాలుగా గడుస్తున్నాయి.

డ్యూటీకి రావలసిన డాక్టరింకా రాలేదు.

పుల్లమ్మ ఆరాటం పెరిగి పోయింది.

రెండు గంటలకు డ్యూటీకి రావలసిన డాక్టరు, పొద్దు వాలాక కార్లో దిగి, తన గదికి వెళ్ళిపోయాడు.

పుల్లమ్మ గదిలోకి చొరబడింది.

డాక్టరు వారపత్రిక ముడిచి, వచ్చిన వ్యక్తిని ఎగాదిగా చూసాడు.

పుల్లమ్మ డాక్టర్ని చూసి కొయ్యబారిపోయింది. ఆ డాక్టరు— మోహినీ కుమార్.

"ఇదిగో కూర్చో," అంటూ ముక్కాలిపీట చూపించాడు, డాక్టర్ మోహినీ కుమార్.

యాంత్రికంగా కూర్చుంది.

"ఏదీ, చెయ్యిచూడనీ," అంటూ చెయ్యట్టుకుని, అబ్బా, వళ్ళు కాలిపో తున్నది," అన్నాడు డాక్టరు.

"నా వళ్ళు కాలి మసయిపోయినా పరవాలేదు బాబూ, మా సారిగాడు, అదే,

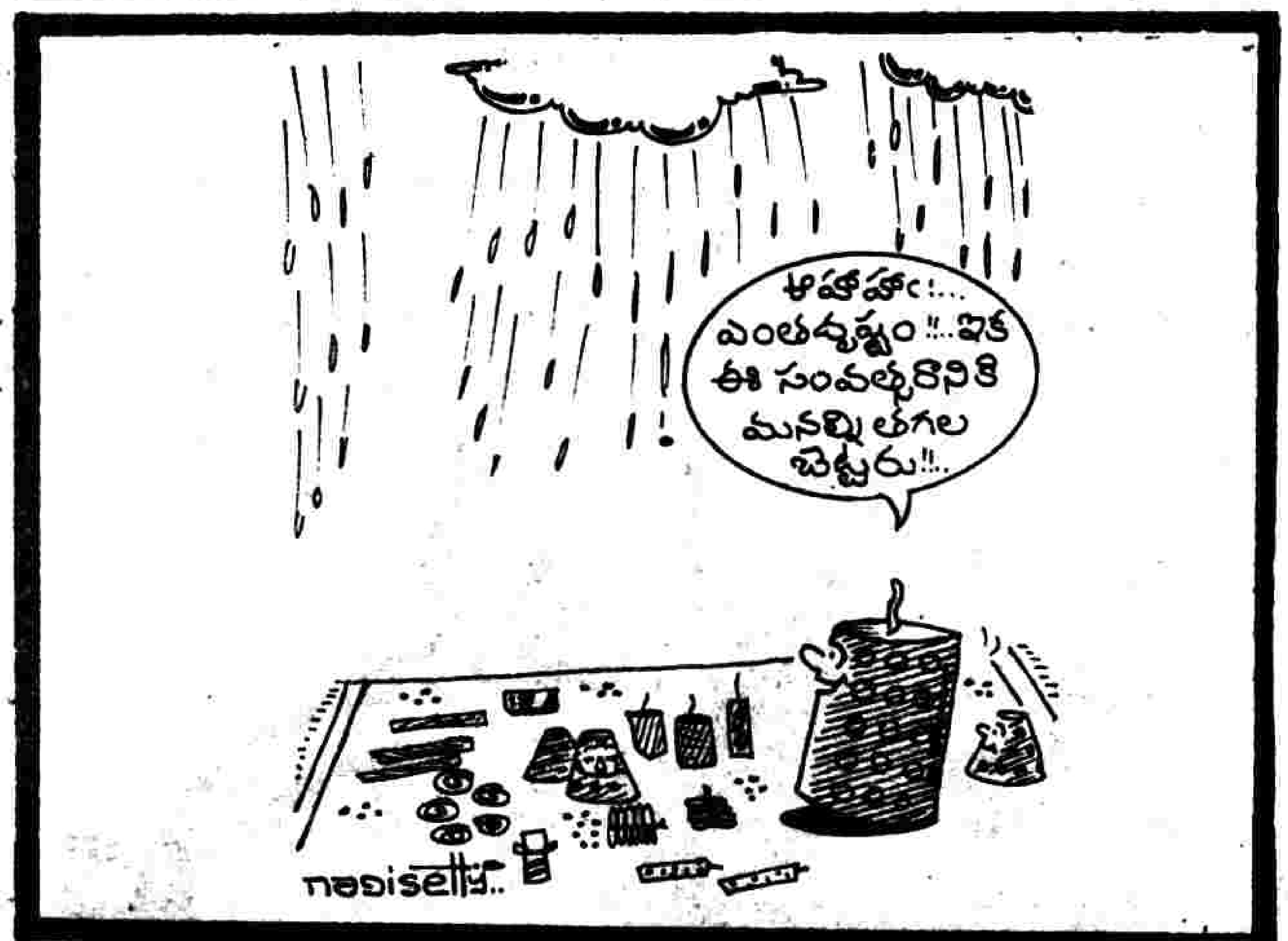

అంటూ లేచి తలుపుకు గడియేసింది.

"ఇంకా నయం, ముందా తలుపు తీయి," అంటూ అతనే తలుపు తీసి, "సరే, యిలా చేద్దాం. వార్డులో చాల సీరియస్ కేసులు ఉన్నాయి. ముందవి చూస్తేనే గాని కొత్తకేసు చూడకూడదు. అవన్నీ చూసేసి మన కేసు చూస్తా. అందాకా వెనకగేటు పక్కనే పెద్ద మామిడి చెట్టు ఉంది చూడూ, దాని వారే ఒక పెంకుటిల్లుంది, అదే స్పెషల్ వార్డు, నువ్వక్కడుండు. నేనక్కడికి వస్తా. అక్కడ కాసేపుండి, మీ సారిగాడి దగ్గర కెడదాం."

"కాదు బాబూ, యిప్పుడే ఆడిని సూడండి, ఆలీసమయితే, ఆడు బతకడు, ఆడు నేకపోతే నేనూ బతకను."

"చెప్పానుగా, వాడికేం పరవాలేదు. నువ్వు చీకటి పడ్డాక అక్కడి కొచ్చేయి," అని, నడుం పుచ్చుకుని గుమ్మం దాకా సాగనంపాడు.

ఆ రత్తాయమ్మ కొడుక్కి తొడలో యినపకడ్డీ దిగిపోనాడి, సావుబతుకుల్లో ఉన్నాడు. ఆడికి రక్తం ఎక్కించి, కుట్లెయ్యాలిట బాబూ, ముందస్తుగా ఆడిని కాపాడండి."

"అమ్మయ్య, యిప్పటికి గుర్తుకొచ్చింది; నిన్నెక్కడ చూసానా అనుకుంటు న్నా, ఇందాకట్నించి. నువ్వు, ఆ టోకరా యిచ్చిన కేసు కదూ?"

"బాబూ, తప్పయిపోనాది, మీరు మళ్లీ ఎప్పుడు రమ్మంటే అప్పుడొత్తా, గోదారి తల్లి సాచ్చిగా వత్తా, సారిగాణ్ణి బతికించు బాబూ," అంటూ కాళ్ళ మీద పడి ఏడ్చింది.

"వస్తానని రాకపోతే, ఎదటివాడు ఎం తిరై పోతాడో నీకేం తెలుసు? ఆనాడు నీవు టోకరా యిచ్చాక, వారం రోజులు నా మనసు కరాబయిపోయింది. కసిగా నీకోసం గాలించా. మళ్ళీ దొరక్క పోతావా అని వదిలేసాను. చూసావా, యిప్పుడు దొరికి పోయావు."

"బాబుగోరూ, సారిగాడు సావుబతుకుల్లో ఉన్నాడు. మీరు బేగి రావాలి. నా మీద నమ్మకం లేపోతే, యిప్పుడే, మీ యిట్టం వచ్చినట్లు బేగి పేసెయ్యండి,"

గుర్తుకొచ్చిన దేవతల వందర్నీ తలచుకొని, మొక్కుకుంటూ వరండా చేరింది.

సారిగాడికి ఎగశ్వాసా, దిగశ్వాసాగా ఉంది.

పాదాలు అరిచేత్తో రాయమని పక్కవాళ్ళు అంటే, అలా చేస్తూ కూర్చుంది.

చీకటిపడి చుట్టూ దీపాలు వెలిగాయి.

వరండా కటిక చీకటిగా ఉంది.

కొంగులో చిల్లరదీసి, దాన్నో వార్డుబోయి చేతిలో పెట్టి, "బాబూ సారిగాడిని సూస్తూ ఉండు. నేను పెసలు వార్డు కెల్లి యిప్పుడే వత్తాను," అంది.

"అక్కడ నీకేటి పని? ఓహో, డాక్టరుగారు రమ్మన్నా రేంటి— వెళ్ళు, వెళ్ళు, నీపని బేగయి పోతుంది," అని నవ్వుతూ చిల్లర అందుకున్నాడు.

డాక్టరు చెప్పిన పెంకుటిల్లు చేరింది. అది స్పెషల్ వార్డు, దానిలో రెండు గదులున్నాయి. అవి ఎప్పుడూ ఖాళీగా ఉంటాయి. కనక వాటిని డ్యూటీ డాక్టర్లు

మా ఖాతాదారులకు... శ్రేయోభిలాషులకు...
దీపావళి శుభాకాంక్షలు!
శుభవార్త!
V.C.R. మరియు TV, వాడకందార్లకు
HITACHI MITSUBISHI FISHER
Nakamichi AKAI SANYO
ITT SONY National JVC
మరియు మరెన్నో కంపెనీల TV, మరియు
V.C.R. సర్వీసింగ్‌లకై నేడే సంప్రదించండి!
లక్ష్మి ఎలక్ట్రానిక్స్
బకింగ్‌హాం పోస్టాఫీస్ దగ్గర
27-14-32, రాజగోపాలాచారి వీధి, విజయవాడ - 2
RADHIKA • Balazi.S

విశ్రాంతి గదులుగా ఉపయోగించుకుంటారు.

రెండుగదులూ చీకటిగా ఉన్నాయి. వరండా స్తంభాన్ని ఆనుకుని చీకటిలో నిలబడింది.

దూరంగా వార్డులన్నీ కనబడుతున్నాయి. మోహినీకుమార్ ఒక్కొక్క వార్డే తాపీగా చూస్తున్నాడు.

గంటలు గడిచాయి.

కాళ్ళు పీకి, స్తంభం వారే పతికిలబడింది.

పుల్లమ్మ మనసు మొద్దుబారిపోయి ఉంది. దేహం అలసి పోయింది. తొమ్మిది కొట్టే మున్సిపాలిటీ సైరను గావుకేక వేసింది.

ఉలిక్కి పడి లేచి చూసింది.

డాక్టరు తనకేసే వస్తున్నాడు.

ఊపిరి బిగపెట్టింది.

డాక్టరు తన కెదురుగా నుంచున్నాడు.

"ఇదిగో, అమ్మో, ఆ తొడకేసు పేషంటు యిప్పుడే వచ్చిపోయాడు. త్వరగా రా," అన్న వార్డుబోయి కేకలు చీకట్లోంచి వినపడ్డాయి.

"స్సీ, కక్కుర్తి నాయాలా," అంటూ కాండ్రించా డాక్టరు మీద ఉమ్మేసి పరుగెత్తుకు పోయింది, పుల్లమ్మ.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

సారిగాడి దినం ఘనంగా చేసింది పుల్లమ్మ.

గంగానమ్మ గుడిలో వాడు పెంచిన కోడిపుంజులను బలేయించింది. వాడి కిష్టమైన పుల్లల్ని పేటలో అన్ని గడపల్లో పంచి పెట్టింది. వీటి కోసం రాజయ్య సొంత రిక్షా అమ్మేసింది.

మంగాయమ్మ, కాసులమ్మ, పకీరమ్మ వగైరాలు పుల్లమ్మకి ఈ విషయంలో సాయం చేసారు.

ఇప్పుడు పుల్లమ్మ కెవరూ లేరు. ఏకాకి అయ్యింది. చావలేక బతికుంది. బతకడానికి గానుగ చెట్టు క్రింద రోజూ ఓ గంట పుల్లల్లేసి ఆ వచ్చిన రాబడితో కాలం గడుపుతూంది.

పుల్లల్లను తినే వాళ్ళని చూస్తుంటే సారిగాడిని చూసిన అనుభూతి కలుగుతుంది పుల్లమ్మకి.

బాబూరావు ఎన్నో సార్లు పుల్లమ్మకోసం ప్రయత్నించాడు. కాని, లాభం లేక పోయింది.

బాబూరావుకి ప్రమోషనొచ్చింది. ఆ సంగతి పుల్లమ్మకి కూడా చెప్పాలనిపించింది.

"నేను యిప్పుడు హెడ్డునయ్యాను. కోటిపల్లి బదిలీ చేసారు. నువ్వీ వూరు వదిలేసి కోటిపల్లి వచ్చేయి. అక్కడ నీతో ప్రైవేటు కంపెనీ పెట్టిస్తాను. నువ్వక్కడ హాయిగా బతకొచ్చు" అంటూ పుల్లమ్మకి సలహా యిచ్చాడు.

"ఆ ప్రైవేట్ కంపెనీ ఏదో మీ ఆవిడ చేతే పెట్టించు కోవచ్చుకదా," అని పొగరుమోతు సమాధానం చెప్పి పంపించేసింది పుల్లమ్మ.

ఎట్లాగైనా దాని పొగరెలాగైనా అణచాలని పంతం పట్టాడు బాబూరావు.

బాబూరావు హెడ్డయ్యాడని, స్టేషన్‌లోని మిగతాకాని స్టేబుళ్ళు అతనికో మందుపార్టీ యివ్వాలనుకున్నారు.

ఎప్పుడైనా, చూస్తే బాగుండదు వద్దన్నాడు బాబూరావు, ముఖ్యంగా తన పెళ్ళానికి జడుస్తూ.

"రేపు పౌర్ణమి, చేంతాడంత వెన్నెలుంటుంది. గోదారి తిప్పమీద పార్టీ చేసుకుందాం, ఎవరికంటా పడకుండా," అని ఖరారు చేసేసారు.

తెప్పైతే మందు పార్టీ ఏం ఖర్మ, మేజువాణీ కూడా పెట్టొచ్చు అని వాళ్ళకి ఆలోచన తట్టింది.

"మేజువాణీ గట్రావద్దు కాని, మీకు కావుంటే మురికి పేటలో పుల్లమ్మ అని పొగరుబోతు ఉంది. అది నాపాత కేసు. దాన్ని తిప్ప మీదకి తీసుకురండి చూద్దాం." అని ఛాలెంజి చేసాడు, బాబూరావు.

ఓస్, ఇంతే కదా సై అన్నారు అందరూ,

గురువుగారికి పార్టీ చాలా ఘనంగా చేయాలని సంకల్పించింది శిష్యబృందం.

ఆ రోజు మధ్యాహ్నం ఓ కుర్రకానిస్టేబులు పేటలో వాకబు చేసి పుల్లమ్మ మకాం దగ్గర కొచ్చాడు.

పుల్లమ్మ గురించి అడగగానే సారిగాడి ఖూనీ కేసేమోనని భయపడి, ఎవరి గుడిసెల్లోకి వారు దూరిపోయారు పేటవాళ్ళు.

కానిస్టేబుల్ని చూసి పుల్లమ్మ కాస్త కంగారు పడ్డాక, తమాయించుకుంది. గుమ్మం ముందర మంచం వాల్చి గౌరవించి కూర్చోమంది. గ్లాసుతో మంచి నీళ్ళందించింది.

పుల్లమ్మ ఇంత మర్యాదస్తురాలైతే పొగరుబోతు అంటాడేంటి గురువు, అనుకున్నాడు కానిస్టేబులు.

సూటిగా విషయానికొచ్చేసాడు. "బాబూరావుగారు మా గురువు. రేపు వెన్నెట్లో గోదారి తిప్పకాడ వారికి గొప్ప పార్టీ ఇస్తున్నాం"

ఇందులో ఏదో తిరకాసుందని గ్రహించింది, పుల్లమ్మ.

"వావవుంటే ఆ పార్టీకి పుల్లమ్మని తీసుకురండని మాతో సవాలు చేసాడు గురువుగారు. మరి మీ యిద్దరి మధ్య ఏం గొడవుందో మాకు తెలియదు. కాని మువ్వు మట్టుకూ పార్టీ కొచ్చి మమ్మల్ని నెగ్గించాలి.

పుల్లమ్మకి కోపం ముంచుకొచ్చింది, సమయస్ఫూర్తితో వెంటనే తమాయించుకుని బాబూరావు మళ్ళీ ఈ జన్మలో తన జోలికి రాకుండా చేయాలనుకుంది.

పుల్లమ్మ ముఖంలో రంగులు మారడం కనిపెట్టాడు పోలీసు.

"ఉట్టినేకాదు, నీ రేటుకి రెండింతలిస్తాం!"

నిర్ఘాంత పోయింది పుల్లమ్మ. వీళ్ళకో పాఠం చెప్పాలనుకుంది.

"నా రేంటెంతని సెప్పారు మీ గురూగారు"

ఇంత, అని చెప్పలేదు కానీ, నువ్వెంతంటే అంతిస్తాం."

"నేనిట్టా వుండడానికి మీ గురువుగారే కారణం. అందుకే మీ గురువుగారంటే నాకు సానాగౌరవం. నే పుత్తినే వత్తాను లెండి. ఎట్టా రావాలో సెప్పండి."

"చీకటి పడ్డాక నీకో రిక్షా పంపిస్తాం, గుప్‌చుప్‌గా ఎక్కేయి. ఆ రిక్షావాడు లాంచి రేవులో నిన్నో నావలో ఎక్కిస్తాడు. పావుగంటలో తిప్ప చేరిపోతావు. తిప్ప మీద కాస్త నడిస్తే మేమంతా అక్కడే ఉంటాం."

"అలాగే బాబు, ఎల్లిరండి."

అది నిజంగా వస్తుందా అన్న సందేహం వేసింది, కుర్ర కానిస్టేబులికి. బజానా ఇస్తే బాగుంటుందను కున్నాడు.

"ఇదిగో ఈ పది ఉంచుకో, మల్లెపూలు గట్రా కొనుక్కొని ముస్తాబయిరా." రిక్షా వాడికి నువ్వేమీ ఇవ్వద్దు."

ఎంతో వినయంగా తలూపుతూ నోటందుకుంది.

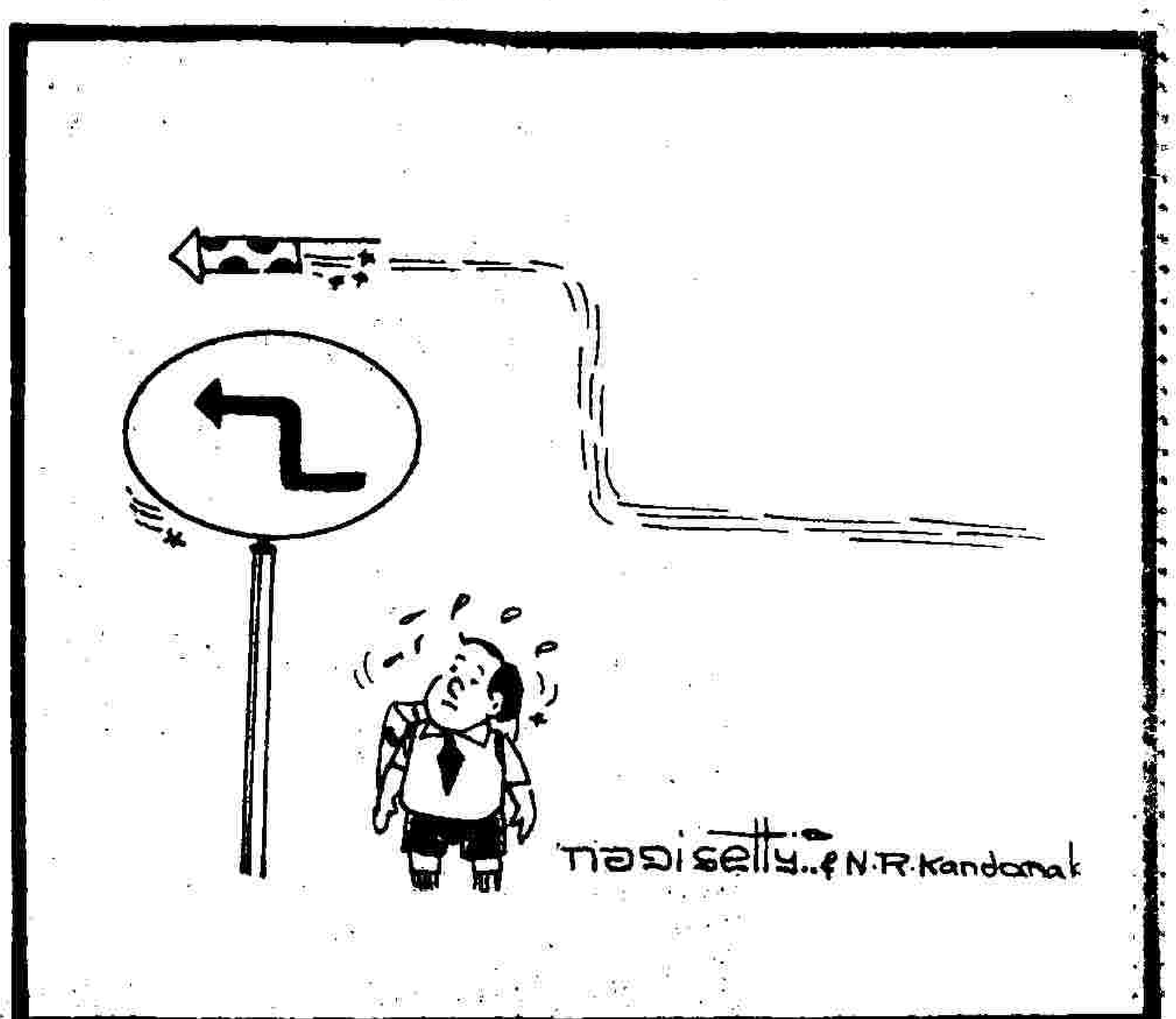

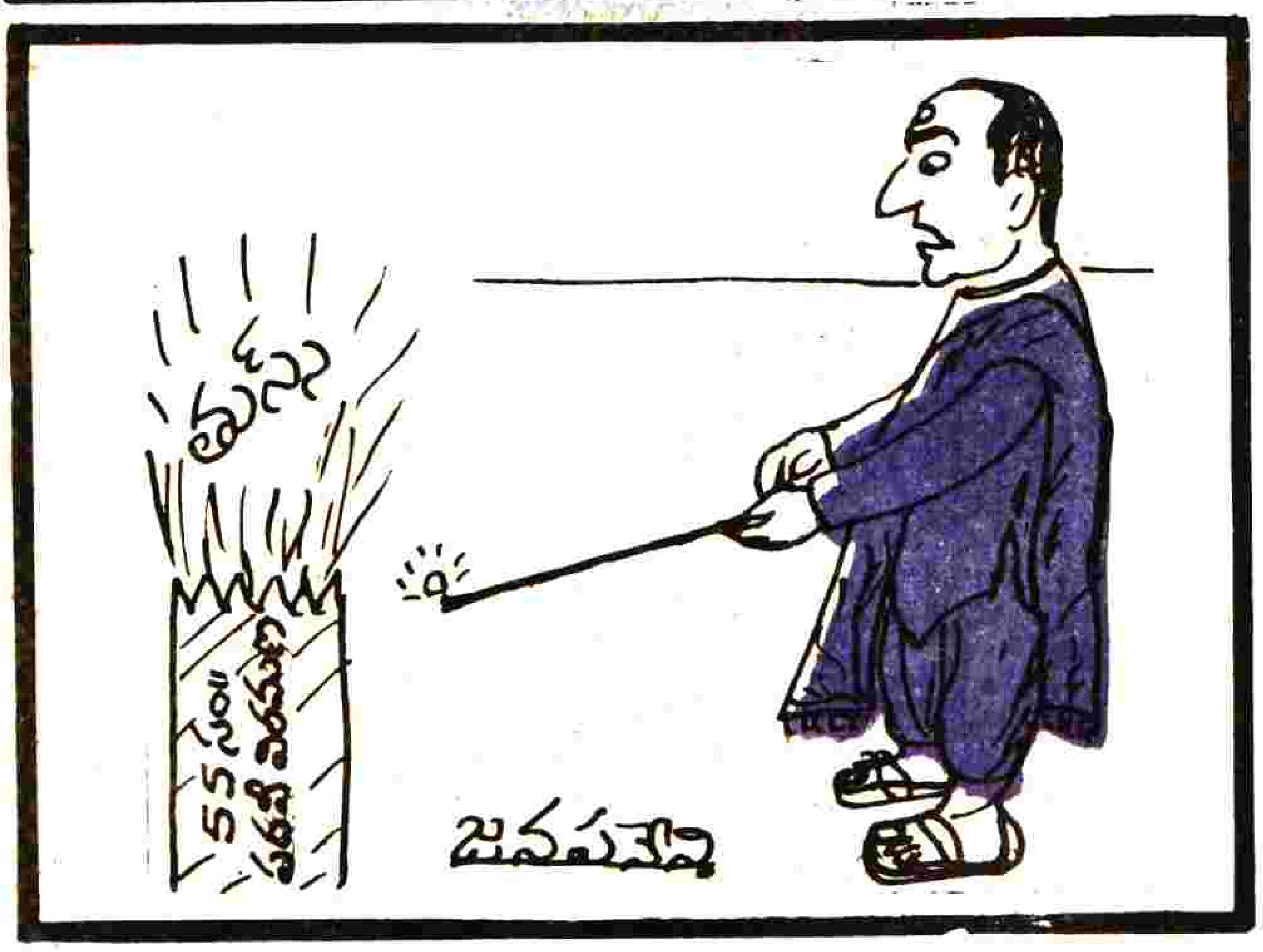

"ఇదిగో చూడు, నీ కష్టం ఊరికే పోనివ్వం. పార్టీ బాగా జరిగితే మేమంతా చందా లేసి నీకో సిలుకు చీర కొనిస్తాం." ఇంకా అనుమానమేసి ఆశ చూపించాడు.

"ఆ సీరేదో ముందుగానే యిస్తే, కట్టుకుని మీ గురువు గారి కాడకొస్తే బాగుంటుందేమో సూసుకోండి."

"అవును అదీ రైటే రేపేపాటికి చీరట్టుకొచ్చి ఇస్తాను." అలా చేస్తే గ్యారంటీగా వస్తుందని.

"లేత మబ్బు రంగు మీద కాకి నలుపు అంచంటే ఆరికి సాన యిట్టం. అయినా నేనన్నానని ఈ సంగతోరికి సెప్పకండి."

"అమ్మో మా గురువుగారి పల్లన్నీ నీకు తెలుసన్న మాట"

"ఎంత తెలిస్తే యేం బాబు. నేనారితో కోటిపల్లి వచ్చేసి బ్రాకెట్టు కంపెనీ పెడతా నంటే, సీ పొమ్మన్నారు, మీ గురూగారు. ఈ సంగతి ఆరికి సెప్పకండి యిదౌతారు."

"కాస్త సెటిలయ్యాక తీసికెడతారులే. అందాకా మేమంతా వున్నాంగా" అని భరోసా యిచ్చి కదిలాడు, ఆ కుర్ర కానిస్టేబులు.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

వెన్నెట్లో తిప్పంతా బొగడపూల పాన్పులా మెరిసి పోతూంది. బాబూరావు, అతని శిష్యులు తిప్ప మీద ఇష్టాగోష్టి జరుపుతూ మందూ. విందూ ఆరగిస్తున్నారు.

బాబూరావు మనసంతా పుల్లమ్మ మయమయిపోయింది. గారంటీగా వస్తుందని శిష్యులు హామీ యిచ్చినా మాటికి తొంభైపాళ్ళు రాదని ఒక పక్క పీకుతూనే ఉంది.

గడియ గడియకి గోదారికేసి చూస్తున్నాడు, నాదే దయినా వస్తుందేమోనని.

గ్లాసు దింపితే, గ్లాసు నింపేస్తున్నారు, శిష్యులు. దాంతో లెక్కతప్పి అలవాటుకి మించి పుచ్చేసుకుంటున్నాడు మందు. దూరం నుండి తొమ్మిది గంటలకు సైరన్ మ్రోగింది.

ఇక రాదులే అని వాలిపోయాడు బాబూరావు. ఇంకా రాలేదని శిష్యులంతా కంగారుపడి తిప్పచివరి కెళ్ళి గోదారంతా కళ్ళతో వెదికారు.

అదిగో నావొస్తోంది అన్నాడొకడు.

అవును అదిమనదే అన్నారు అందరూ,

లేత మబ్బు చీర, కాకి నలుపు అంచులతో సింగారించుకున్న శాల్తీని చూసారు. ఆ, అది పుల్లమ్మే అని ఖరారు చేసుకున్నారు. నావ తిప్ప చేరేలోగా గురువు గారిని లేపారు. చుట్టూ పరచిన గ్లాసులూ, పళ్ళాలూ వగైరాలను ఎవరివి వాళ్ళు తీసికొని దూరంగా పోయి మరో చోట కూర్చున్నారు.

నావ తిప్పజేరింది

శిష్యులటు చూసారు.

పుల్లమ్మ తిప్ప మీదకి దూకింది.

చేతిలో ఏదో పొట్లం పట్టుకొచ్చింది. పొట్లాన్ని ముద్దెట్టి ఇటూ అటూ చూసింది.

దూరంగా బాబూరావు కనబడ్డాడు. అటుకేసి నడచింది.

"పుల్లమ్మేదో తామరాకు పొట్లం తెచ్చింది రోయ్" అన్నాడొకడు.

"పుల్లట్లన్నా డింకొకడు"

"వాసన చూసిందిగా, అవి మల్లెపూలే" అన్నాడు, మరొకడు.

"పుల్లమ్మని గురుడు చూసాడురోయ్"

"ఇంక వాళ్ళ మానాన వాళ్ళ నొదిలేద్దాం, అందరూ యిటు తిరగండి" అంటూ గోదారికేసి తిరిగి కూర్చున్నారు.

అక్కడ బాబూరావు చీరరెపరెపలకు మేల్కొని మత్తు వీల్చుకుంటూ మిడిగుడ్లతో కైపుగా చూసాడు.

గుండెలో బాంబు పేలింది.

ఎదురుగా ఉన్నది సాక్షాత్తూ తన పెళ్ళాం గజలక్ష్మి

మత్తెగిరిపోయింది.

చేతులూ, కాళ్ళూ వణికాయి.

గజలక్ష్మి పొట్లం విప్పింది. అందులోంచి దట్టమైన పిడితో వున్న కంచీ తీసింది.

"అయ్యబాబోయ్," అని గావుకేక పెట్టాడు.

"అరవమాక వాళ్ళిటు సూస్తారు.ముందస్తుగా బడితెపూజ చేస్తాను. తరువాత తెల్లార్లూ సరసాలాడు కోవచ్చు ఇంచక్కా", అంటూ కంచీ ఛళ్ళుమనిపించింది.

"చచ్చామురోయ్", అన్నాడు.

ఇవతల గుంపులో ఒకడు అనుమానమేసి అటు చూసాడు.ఏదో అనబోతే అందరూ చీవాట్లెట్టారు. గురువుగారు జల్సా చేసుకుంటున్నారు అటు చూడద్దని.

బాబూరావు వొళ్ళంతా తట్టు రేగిపోయింది. శవంలా పడుకున్నాడు.

కంచీ మరోసారి ఝళిపించి శిష్యబృందంకేసి నడచింది.

అందరు గ్లాసులట్టుకుని గోదారికేసి తిరిగి కూర్చున్నారు.

వెనుకనే వెళ్ళి కంచీ ఛళ్ళుమనిపించింది.

ఉలిక్కి పడి అందరూ ఇటు చూసారు.

కొరడా ఎత్తి చూపించింది.

"అమ్మ బాబోయ్!" అంటూ పులిని చూసినట్టు ఎక్కడి వక్కడే వదిలేసి ఆ తిప్పమీద వెల్లాచెదరుగా పారిపోయారు.

మరునాడు కీలుకో కట్టుగా వొళ్ళంతా కట్టుకట్టించు కుని, బదిలీ అయి పోయినా పనికట్టుకుని స్టేషను కెళ్ళి తన్నులా అవమానించి నందుకు శిష్యబృందాన్ని బండబూతులు తిట్టాడు.

ఎంతో ప్రయాసలు పడి, గురువుగారి కిచ్చిన పార్టీ యిలా రసాభాస చేసినందుకు పుల్లమ్మ మీద కక్ష సాధించి తీరాలని తీర్మానించుకుని త్వరలో అమలు పరచాలని నిశ్చయించుకుంది, శిష్యబృందం.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

గుడ్డిదీపం వెలుతురులో పిండిరుబ్బుతోంది, పుల్లమ్మ.

దబదబ ఎవ్వరోతలుపుతట్టారు.

ముంజేతితో ముంగురు లెగదోసుకుంటూ తలుపుతీసింది.

గుమ్మంలో పోలీసుగుంపు కనబడింది.

క్షణంలో బేడీలు వేయడం ఆ బేడీలకు గొలుసు కట్టడం, పుల్లమ్మని ముందుకి నెట్టడం జరిగి పోయినాయి.

పేటంతా నడిపించి వ్యానులో ఎక్కించి స్టేషనుకు లాక్కెళ్ళి, లాకప్‌లో పడేసారు.

తన నేరమేమిటో చెప్పమని పుల్లమ్మ ఎంతో గోడు పెట్టింది.

ఎవరూ ఆమెను పట్టించుకోలేదు. ఆమెకేసైనా చూడలేదు.

డ్యూటీ దిగిపోయే హెడ్‌కానిస్టేబులు ఆవులిస్తూ అడిగాడు. "ఏటమ్మా? నీకు జామీనిచ్చే వాళ్ళెవరూ లేరా అని, పోనీలే యిక్కడే కూర్చో. రేపు ఆదివారం కనుక ఎల్లుండి కోర్టులో నీ కేసెడతాం."

పుల్లమ్మ గోడు అరణ్యరోదనం అయింది.

నిస్సహాయంగా గంటలు లెక్కెడుతూ కూర్చుంది.

ఎట్టకేలకు తెల్లాగింది.

స్టేషను గార్డులు బెల్టులు వదులు చేసి పందుం పుల్లలు నోట్లో పెట్టుకుని బయటకి పోయారు.

అలుగడ్డల్లాంటి కాకీ సంచిలో రెండు ఫ్లాస్కులు వంకకు వేళ్ళాడేసుకుని పిప్పిపంటి కోసం దవడకి రాసిన సున్నం బెల్లం పట్టీ ఆరిపోయి జారిపోకుండా ఓ చేత్తో పట్టుకొని 'కాఫీ, టీ అంటూ నిరసంగా మూలుగుతూ స్టేషను లోపలి కొచ్చాడు ఈశ్వరయ్య. కటకటాల వెనకాల చతికిలబడ్డ పుల్లమ్మను చూసి, ఏటి తల్లీ! రాత్రంతా వుండిపోనావు. నీకు జామీనివ్వడానికెవ్వరూలేరా?'' అంటూ కటకటాల ముందు తనూ చతికిలబడి అడిగాడు ఈశ్వరయ్య.

''నాకెవ్వరూ లేరు బాబూ. ఈడ నుంచి తప్పించు కోడానికి ఏం చెయ్యాలో సెప్పు.''

''ప్లీడర్నెట్టుకుంటే నీకు జామీనిత్తాడు, కాని, శానా కర్సవుతుంది.

ఈ గండం ఎలాగైనా గడిస్తే చాలనుకుంది. మెళ్ళో తాళిబొట్టు విప్పేసి, ''దీన్ని ఏడయినా తాకట్టెట్టి ప్లీడరు గోరిని కుదుర్చుబాబూ, నీ సాయం జనమలో మరసిపోను,'' అని వేడుకుంది.

కోర్టుకాడ నరమామిడి చెట్టు కింద కూర్చునే ఆచారి ప్లీడరు గారున్నారు. ఆరయితే తక్కువ తీసుకుంటారు. ఆరినే తీసుకొస్తా'' అని తాళి బొట్టందు కున్నాడు.

బాగా పొద్దెక్కాక ఆచారి గారిని తీసుకొచ్చాడు, ఈశ్వరయ్య.

ఆచారిగారు హెడ్డుగారితో మాట్లాడి కేసు విషయాలు తెలుసుకుని సంతకాలు పెట్టారు.

పుల్లమ్మని రమ్మని ఆమెని కూడా సంతకం చెయ్యమన్నారు.

సంతకం అంటే ఆలస్యమవుతుందని నిశాని చేసింది పుల్లమ్మ.

స్టేషనులోంచి బయట పడేసరికి పొద్దు నెత్తికెక్కింది.

మామూలు ప్లీడరుకి, చెట్టు కింద ప్లీడరుకి గొప్ప తేడావుంది. మామూలు ప్లీడర్లు క్లయింట్లను వాళ్ళ ఇళ్ళకి రప్పించుకుంటారు. చెట్టుకాంద ప్లీడరు క్లైయింటు ఇంటికే వెళతాడు.

''ఇక నువ్వెళ్ళమ్మా, చలబడ్డాక నీ ఇంటికొచ్చి కేసువివరాలు తెలుసుకుంటా, ఈ కుర్రాడితో రిక్షాపంపించు'' అని వెళ్ళి పోయారు ఆచారిగారు.

ఏళ్ళ తరబడి జైలు శిక్ష అనుభవించిన ఖైదీలా ముఖం చాటేసుకుని జరిగిన అవమానానికి కృంగిపోతూ అడుగెయ్యడానికి బెదరిపోతూ కొంప చేరుకుంది, పుల్లమ్మ.

పుల్లమ్మ రావడం చూసిన మంగాయమ్మ, కాసులమ్మ వగైరాలు పుల్లమ్మ నోదార్చి, నాలుగుమెతుకులు తినిపించి, మామూలు మనిషిని చేసారు.

పొద్దు వాలేలోగా ఆచారిగారిని ఈశ్వరయ్య పేటలోకి తీసుకొచ్చాడు.

ఎరువుతీసికున్న ముక్కాలిపేట గుమ్మం ముందేసి ఆచారిగారిని కూర్చోమంది పుల్లమ్మ.

తిప్పమీద పార్టీలగాయితు జరిగినవన్నీ ఏకరువు పెట్టుకుంది ఆచారిగారితో.

''చూడుతల్లీ, నువ్వు నేరం చేయలేదని నాతో వాదించక్కర్లేదు. ఆ పని నేను కోర్టులో చేస్తాను. ఇప్పుడు నువ్వు చేయవలసిందల్లా నువ్వు నేరం ఎలా చేసావో ధైర్యంగా నాతో చెప్పడం. నాకు అసలు విషయం ఎంతబాగా తెలిస్తే ఆ విషయాన్ని అంతబాగా కప్పిపుచ్చి నువ్వునేరం ఎలా చేయలేదో కోర్టువారికి రుజువు చేస్తా. కనుక మన మధ్య వాదోపవాదాలు, అధిక ప్రసంగాలు వుండకూడదు. జరిగింది జరిగినట్టు నాతో చెప్పెయ్యి.''

''బాబుగారు, నేను సెప్పింది మీరే ఆలకించక పోతే కోర్టులో నామాటెవరు వింటారు సెప్పండి.''

''నిన్నరాత్రి సరిగ్గా ఏడూ ముప్ఫయి నిముషాలకు నువ్వు వీధరుగు మీద నుంచుని, పబ్లిక్కుగా విటుడి కోసం, అంటే పాసింజరుకోస మన్న మాట, జుగుప్సాకరంగా దారేపోయే వాళ్ళను పిలుస్తుండగా నిన్నరెస్టు చేసారట పోలీసులు. స్ప్రెషన్ ఆఫ్ ఇమ్మోరల్ ట్రాఫిక్ ఇన్ వుమెన్ అండ్ గరల్సు ఏక్టు ప్రకారం నీ మీద కేసునమోదు అయింది. నువ్వు నిన్నరాత్రి వీధరుగు మీద ఎందుకు నుంచున్నావమ్మా?''

''బాబుగోరు, అసలీ గుడిసెకి అరుగులే లేవు చూడండి. చుట్టూ మట్టి గోడలు బోసిగా వున్నాయి'' మూలుగుతూ అన్నాడు ఈశ్వరయ్య.

ఆచారిగారు వెయ్యికళ్ళెట్టి చూసారు. ఆ గుడిసెకు అరుగుల్లేవు ''మరి చెప్పవేం తల్లీ, మీ గుడిసెకు అరుగుల్లేవని; అరుగులే లేకపోతే కేసేలేదు. కేసు కొట్టించుడానికి ఆ ఒక్క పాయింటు చాలు. పది గంటలకల్లా కోర్టు దగ్గరుండు.

తాకట్టు బాపతు మిగిలిన చిల్లరనోట్లు లెక్కెట్టి పుల్లమ్మ కీయబోయాడు, ఈశ్వరయ్య.

''నీకాడే వుంచు రేపు నెక్క సూసుకుందారి'' అంది, పుల్లమ్మ.''

''ఉత్తి పువ్వాన్ని నేరం మోపే వాళ్ళు ఇల్లు పీకి పందిరేసే రకాలమ్మా. కాస్త జాగర్తగా మసులుకో,'' అంటూ వెళ్ళిపోయాడు, ఈశ్వరయ్య.

మరునాడు కోర్టులో అసలు పాయింటు మరుగున పడి వాదోపవాదాల్లో పుల్లమ్మ గుడిసెకు అరుగులున్నాయా లేవా అన్నది ముఖ్యాంసమైంది.

ఉన్నాయని పోలీసుల వాదన.

లేవని ఆచారి ప్రతి వాదన.

ఇందులో నిజానిజాలు తెలుసుకోడానికి ఇద్దరు ప్లీడర్లని మధ్యవర్తులుగా నియమించి కేసు మరునాటికి వాయిదా వేసింది కోర్టు.

''రేపు కోర్టుకి వెళ్ళే ముందు నీ గుడిసె చూడ్డానికి మధ్యవర్తులొస్తారు. అరుగులున్నాయా లేవా అని చూస్తారు. నేనూ కాస్త ముందుగానే వస్తాను. రేపిదేదో తేలాక నీ కేసు గారంటీగా కొట్టించేస్తాను తల్లీ'', అని కోర్టు నుండి పుల్లమ్మను సాగనంపారు, ఆచారిగారు.

పెద్ద మనుషులొస్తున్నారని ఆ సాయంత్రం గుడిసె చుట్టూ శుభ్రపరచి పేడతో అలికి ముగ్గులెట్టింది పుల్లమ్మ.

మరునాడు ముస్తాబై కోర్టు కెళ్ళడానికి ఆచారిగారి కోసం ఎదురు చూస్తూ కూర్చుంది.

ఈసురోమంటు ఆచారిగారు వచ్చారు. హమ్మయ్య అంటూ గుమ్మంవారే కూర్చున్నారు.

అరగంట గడిచింది. మధ్య వర్తులింకారాలేదు. కోర్టుకి టైమై పోతుందని విసిగి పోతున్నారు ఆచారిగారు.

ఆయన ఆరాటం చూసి, గుమ్మానికి అవతల ప్రక్కన నిలబడి ఎదురు చూస్తోంది, పుల్లమ్మ.

ఆకాశం నుండి దిగివచ్చినట్టు అరక్షణంలో మధ్యవర్తులు, పోలీసులు గుడిసె ముందు వాలారు.

''అదిగో మొన్న అక్కడే ఆ అరుగు మీదే అలాగే ఎదురు చూడగా మేం పట్టు రిట్టుకుని అరెస్టు చేసాం,'' అన్నారు. పోలీసులు ముక్త కంఠంతో.

అదిరిపడి ఒక్క గెంతేసింది పుల్లమ్మ. తను యిప్పటిదాకా నుంచున్నది అరుగుమీదే.

కొయ్యబారిపోయి 'ఇటూ అటూ తడిమి చూసుకున్నారు ఆచారిగారు. తను యింత వరకూ కూర్చున్నది అరుగుమీదే.

గుమ్మానికి ఇటూ, అటూ అడుగెత్తు, గజం వెడల్పులో నున్నగా అలకబడిన అరుగులున్నాయి.

పోలీసువారు, వాటిని ఠీవిగా చూపించారు మధ్యవర్తులకు.

మధ్యవర్తులు వాటిని గడ్డప్పగించి చూసారు.

ఆచారిగారి నోట మాట రాలేదు. "హమ్మ, ఈ పోలీసులు ఎంతకైనా సమర్థులు", అని నాలిక సాచి ముక్కు మీద వేసేసుకున్నారు.

"నా కొంపముందు సచ్చినోళ్ళెవరో రేత్రికి, రేత్రి అరుగులు కట్టేసి, నా కొంప ముంచినారోయ్", అంటూ అబోదిబో మంది పుల్లమ్మ.

పోలీసుల్ని చూసి వీళ్ళే అయివుండాలని బండబూతులు తిట్టింది.

"ఆగుతల్లీ! ఆగు! నువ్వువారినలా తిడితే నీనేరం రెట్టింపై జరిమానా బదులు జైలు శిక్ష పడుతుంది. ఆ అరుగులు నిన్నలేవని నువ్వు, నేను చెబితే కోర్టు నమ్మదు. చుట్టుపక్కల వాళ్ళని పిలువు వాళ్ళతో చెప్పిస్తా" అంటూ ఆచారిగారు గోలెట్టారు.

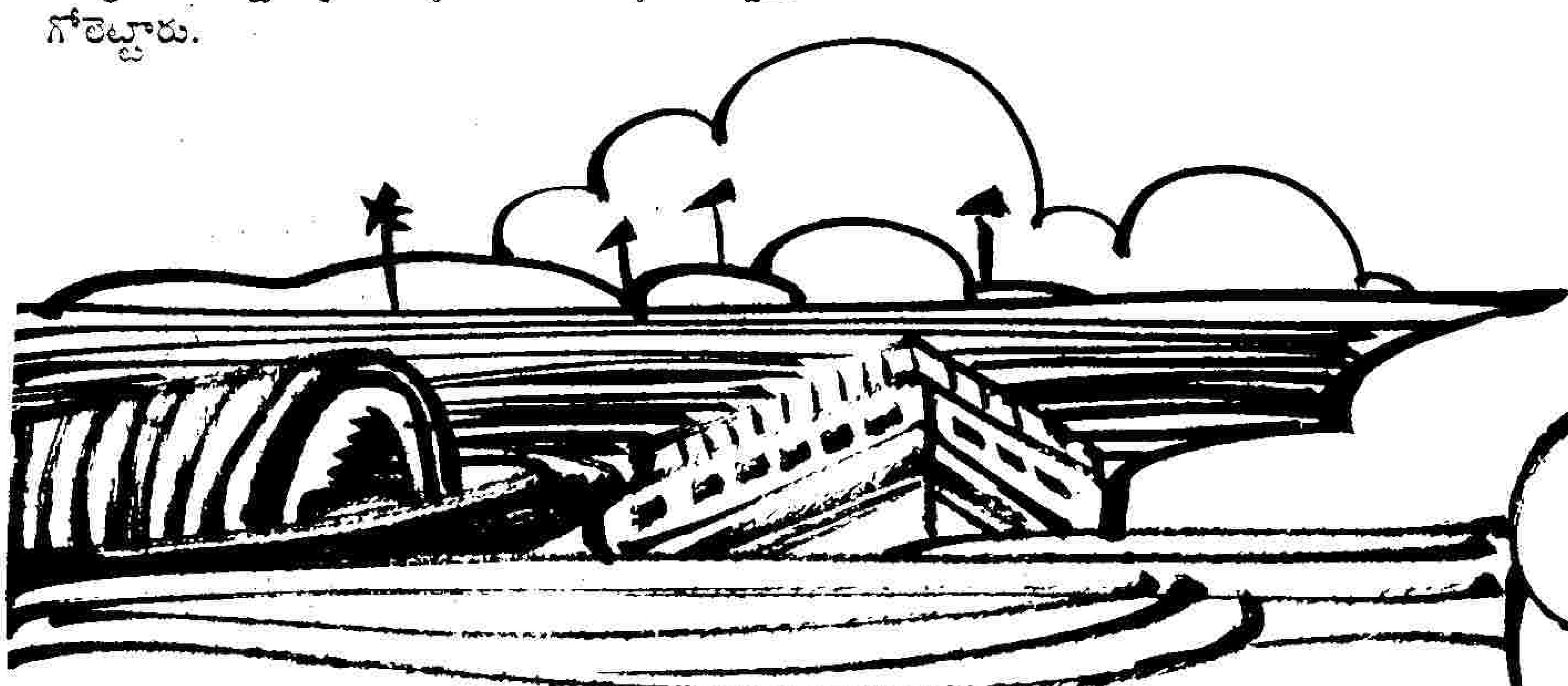

మంగాయమ్మ, పకీరమ్మ, కాసులమ్మ వగైరాలను అందరినీ బలవంతంగా ఈడ్చుకొచ్చింది పుల్లమ్మ. వాళ్ళందర్నీ లైనులో పెట్టి "ఇక్కడ అరుగు లుండేవా," అని ప్రశ్నించారు ఆచారిగారు.

"ఉన్నాయికదండీ"...... మంగాయమ్మ

"కనబడుతున్నాయి కదండీ"...... పకీరమ్మ

"అవి అరుగులు కాదేటండి"...... కాసులమ్మ

"ఇప్పటి సంగతి కాదమ్మా, నిన్నటి సంగతి చెప్పండి. ఇక్కడరుగులుండేవా లేవా? బాగా ఆలోచించుకు చెప్పండి," అడిగారు ఆచారిగారు ప్రాధేయపడుతూ.

"నాకెరిక లేదండి", మంగాయమ్మ.

"ఉండే ఉంటాయండి", పకీరమ్మ.

"ఉండేవి కామోసండి", కాసులమ్మ.

పేటలో ఎవర్నడిగానా ఇలాటి సమాధానాలే చెప్పారు.

'అలా అబద్ధమాడి నందుకు అందరినీ ఆడిపోసుకుంది, పుల్లమ్మ.

నిస్సహాయస్థితిలో మధ్యవర్తికేసి ఓరగా చూసారు ఆచారిగారు.

అందుకే నువ్వింకా ఈ చిల్లరకేసుల్లోనే పడి చెట్టుకింద ప్లీడరుగా ఏడుస్తున్నావు అన్నట్టు క్రూరంగా చూసారు మధ్యవర్తులుగా వచ్చిన ప్లీడర్లు.

నీరు కారిపోయారు, ఆచారిగారు.

అసలు నేరం బాపతు పాతిక, అరుగులున్నాయన్న నిజాన్ని నిరూపించిన మధ్యవర్తుల ఫీజు బాపతు యాభై, కాక పోలీసులను దుర్భాషలాడిన పాపానికి మరో ముప్పై వెరసి నూట పాతిక రూపాయలు జరిమానా, సదరు జరిమానా కట్టని పక్షంలో నెల్లాళ్ళు జైలు శిక్ష అని తీర్పిచ్చింది కోర్టు.

రాసిపెట్టిన రాగి పూర్తిగా అమ్మేసి, ఈ రొచ్చులోనించి బయటపడింది

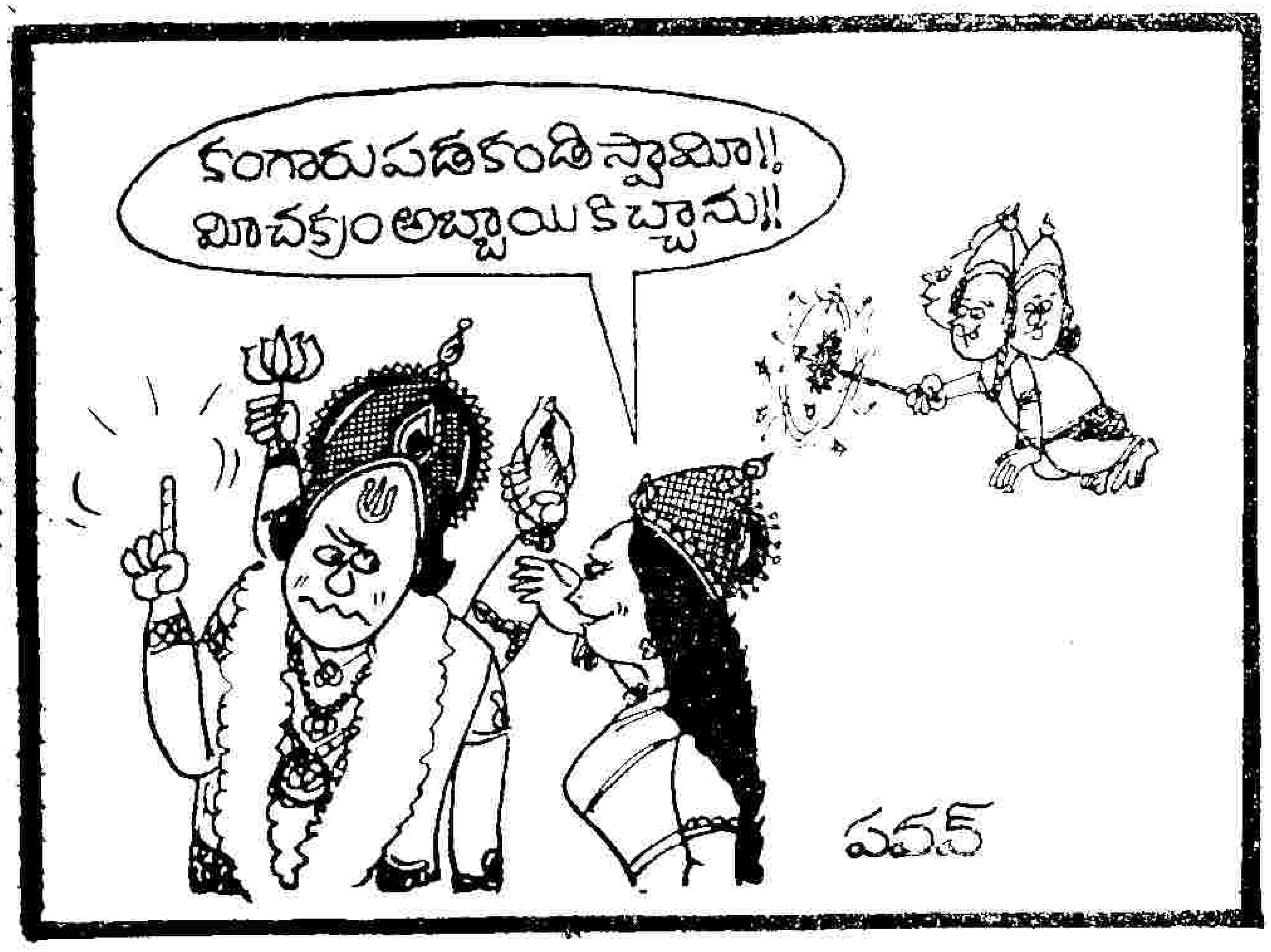

పుల్లమ్మ.

అరుగులు విషయంలో ఇరుగుపొరుగుతో పేచీ పెట్టుకుని తన పుల్లట్ల వ్యాపారం పుష్కరాలరేవుకి మార్చేసింది.

అదీ పుల్లమ్మ కథ.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

అడుగడుగునా జీవితంలో ఎన్నో కష్టనిష్టూరాలకి, అపహాస్యాలకు, అపనింద .లకు గురయింది పుల్లమ్మ.

ప్రజాహిత కార్యాలను చేపట్టడానికి ప్రభుత్వం ఎన్నో శాఖలను నెలకొల్పి వాటి నిర్వహణకై మందీ మార్బలాన్ని నియమించింది. అమృతంలో విషబిందువులా ఆ సంస్థ బజారు కెక్కుతుంది. గతంలోకి చూస్తే పోలీసులు పెట్టిన అల్లరి, ధర్మాసుపత్రిలో తనుపడ్డ క్షోభ, న్యాయస్థానంలో జరిగిన అవమానం ముందుగా గుర్తుకొస్తాయి. పుల్లమ్మకు. అందుకే ఆ సంస్థలంటే ఆమెకు అసహ్యం.

గోడౌన్లో దిగి తన గతం మరోసారి నెమరు వేసుకుంది. అలా ఎంతసేపో ఉండిపోయింది.

ఎదురుగా మెట్ల మీద ఒకవైపు సంతకాలు వెయ్యమంటూ టాక్సు యినస్పెక్టర్లు, మరోవైపు తనతో వుండి పొమ్మని ఆశగా చూస్తున్న ఈశ్వరయ్య కనపడ్డారు.

అంటే అప్పటికే నాలుగయిందన్న మాట.

ఏర పెండుకుంటూ మెట్లెక్కింది.

ఇటు టాక్సు ఇనస్పెక్టర్లు, అటు ఈశ్వరయ్య ఉన్నారు.

వారిద్దరి మధ్య ఆగింది.

ఎదురుగా మనస్సాక్షి త్రాసు పట్టుకునిల్చుంది.

ఒక వైపు అల్లమీద టాక్సు, మరోవైపు ఈశ్వరయ్యతో వ్యభిచారం.

త్రాసు ఎటూ వాంక అటూ ఇటూ ఊగిస లాడుతూంది.

పుల్లమ్మ మనసు కూడ అలాగే ఊగిసలాడుతూంది.

ఒక వైపు సంతకం వెయ్యమని హుకుంచేస్తున్న గుంపు.

మరోకవైపు ప్రాధేయ పడుతున్న ఈశ్వరయ్య.

ఒక వైపు పన్ను కడతావా, కొట్టు మూస్తావా అనేవాళ్ళు.

మరోవైపు కొట్టు మూస్తావా, నన్నొదులు కుంటావా అనేవాడు.

ఒకవైపు సారిగాడిని పిప్పనెట్టుకున్న ఆసుపత్రిలోని ధర్మం.

మరోవైపు ఈశ్వరయ్యకు ఉంపుడుగత్తెగా ఉండవలసిన ఖర్మం.

ఒకవైపు పోలీసులు పెట్టిన హింస

మరోవైపు ఈశ్వరయ్య ఇస్తానంటున్న అండ.

ఒకవైపు న్యాయంలేని న్యాయస్థానం.

మరోవైపు కపటం లేని స్వార్థం.

సైనికస్కూలు-కోరుకొండ 1986 ప్రవేశ పరీక్షలు

1986 ఫిబ్రవరిలో 6వ తరగతి ప్రవేశ పరీక్షలు జరుగును.

క్లాసులు: నవంబరు 1 నుండి ప్రారంభం!

బాలుర వయస్సు 1986 జూలై 1వ తేదినాటికి 10-12 సం...మధ్య నుండవలెను. రక్షణశాఖ, సైనిక, మాజీసైనిక ఉద్యోగుల పిల్లలకు మరియు షెడ్యూలు కులము, షెడ్యూలు జాతులువారికి ప్రత్యేక రిజర్వేషన్లు కలవు. కోరుకొండ సైనిక స్కూలుతో సమానముగా ప్రారంభించబడి చక్కటి హాస్టలు వసతితో పై పరీక్షలకు ఇంగ్లీషు,తెలుగు మీడియంలో శిక్షణ నివ్వుటలో పేరెన్నిక గన్న

దక్షిణ భారతదేశము నందలి ప్రప్రథమ విద్యాసంస్థ

స్థాపితము:1962. ఫోన్: 22084

శ్రీ విద్యావిహార్

(ఆదర్శ గురుకుల విద్యా సంస్థ)

లలితానందనగర్, రింగ్ రోడ్, గుంటూరు-522 006

బ్రాంచి: దాసరివారివీధి, సూర్యారావుపేట, విజయవాడ-2

నర్సరీ నుండి 10వ తరగతి వరకు ఇంగ్లీషు తెలుగు మీడియంలో క్లాసులు కలవు

పుల్లమ్మ మనసు ఎటూ తేల్చుకోలేక ఊగిసలాడింది.

చాలాసేపు అలా ఉండిపోయింది.

అసలిది సంతకం పెడుతుందాలేదా అని టాక్సు డిపార్టుమెంటు సిబ్బందికి సందేహం వచ్చింది.

అసలిది తనమాట వింటుందాలేదా అని ఈశ్వరయ్యకు సందేహం వచ్చింది.

కొంపతీసి కొట్టు మూసేస్తుందేమో అని సిబ్బందికి గాబరా పట్టుకుంది.

కొంపతీసి సంతకం పెడుతుందేమో అని ఈశ్వరయ్యకి గాబరా పట్టుకుంది.

ఇక పుల్లట్ల మీద ఆశ వదిలేసుకోవాలేమో అని భయమేసింది సిబ్బందికి.

ఇక పుల్లమ్మ మీద ఆశ వదిలేసు కోవాలేమో అని భయపడ్డాడు ఈశ్వరయ్య.

పుల్లమ్మ ఒక నిర్ణయానికి వచ్చింది.

చకచకా రావిచెట్టుకేసి నడచింది.

క్షణంలో యింకా ఆరిపోని పొయ్యల్ని రాజేసింది.

ఇట్టే పెనాలు వేడెక్కాయి.

చుయ్, చుయ్ శబ్దాలు సెగలు పొగలతో చుట్టూ ఆవరించాయి.

టాక్సాఫీసు బాపతు సిబ్బంది కళ్ళు మెరిసాయి.

దూరం నుంచి చూస్తున్న ఈశ్వరయ్య నీరుకారి పోయాడు!

సిబ్బందికేసి కలయజూసింది.

గుటకలేస్తూ పెనాలకేసి చూస్తున్నారు అందరూ.

అట్లు వేగాయి.

కమ్మని వాసన నోళ్ళూరించింది.

పుల్లమ్మ చేతిలో అట్లకాడ స్తంభించుకు పోయింది.

దోరగా వేగిన అట్లు చూస్తుండగా నల్లగా మాడిపోయాయి

సిబ్బందికి ఆశ్చర్యం వేసింది, " ఏటలా సూత్తన్నారు," పొయ్యల మధ్య భద్రకాళిలా లేచింది పుల్లమ్మ.

టాక్సు వసూలుకు వచ్చిన సిబ్బంది గుడ్లప్పగిస్తూ చూస్తుండి పోయింది.

"సూడరండి బాబు. ఇన్నాళ్ళు పీకదాకా మెక్కిన అట్లు ఎలా మాడిమసై పోతున్నాయో, బాగా సూసుకోండి. నాకాడ కూకొని ఎనాఎదురుగా అట్లు తింటు న్నోడు దొరైనా, దొంగైనా ఆడిలో నా సారిగాడు కనబడుతుంటాడు ఆడికి పుల్లట్లంటే పాణం. అందుకే నేనేసిన పెతి అట్లోను సారిగాడు వున్నాడు. రెక్కలు ముక్కలు సేసుకుని అట్లేసి వాణ్ణింకా నాలో బతికించుకుంటున్నాను.

పిండి,పులుసు- పుల్లా, పుడక ధరలు మండి పోయినా అట్లరేటు పెంచకుండా కిట్టుబాటు లేక పోయినా యా ఎర్రిబాగుర్ది ఎలా ఏసి పెడుతుందన్న సంగతి మీరెప్పుడైనా ఆలోసించారా.. డబ్బు మీద ఆశుంటే అట్టుకి అరసైసా పెంచి మీరడిగిన పన్ను కట్టి మీ ఆఫీసునే కొనగల్ను బాబూ. కానీ, నా సంపాదనలో ఓ సిల్లిగవ్వైనా పన్నుకట్టడానికి నామనసొప్పడం లేదు."

"ఎందుకో తెలుసా, ఆ డబ్బుతో పోలీసోళ్ళని, దర్మాసు పత్రుల్ని, కోర్టుల్ని నడుపుతారని మీరు సెప్పారు గనుక."

"నా మీద కుట్ర సేసి, నా సారిగాణ్ణి నాకు దక్కకుండా ముసలోణ్ణి కట్టబెట్టి నా జీవితాన్ని నాశనం సేసింది, వొక ఎపోలీసోడు బాబూ. ఏ పాపం ఎఎఱగని నన్ను గుడిసేటి దాన్ని సేసి, బోనులో పెట్టించి కూడా ఆ పోలీసోళ్ళే."

"నా వుసురు తగిలి, అట్లలాగే మాడి మసయిపోవాల" అంటూ పెనం మీద అట్టుని తీసి గిర్రుమని తిప్పతూ గోదాట్లోకి విసిరేసింది పుల్లమ్మ.

గుటకేసి చూస్తుండి పోయింది సిబ్బంది.

"నా సారిగాడి పాణాలు కాపాడమని కాళ్ళా ఏళ్ళా పడితే, సెడితేగాని సెప్! నా వల్లకాదని మొండికెత్తి నాడా యదవ నాయాలు. అలాంటి డాక్టర్లుండే ఆ ఆస్పత్రి కోసం నా సంపాదనలో వో పైసా గూడా కర్సవడం నాకిట్టంలేదు బాబు."

"అలాంటి డాట్టర్లకి నా సారిగాడి ఉసురు తగిలి యిలాగే మసయి పోవాలి," అంటూ మరో అట్టు తీసి గిరగిరా తిప్పతూ కసిగా గోదాట్లోకి విసిరేసింది పుల్లమ్మ.

స్తబ్ధులై వింటూ వుండిపోయింది సిబ్బంది.

"నలుగురిలో నన్ను బోనెక్కించి తప్పుడు సాచ్చికాలు విని యిది వట్టి గుడిసేటి నంజ అని తీర్పిచ్చిన కోర్టు నడపడం కోసం నాడబ్బులే కావల్సొచ్చాయా బాబూ."

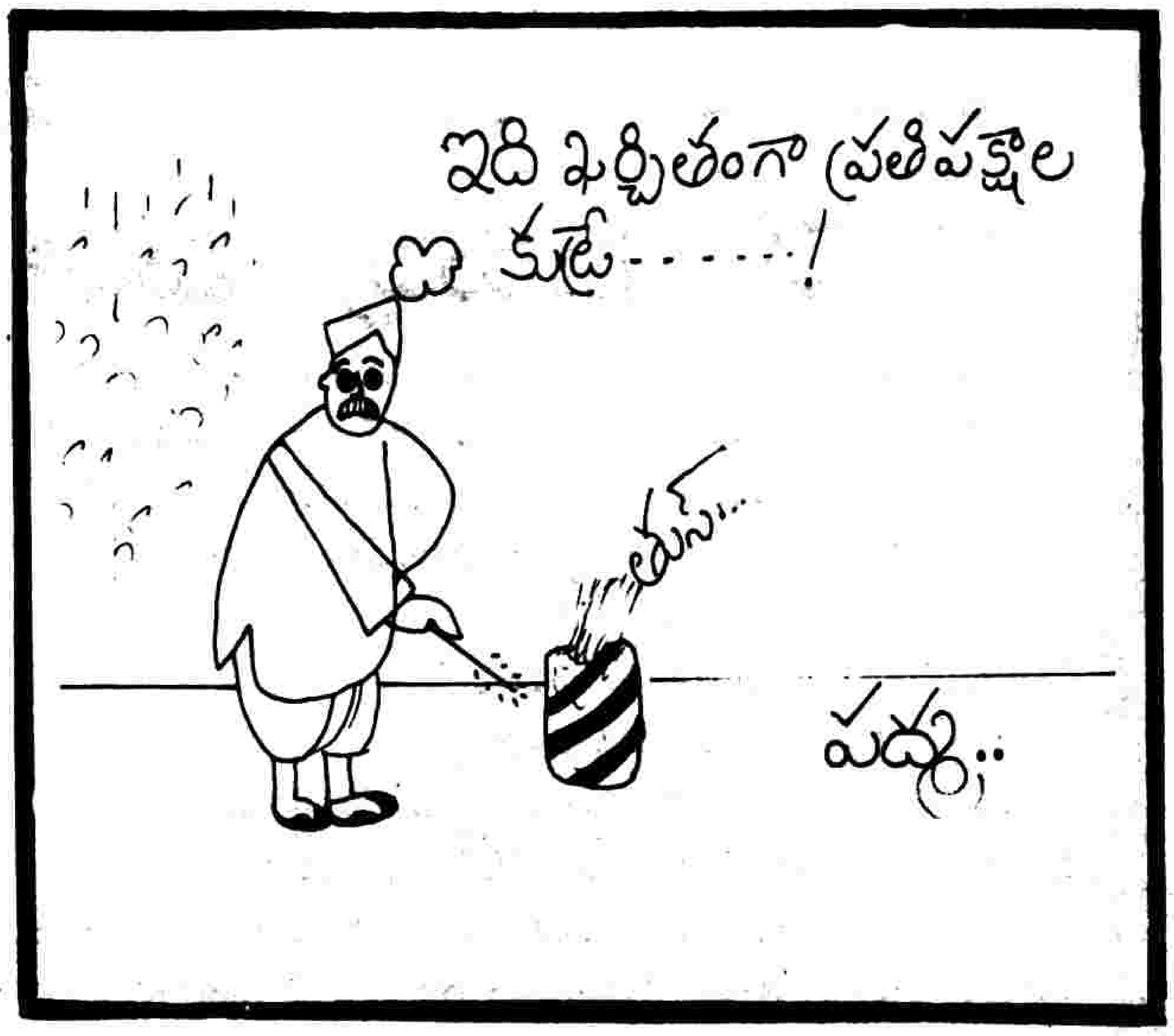

"సత్తే ఇవ్వను. అట్టాంటి సాచ్చికాలు ఇచ్చినోళ్ళు యిలాగే మాడి మసై పోవాల," అంటూ మరో అట్టుని తీసి రివ్వుమని గోదాట్లోకి విసిరేసింది.

ఇంకో అట్టు పెనం మీద మిగిలుంది.

"ఏటి ఈశ్వై మావా, ఓ పుల్లమ్మ తల్లీ, నువ్వే సావ్వాత్తూ కూడెట్టిన దేవతవు అని కూసిన నోటితోనే నా పంచనసేరి నాతో యభిచారం సేయువా అని అడుగుతావా?"

ఈశ్వరయ్య గజగజ వణికి పోయాడు. ఈ భద్రకాళి తన మీద ఎలా విరుచుకు పడబోతుందో అని.

"భయపడకు మావా! ఆ పోలీసోళ్ళ సేతిలో పడక పోయినా యభిచారినై పోవాను. సారిగాణ్ణి అప్పటల్లో బతికించుకోలేక యభిచారి నయ్యాను. అబద్ధం సాచ్చికాలు యిన్న కోర్టులో వోడిపోయి యభిచారి నయ్యాను. నన్నిన్ని సార్లు యభిచారిని సేసినోళ్ళకోసం పన్ను కట్టడం కన్నా నీ పంచన చేరి నీతో లంజరికం సేయడమే తక్కువ యభిచారం. నాలో యింకా ఆడతనమంటూ వుంటే అదియ్యాల యిలా మసై పోవాల" అంటూ ఆ మిగిలిన అట్టును తీసి గోదాట్లోకి విసిరేసింది.

"ఇదిగో ఈశ్వై మావా, ఈ గోదారి తల్లి సాచ్చికంగా సెపుతున్నాను. నేనీ జనమలో సచ్చినా పుల్లట్లు ఏయను, రా పోదాం", అంటూ ఒక్క అంగలో ఈశ్వరయ్యను చేరి చెయ్యట్టుకు బరబరా రేవులోంచి బైటకు లాక్కు పోయింది.

"నా సెయ్యొదులు పుల్లమ్మా! నువ్వొంటరిగా ఈ యాపారం చూసుకోడం సేతగాక కేవలం ఓ గుప్పెడు పిల్లలకోసం గొడ్డుచాకిరీ సేస్తున్నావని నిన్ను నాతో ఉండి పొమ్మన్నది ఎందుకనుకున్నావ్, ఇక్కడ కాక పోయినా మరోచోటైనా నీతో అట్ల దుకాణం పెట్టించి బాగా సంపాదించాలని, దాంతో బాటే నిన్ను సుఖపెట్టాలని, కానీ, నాకేటి పని సెప్పు" అని మెల్లగా చేతులు విడిపించుకుని మాయమై పోయాడు ఈశ్వరయ్య.

పుల్లమ్మ నిర్ఘాంతపోయి, గోదాట్లోకి చూసింది.

తను ఆఖరిసారిగా వేసిన అట్లు గిరగిరా తిరుగుతూ కొట్టుకు పోతున్నాయి ప్రవాహంలో.

(సమాప్తం)